

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ ТА УПРАВЛІННЯ

КАФЕДРА СОЦІАЛЬНОЇ ФІЛОСОФІЇ ТА УПРАВЛІННЯ

**Кваліфікаційна робота
магістра**

**ПУБЛІЧНО-УПРАВЛІНСЬКЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ВИКОНАННЯ СУДОВИХ РІШЕНЬ**

Виконав: магістрант 2-го курсу, групи 8.2810-з
спеціальності 281 «Публічне управління та
адміністрування»
освітньо-професійної програми «Публічне
управління та адміністрування»
Ю.В.Фесенко

Керівник: завідувач кафедри соціальної філософії
та управління, професор кафедри, д.філос.н.,
доцент, Бутченко Т.І.

Рецензент: професор кафедри соціальної
філософії та управління,
доцент, д.філос.н. Краснокутський О.В.

Запоріжжя – 2021

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна робота складається з 118 сторінок, 97 позицій у списку літератури, 5 додатків.

ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ, ПРИМУСОВЕ ВИКОНАННЯ, ВИКОНАЧЕ ПРОВАДЖЕННЯ, ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, СУДОВІ РІШЕННЯ

Мета дослідження: розкрити перспективи оптимізації публічно-управлінського забезпечення виконання судових рішень в Україні.

Об'єкт дослідження: суспільні відносини, які виникають у сфері публічно-управлінського забезпечення виконання судових рішень в Україні.

Предмет дослідження: шляхи та умови публічно-управлінського забезпечення виконання судових рішень в Україні.

Методи дослідження: аналіз, синтез, історичний, логічний, наукової абстракції, узагальнення, аналіз статистичних даних, формально-юридичний, функціональний.

Гіпотеза: зростання правового забезпечення виконання судових рішень, яке сприяє підвищенню ефективності діяльності органів та осіб, які здійснюють публічно-управлінське забезпечення виконання судових рішень та престижу державної служби, виступає гарантом забезпечення виконання волі держави яка виражена в рішеннях суду, відіграє важливу роль у забезпеченні перспективи кожної людини, яка стає стороною виконавчого провадження.

Висновки: 1. Адаптація публічно-управлінського забезпечення виконання судових рішень до стандартів Європейського Союзу зумовлює необхідність як переосмислення ряду теоретичних положень інституту виконавчої служби, так і вдосконалення її правового регулювання.

2. Доцільним здається застосування стратегічних напрямів реформування системи примусового виконання рішень, які вимагають застосування системного підходу до вирішення важливих проблем для підвищення ефективності забезпечення виконання судових рішень.

3. Результатом реформи має стати система правозастосовних процедур, яка забезпечує належне виконання публічно-управлінських рішень та правових норм, є прозорою, передбачуваною і орієнтованою на клієнта, на стійке економічне зростання та стимулює підприємництво та інвестиції.

SUMMARY

The qualifying paper consists of 118 pages, 97 items in the reference list, 5 appendices.

PUBLIC ADMINISTRATION, ENFORCEMENT, ENFORCEMENT PROCEEDINGS, SECURITY, COURT DECISIONS

Objective of the research: to reveal prospects of optimization of public administration support for execution of court decisions in Ukraine.

Object of the research: public relations that arise in the field of public administration support for execution of court decisions in Ukraine.

Subject of the research: ways and conditions of public administration support for execution of court decisions in Ukraine.

Methods of the research: analysis, synthesis, historical, logical, scientific abstraction, generalization, statistical data analysis, formal legal, functional.

Hypothesis: there is a level of growth of legal support for the execution of court decisions, which helps to increase the efficiency of bodies and individuals who provide public administration support for the execution of court decisions and the prestige of the civil service, acts as a guarantor of ensuring the implementation of the will of the state, which is expressed in court decisions, plays an important role in ensuring the prospects of every person who becomes a party to enforcement proceedings.

Conclusions: 1. Adaptation of public administration support for execution of court decisions to the standards of the European Union necessitates both rethinking a number of theoretical provisions of the institute of executive service, and improving its legal regulation.

2. It seems expedient to apply strategic directions of reforming the system of enforcement of decisions, which require the application of a systematic approach to solving important problems to improve the efficiency of enforcement of court decisions.

3. The reform should result in a system of law enforcement procedures that ensures the proper implementation of public administration decisions and legal norms,

is transparent, predictable and customer-oriented, focused on sustainable economic growth and stimulates entrepreneurship and investment.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВИКОНАВЧОЇ СЛУЖБИ В УКРАЇНІ.....	9
1.1. Стан дослідження проблеми публічно-управлінського забезпечення виконання судових рішень	9
1.2. Зміст поняття «публічно-управлінське забезпечення примусового виконання судових рішень»	14
1.3. Принципи та методи дослідження проблеми публічно-управлінського забезпечення виконання судових рішень.....	25
РОЗДІЛ 2. ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ ДОСЛІДЖЕННЯ ПУБЛІЧНО- УПРАВЛІНСЬКОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРИМУСОВОГО ВИКОНАННЯ СУДОВИХ РІШЕНЬ	29
2.1. Державна виконавча служба у системі органів публічного управління в сфері примусового виконання рішень в Україні	29
2.2. Публічно-управлінське забезпечення інституту приватних виконавців як суб'єктів виконавчого провадження	53
2.3. Публічно-правові засади відповідальності посадових осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень.....	65
РОЗДІЛ 3. ПРАКСЕОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ ДОСЛІДЖЕННЯ ПУБЛІЧНО- УПРАВЛІНСЬКОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРИМУСОВОГО ВИКОНАННЯ СУДОВИХ РІШЕНЬ	78
3.1. Шляхи удосконалення вітчизняної системи публічно-управлінського забезпечення примусового виконання судових рішень	78
3.2. Адаптація європейських стандартів виконання судових рішень та рішень інших органів в Україні	85
3.3. Стратегічні напрями реформування органів державної виконавчої служби в Україні для підвищення ефективності виконання судових рішень.....	91
ВИСНОВКИ	99
СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ.....	107
ДОДАТКИ	119

ВСТУП

Актуальність дослідження. Реалізація Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом (ЄС) вимагає впровадження європейських стандартів належного врядування в усіх сферах державного управління, у тому числі, у системі судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів. На виконання заходів з реалізації Угоди про асоціацію між Україною та ЄС Стратегією реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015-2020 роки одним із основних завдань було визначено реорганізацію системи виконання судових рішень та підвищення ефективності виконавчого провадження, яка передбачає створення єдиного механізму функціонування системи органів примусового виконання рішень; розвиток інституту приватних виконавців, забезпечення рівноцінної конкуренції між державними та приватними виконавцями, дотримання балансу їх повноважень тощо.

Таким чином, зазначена Стратегія визначила пріоритети реформування органів державної виконавчої служби в Україні задля практичної реалізації принципу верховенства права та забезпечення ефективного функціонування системи виконавчого провадження, що відповідає суспільним очікуванням, а також європейським цінностям та стандартам захисту прав людини.

Проблеми удосконалення публічно-управлінського забезпечення виконання судових рішень та шляхи вирішення цих проблем активно вивчались та досліджувались вітчизняними науковцями: Л. Крупноюю, О. Гришком, Р. Ігоніним, С. Корнейчуком, І. Кузьміною, А. Купіною, Б. Гуком, О. Клименком, А. П'ятницьким, Д. Сіверіним, А. Авторговим, О. Верба-Сидором, У. Воробелем, О. Горбачем, Л. Шевченком [29; 14; 15; 19; 26; 30; 31; 16; 17; 21; 82; 83; 85; 1; 7; 11] та іншими.

Проведений аналіз досліджень проблематики публічно-управлінського забезпечення виконання судових рішень в Україні в умовах її модернізації свідчить про її надзвичайну актуальність. Водночас, незважаючи на актуальність зазначеної проблематики та активні творчі здобутки науковців,

слід зауважити, що проблеми удосконалення публічно-управлінського забезпечення виконання судових рішень в Україні на сьогодні до кінця залишаються не вирішеними та потребують поглибленого вивчення з урахуванням зарубіжного досвіду та вітчизняної практики, що й зумовило вибір теми магістерського дослідження, визначило його мету та завдання.

Об'єкт дослідження: суспільні відносини, які виникають у сфері публічно-управлінського забезпечення виконання судових рішень в Україні.

Предмет дослідження: шляхи та умови публічно-управлінського забезпечення виконання судових рішень в Україні.

Метою магістерської роботи є розкрити перспективи оптимізації публічно-управлінського забезпечення виконання судових рішень в Україні.

Для досягнення мети були поставлені такі *завдання:*

- дослідити проблеми публічно-управлінського забезпечення виконання судових рішень;
- розкрити зміст поняття «публічно-управлінське забезпечення примусового виконання судових рішень»;
- проаналізувати принципи та методи дослідження проблеми публічно-управлінського забезпечення виконання судових рішень;
- визначити роль, завдання та функції державної виконавчої служби у системі органів публічного управління в сфері примусового виконання рішень в Україні;
- виявити особливості впровадження в Україні інституту приватних виконавців як суб'єктів виконавчого провадження;
- дослідити публічно-правові засади відповідальності посадових осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень;
- визначити шляхи удосконалення вітчизняної системи публічно-управлінського забезпечення примусового виконання судових рішень;
- обґрунтувати впровадження європейських стандартів виконання судових рішень та рішень інших органів в Україні;

– визначити стратегічні напрями реформування органів державної виконавчої служби в Україні для підвищення ефективності виконання судових рішень.

Гіпотезою дослідження є зростання правового забезпечення виконання судових рішень, яке сприяє підвищенню ефективності діяльності органів та осіб, які здійснюють публічно-управлінське забезпечення виконання судових рішень та престижу державної служби, виступає гарантом забезпечення виконання волі держави яка виражена в рішеннях суду, відіграє важливу роль у забезпеченні перспективи кожної людини, яка стає стороною виконавчого провадження.

Структура роботи: магістерська робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку літератури та додатків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВИКОНАВЧОЇ СЛУЖБИ В УКРАЇНІ

1.1. Стан дослідження проблеми публічно-управлінського забезпечення виконання судових рішень

Питання вдосконалення публічно-управлінського забезпечення виконання судових рішень в Україні є надзвичайно актуальним у контексті реформування державного управління та системи виконання загалом, а тому є предметом дослідження багатьох науковців.

Таким чином, визначено особливості організації системи публічно-управлінського забезпечення виконання судових рішень, а також напрями вдосконалення підтримки виконання судових рішень органами державної влади в Україні в умовах глобалізації в роботах Л. Крупнової [29], О. Гришка, [14; 15], Р. Ігоніна, [19], С. Корнейчука [26], І. Кузьміної [30], А. Купіна [31] та інших [9; 18; 20; 32; 34; 35–37; 39; 88; 89; 93; 95–97].

Проблеми адміністративно-правового статусу Державної виконавчої служби України в умовах адміністративної реформи, а також адміністративно-правове регулювання діяльності державної виконавчої служби вивчались такими науковцями як Б. Гук [16; 17], О. Клименко [21], П. Макушев [33], А. П'ятницький [82; 83], Д. Сіверін [85] та інші [3–6; 94].

Дослідженнями організаційно-правових засад діяльності приватних виконавців, а також переваг та недоліків запровадження інституту приватних виконавців в Україні займались А. Авторгов [1], О. Верба-Сидор, У. Воробель [7], О. Горбач, Л. Шевченко [11] та інші [10; 86].

Л. Крупнова, досліджуючи теоретико-правові та праксеологічні аспекти системи виконавчого провадження в Україні, зазначає, що суть відкриття виконавчого провадження полягає в адміністративно-правовому впливі на боржника, що має місце з метою виконання вказівок, викладених у рішенні

суду. У зв'язку з цим, правозастосування слід розглядати як невід'ємну частину системи захисту прав і свобод людини і громадянина, яка включає встановлення фактів, їх правову оцінку та виконання рішення, які сприяють відновленню порушеного права [29].

Л. Крупною уточнено поняття двоетапної виконавчої процедури, яка складається з адміністративної діяльності уповноважених органів та примусового виконання рішення (перший рівень); адміністративна діяльність державних установ та державних службовців, які регулюють діяльність органів та осіб з виконання державою судових рішень (другий рівень). Здійснено класифікацію органів публічної адміністрації, що утворюють систему суб'єктів виконавчого провадження, за такими ознаками: за рівнями (центральні, територіальні, місцеві); за напрямом діяльності (концептуальний, координуючий, безпосередній); за ступенем нормативно-правового забезпечення статусу органу (установи, правовий статус яких повністю регулюється чинним законодавством; установи, правовий статус яких частково регулюється чинним законодавством; установи, правовий статус яких на даний момент не врегульований чинним законодавством). Під суб'єктом делегованих повноважень у сфері публічно-управлінського забезпечення виконавчого провадження пропонується розуміти орган чи посадову особу, яка здійснює повноваження щодо забезпечення своєчасного та повного виконання окремих судових рішень, а також, рішень інших органів, відповідає за їх виконання, керується відповідними законодавчими актами, та діє в межах компетентності [29].

Цікавою і ґрунтовною є наукова праця А. П'ятницького, яким досліджено адміністративно-правове забезпечення реалізації заходів примусового виконання судових рішень в Україні [82]. Науковцем надано авторське визначення категорії «адміністративно-правове забезпечення реалізації заходів примусового виконання судових рішень в Україні», під яким запропоновано, також, розуміти врегульовану нормами адміністративного права діяльність держави в особі державних органів щодо забезпечення ефективного

функціонування уповноважених суб'єктів з метою забезпечення належної реалізації ними заходів примусового виконання судових рішень. Під примусовим виконанням судових рішень він пропонує розуміти цілеспрямовану діяльність уповноважених суб'єктів, які у порядку та в межах, визначених законодавством, за допомогою використання специфічних інструментів сприяють належній реалізації прийнятих судом за результатами розгляду справи мір з метою захисту та (або) відновлення прав і законних інтересів осіб.

Елементами адміністративно-правового статусу органів та осіб, що здійснюють примусове виконання судових рішень та рішень інших органів О. Гришко називає правосуб'єктність цих органів, їх права та обов'язки, відповідальність осіб за свої рішення, дії чи бездіяльність, а також, завдану третім особам шкоду здійснюючи відповідні рішення, а також статусні принципи діяльності [14].

На думку О. Гришка, правосуб'єктність державних та приватних виконавців складається із загальної та спеціальної (адміністративної) правосуб'єктності. Загальна правосуб'єктність державних/приватних виконавців передбачає, що особа відповідає загальним цивільним вимогам до право- та дієздатності осіб, що забезпечує її здатність виступати учасником правовідносин. Адміністративна правосуб'єктність передбачає, що особа відповідає спеціальним, визначеним адміністративним законодавством вимогам, які забезпечують її здатність виступати учасником адміністративно-правових правовідносин. Спеціальні, визначені адміністративним законодавством вимоги до державних/приватних виконавців як учасників адміністративних правовідносин обумовлюють особливості адміністративно-правового статусу цих виконавців. Вимоги, встановлені законодавцем до осіб – кандидатів у державні і приватні виконавці, є: частково спільними; такими, що встановлюються виключно для особи кандидатів у державні виконавці; такими, що встановлюються виключно до особи кандидатів у приватні виконавці [14].

Значну увагу науковцями присвячено удосконаленню діяльності органів державної виконавчої служби в Україні.

Так, П. Макушевим запропоновано напрями вдосконалення державно-адміністративного забезпечення виконання судових рішень в Україні на організаційному рівні, а саме: створення єдиного механізму функціонування системи органів виконавчої влади; забезпечення рівної конкуренції між державними та приватними митцями; дотримання балансу сил між приватними та державними виконавцями; переглянути механізм встановлення винагороди виконавців для стимулювання збільшення фактичного виконання судових рішень; впровадження якісної системи постійно діючої підготовки і підвищення кваліфікації виконавців відповідно до чітко визначених і належно систематизованих цілей і завдань; перегляд вимог до виконавців; вдосконалення етичних і дисциплінарних правил щодо виконавців; зниження формалізації, оптимізація стадій виконавчого провадження та строків проведення виконавчих дій; досягнення справедливого балансу інтересів стягувачів і боржників, у т. ч. через надання виконавцям практичного доступу до активів боржників і водночас забезпечення гарантій від зловживань; упровадження дієвих стимулів для добровільного виконання судових рішень, заходів впливу щодо боржників; посилення управління інформаційними системами для кращого надання виконавцями послуг електронного правосуддя [33].

Для вдосконалення нормативно-правового регулювання публічно-управлінського забезпечення виконання судових рішень в Україні П. Макушевим запропоновано прийняття Концепції розвитку державної виконавчої служби в Україні, яка б визначила цілі, задачі, методи їх досягнення та перспективи організаційного, правового забезпечення діяльності державної виконавчої служби [33].

О. Бадалова розкриває низку проблем, які не дають державній виконавчій службі України відповідати стандартам, прийнятим у країнах ЄС, одна з найважливіших – конфліктна робота в умовах недостатнього фінансування та

матеріально-технічного забезпечення. Тоді як в європейських країнах перевірка особистих і ділових якостей кандидата на посаду судового пристава приділяється більше уваги. Автор вказує на відсутність належної системи підготовки посад органів державної виконавчої влади, хоча це є об'єктивною необхідністю на певному етапі реформування органів державної виконавчої влади. Дослідник також шукав недоліки в повноваженнях державних виконавців, гарантіях та гарантіях професійних прав. Упорядкування повноважень державних виконавців, створення належних організаційно-правових механізмів їх реалізації, на її думку, значним чином вплине на підвищення ефективності виконання судових рішень в Україні. На основі проведеного дослідження, зроблено низку пропозицій щодо необхідності реалізації короткострокових змін у діяльності державної виконавчої служби України. З метою забезпечення належного рівня фінансування, матеріально-технічного забезпечення державної виконавчої служби, збільшення оплати праці державних виконавців та підвищення рівня престижності професії запропоновано скасувати виконавчий збір. У системі підготовки та підвищення рівня кваліфікації державних виконавців пропонується запровадити: у вищих юридичних навчальних закладах – навчальний курс із виконавчого права та конкурсного провадження (провадження в справах про банкрутства); у вищих навчальних закладах або при курсах підвищення кваліфікації при Міністерстві юстиції України – низку спецкурсів із практичних аспектів виконавчого провадження в рамках обов'язкової програми підвищення кваліфікації державних виконавців; перед призначенням на посаду – проходження обов'язкового тестування та екзаменації з метою перевірки отриманих знань [3].

А. П'ятницьким звернуто увагу на питання дисциплінарної відповідальності державних виконавців, яке є недостатньо врегульованим нормами чинного законодавства. Автор пропонує створити Дисциплінарний статут державної виконавчої служби, в якому з урахуванням специфіки

діяльності державних виконавців буде визначено порядок їх притягнення до відповідальності та види дисциплінарного стягнення [82].

Таким чином, питання удосконалення публічно-управлінського забезпечення виконання судових рішень є надзвичайно актуальним у науковому середовищі, про що свідчать численні наукові здобутки вітчизняних дослідників. Деякі із запропонованих науковцями заходів щодо удосконалення публічно-управлінського забезпечення виконання судових рішень сьогодні уже реалізовані у Законі України «Про виконавче провадження» [43] та «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів» [76].

Водночас, більшість питань щодо удосконалення публічно-управлінського забезпечення виконання судових рішень в Україні в умовах реформування залишаються невирішеними, що і зумовило вибір теми дослідження.

1.2. Зміст поняття «публічно-управлінське забезпечення примусового виконання судових рішень»

Своєчасна процедура та негайне виконання рішення суду є запорукою ефективності судової влади – це центральний лейтмотив рішень Європейського суду з прав людини, які після ратифікації Європейської конвенції про захист людини Права та основні права (1997) стали для України обов'язковими. Від правильності та результативності діяльності органів виконавчої влади щодо захисту інтересів громадян і держави при виконанні судових рішень залежить їх ефективність та дієвість, а також реальний вплив на зміцнення законності у цій сфері [2, с. 4].

Аналізуючи публічно-управлінське забезпечення виконання судових рішень, перш за все необхідно звернути увагу на дослідження теоретико-правових та організаційних засад діяльності органів державної виконавчої служби в Україні яке неможливе, у першу, без з'ясування визначення змісту

самого поняття «публічно-управлінське забезпечення», «примусове виконання судових рішень», «виконавче провадження».

Слід зазначити, що у Законі України «Про виконавче провадження» виконавче провадження є: «...завершальною стадією судового провадження і примусового виконання судових рішень та рішень інших органів (посадових осіб) (далі – рішення) і розглядається як сукупність дій визначених у цьому Законі органів і осіб, що спрямовані на примусове виконання рішень і проводяться на підставах, у межах повноважень та у спосіб, що визначені Конституцією України, цим Законом, іншими законами та нормативно-правовими актами, прийнятими відповідно до цього Закону, а також рішеннями, які відповідно до цього Закону підлягають примусовому виконанню» [43].

«...Примусове виконання – це заснована на нормах матеріального і процесуального права юридична діяльність уповноважених органів та посадових осіб з реалізації рішень судів та інших юрисдикційних органів (посадових осіб) з використанням засобів державного примусу...» [16, с. 102].

«...Виконавче провадження є однією з найважливіших гарантій законності та покликане забезпечити своєчасне та якісне виконання рішень судами та іншими юрисдикціями. Важливість процесу примусового виконання полягає в тому, що він є завершальною стадією процесу примусового виконання та має на меті забезпечити виконання закону, який захищає права фізичних та юридичних осіб, власність, навколишнє середовище, мораль, забезпечує громадську безпеку та здійснення прав держава визначає енергію...» [4].

М. Титов визначає: «...виконання судових рішень як самостійну та важливу процедуру реалізації прав сторін (підтверджується відповідним рішенням), яка має свої етапи: порушення процедури примусового виконання, добровільність та примусове виконання, скасування примусового виконання, припинення виконавчого провадження...» [5, с. 166].

Думка Н. Отчак є правильною і свідчить про те, що виконання рішень судів, судових та інших органів є важливою частиною захисту прав громадян та організацій. Неналежне виконання часто підриває роботу суду чи іншого органу (посадової особи) щодо розслідування та вирішення конкретної справи [5, с. 3].

Є. Гришко стверджує, що виконання рішень судів та інших органів є самостійним завданням державного управління, яке займається реалізацією завдань державного управління, пов'язаних із суспільними відносинами у зв'язку із застосуванням заходів щодо захисту прав та інтересів власності. , Особистий і немайновий характер

Є. Гришко стверджує, що примусове виконання рішень судів та інших органів є окремою публічно-управлінською функцією, що полягає в реалізації публічно-управлінських завдань, пов'язаних із суспільними відносинами, що виникають у зв'язку із примусово-виконавчою діяльністю з приводу захисту прав та інтересів майнового, особистого та немайнового характеру [6, с. 73].

«Управління» у ширшому розумінні – це цілеспрямований вплив суб'єкта лідерства на об'єкт лідерства з метою створення ефективно функціонуючої системи та досягнення бажаних результатів. Системне розуміння компонентів, їх елементів та їх взаємозв'язків має фундаментальне теоретичне та методологічне значення.

В Україні на початку 1990-х років «державне управління» (у широкому сенсі) частіше визначали як цілеспрямований, організуючий, регулюючий вплив держави (через систему її органів і посадових осіб у них) на суспільні процеси, усвідомлення, поведінка і діяльність. Воно відбувається в рамках суб'єктивного фактора (суспільства) як панівний вплив одних людей, які організовані у владні структури, на інших, які в основному займаються відтворенням матеріальних, соціальних і духовних цінностей і продуктів [2; 14, с. 162]. У більш вузькому розумінні вони мали на увазі вплив держави через систему органів виконавчої влади та їх посадових осіб. Майже все, що має відношення до публічного управління, залежить від того, що слід розуміти під

системою публічного управління, які і в якому порядку включені форми управління, як вони пов'язані між собою та введені в реальну взаємодію [4].

Конституцією України закріплено, що: «...носієм суверенітету і єдиним джерелом влади в Україні є народ, і він здійснює владу безпосередньо і через органи державної влади та органи місцевого самоврядування» [25]. А в Державному класифікаторі галузей економіки (ДК 009: 2005) 1 Розділ L «Державне управління» включає діяльність державного управління (державну службу). Слід зазначити, що державні послуги надаються центральними та місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування та іншими суб'єктами, які забезпечують функціонування органів влади або надання окремих державних послуг [7].

Зауважимо, що українське законодавство не закріплює поняття «державне управління», а термін який вживається в зарубіжній науковій літературі, термін «державне» «public» (публічний) в Україні часто автоматично замінюється терміном «державний» («state»). Однак «публічне управління» як модель соціального лідерства має інший істотний зміст.

Сучасна держава, через свою соціальну асиметричність і необхідність займатися «загальними справами», є універсальною політичною організацією в суспільстві з особливою публічною (державною) владою і спеціалізованим соціальним апаратом, який насамперед служить інтересам народу та легітимно представляє її, визнаний різними групами, чинить тиск на державну владу і частково виконує функцію посередництва між різними соціальними класами [9, с. 22-23].

Демократичні принципи ведення справ суспільства докорінно змінюють характер і структуру управління соціальними, політичними, економічними, соціальними та іншими процесами в державі. Україна, яка перебуває на шляху формування громадянського суспільства, має водночас сформувати повноцінну суспільну сферу, яка в широкому сенсі є сферою реалізації соціальних інтересів, тобто суспільних інтересів у загальний. А на етапі становлення громадянського суспільства, коли державні інституції ще недостатньо

розвинені, державне (державне) управління (як в Україні) переважно представлено органами державної влади та місцевого самоврядування. На нашу думку, суттєвих відмінностей між термінами «державне управління» та «державне управління» в Україні досі немає. Діяльність державних структур все ще підпорядковується стандартам і процедурам раціонального бюрократичного підходу, який недостатньо придатний для реалізації демократичних принципів управління в умовах динамічної зміни як внутрішнього, так і зовнішнього середовища [13, с. 130].

У процесі розвитку громадянського суспільства управління соціальними справами має ставати все більш «публічним», залучаються широкі верстви населення, громадяни, громадяни, органи самоврядування тощо. В умовах демократії, коли рівень розвитку громадянського суспільства достатньо високий, державна влада стає практично державним управлінням і значною мірою (публічно) залежить від суспільства. У цьому випадку дійсно варто говорити про «державну владу», «державне управління» як про поєднання державного управління (у більш вузькому розумінні) та державного самоуправління. Це пов'язано з єдністю суспільних інтересів, цілей і завдань, у досягненні та вирішенні яких беруть активну участь обидві системи, а також характером управління [3, с. 145-146].

М. Лахижа, Н. Нижник та Н. Гончарук, вказують на «формування переконання в необхідності переходу від традиційного державного управління до публічного» і вірять, що його процеси набуття та вдосконалення є найкращим шляхом покращення ситуації в державі. Ця точка зору зустрічається сьогодні в багатьох дослідженнях організації влади загалом, і в посткомуністичних країнах зокрема. Ці вчені вказують на процес, який під впливом глобалізації, інтеграції та фрагментації можна назвати «приватизацією управління» [10, с. 12].

Як різновид соціального управління державне управління складається з:

- 1) державного управління, суб'єктом якого є держава проти відповідних структур;

2) державне управління, якщо суб'єктами є недержавні органи [1, с. 84].

При цьому державне управління розглядається у більш вузькому сенсі, до державного управління також можна віднести місцеві органи влади.

За словами Л. Новак-Каляєвої, «публічне управління» – це діяльність органів державного управління, місцевого самоврядування, представників приватного сектору та інститутів громадянського суспільства в рамках статутних повноважень та функціональних обов'язків (планування, організація, управління, координація та контроль). Публічне управління забезпечує значне підвищення ефективності управління завдяки високому рівню громадської підтримки та консолідації суспільства до спільних цілей, воно асоціюється з демократичними цінностями, верховенством права, повагою до людської гідності, недискримінацією, рівноправністю та справедливістю, безпекою, ефективністю та інше [11, с. 144].

На думку Шарова, поняття «публічне (державне) управління» у європейському дискурсі включає три виміри: урядування (governance) як процес колективного розвитку та реалізації стратегічних рішень на основі механізмів консенсусу для формулювання та узгодження політики та для координації заходи ключових дійових осіб; адміністрування (administration) як чіткий розподіл повноважень та відповідальності між залученими до процесу, а також інформаційно-комунікаційне забезпечення вертикальної та горизонтальної координації заходів між державними органами; менеджмент (management) як сукупність процесів, заснованих на інституційній основі управління та спрямованих на забезпечення реалізації стратегічних рішень, що приймаються в системі управління, шляхом використання раціональних управлінських технологій, методів, інструментів і форм» [16, с. 7].

Ми згодні з Р. Мельником, що зміст категорії «публічне управління» є дуже складним, який легше описати, ніж чітко сформулювати [6, С. 96]. На його думку, публічне управління – це вид суспільно корисної діяльності, що здійснюється певною групою суб'єктів, у тому числі органами державної влади [6, с. 96].

На нашу думку, важливою є теза Р. Мельника про те, що «влада далеко не завжди пов'язана з примусом. Нерідко вона реалізується через застосування інших механізмів – переконання, надання (виділення) матеріальних чи фінансових ресурсів тощо. А раз так, то й управління, яке має на меті досягнення певного стану суспільних відносин (вчинення дій або утримання від дій), також може здійснюватися у позапримусовому порядку» [6, с. 95-96]. На нашу думку, саме публічне управління має більше використовувати непримусові механізми (на відміну від «державного управління», яке базується на примусових механізмах суб'єкта держави).

Крім того, слід погодитися, що зміст публічного управління не слід розширювати на шкоду внутрішньоорганізаційній діяльності установ; державне управління проявляється лише у зовнішніх зв'язках органів з іншими державними органами та особами [6, с. 97].

Отже, термін «публічний» не слід автоматично використовувати замість терміна «державний». «Публічне управління» має різний матеріальний зміст як модель управління справами суспільства.

Публічне управління є різновидом суспільно корисної діяльності, що здійснюється певною групою органів, у тому числі органами державної влади, органами місцевого самоврядування тощо. Водночас некомппульсивні механізми (на відміну від «державного управління», що базується на примусові механізми суб'єкта влади) повинні сильніше використовуватися і проявлятися у зовнішніх відносинах органів виконавчої влади з іншими органами влади, а також окремими особами.

Публічне управління пропонує значне підвищення ефективності управлінської діяльності завдяки високому рівню підтримки населення та консолідації суспільства для досягнення спільних цілей.

На думку А. Файоля, “управляти – значить організувати, розпоряджатися, координувати і контролювати; передбачати, враховувати прийдешнє і виробляти програму дії; організувати”. Сформульовані ним

загальні принципи управління, на нашу думку, можуть бути поширені на систему виконавчої служби, а саме:

- поділ праці дає змогу зменшувати кількість об'єктів, на які має бути спрямована управлінська дія. На практиці це означає, що раціональний розподіл компетенцій між елементами системи виконавчої служби сприятиме оптимізації її діяльності;

- єдність влади та відповідальності забезпечує зворотний зв'язок між результатами й наслідками прийняття управлінських рішень і суб'єктами, які ці рішення приймають. На практиці це означає, що виконавча служба, як один із суб'єктів монополії держави на примус силою, наділяється не лише правом на її застосування, а й відповідальністю перед законом;

- єдність розпорядження передбачає наявність чіткої процедури, як у процесі формування управлінського рішення виконавчої служби, так і в процесі його виконання;

- єдність керівництва вимагає формування чіткої ієрархічної структури та розподілу функцій і повноважень у системі виконавчої служби;

- підпорядкування приватних інтересів загальним, тобто інтереси службовця чи групи службовців в організації не повинні ставитися вище інтересів служби; інтереси держави мають бути вище інтересів громадянина чи групи громадян тощо;

- дисципліна, старанність, вміння тримати себе. Зовнішні ознаки поваги мають бути притаманні всім службовцям відповідно до встановленої між службою і службовцями угодою;

- винагорода персоналу має бути справедливою й адекватною особистому внеску у справу в цілому. Необхідно, по можливості, задовольняти як наймача, так і виконавця; заохочувати старанність, компенсуючи корисне зусилля;

- нині оптимальне застосування принципу централізації стає одним із системоутворювальних елементів реформування виконавчої служби; справа

зводиться до знаходження міри централізації, найбільш сприятливої для цієї служби;

- ієрархія забезпечує не лише єдність керівництва, а й оптимальний розподіл відповідальності, функцій звітності та контролю;

- порядок на практиці означає чітку процедурну регламентацію не лише в процесі прийняття й виконання управлінських рішень, а й усієї взаємодії як усередині системи, так і системи з навколишнім її середовищем;

- справедливість розуміється як поєднання доброзичливості із законністю і правосуддям;

- сталість складу персоналу, оскільки часті структурні зміни й плинність кадрів є одночасно причиною і наслідком погіршення стану системи;

- ініціатива (свобода пропозиції) в межах установленого законом порядку припускає модернізацію, інноватизацію, оптимізацію діяльності служби та окремих її елементів;

- єднання персоналу (сила підприємства в тому, щоб використовувати здібності всіх, винагороджувати заслуги кожного, не порушуючи гармонії відносин) [183].

Однак необхідно зазначити, що відносини, які виникають у системі інституту виконавчої служби, є не просто управлінськими, а публічноуправлінськими. Для того, щоб з'ясувати зміст і особливості саме цих відносин, доцільно уточнити їх взаємозв'язок із базовими категоріями публічного управління, насамперед, такими як “державне управління”, “публічне управління”, “публічне адміністрування”. Змістом державно-управлінських відносин є особлива діяльність людей у вигляді взаємодії як самих його суб'єктів, так і між ними та об'єктами управління. Сторони цих відносин, вступаючи у взаємне спілкування, формують тим самим зміст управлінських відносин. Крім того, з “управлінської системи” випливає, що вона вже сама є повноцінною системою, незважаючи на те, що “керований об'єкт” перебуває поза нею. Пітер Ф. Друкер визначає управління як

“специфічний вид діяльності, який перетворює неорганізований натовп на ефективну цілеспрямовану продуктивну групу” [209, с. 48].

Отже, державно-управлінські відносини (державне управління) визначаються як особливий вид суспільних відносин, які виникають у процесі державного управління, діяльності свідомо вольового та організаційного характеру, що встановлюються в процесі взаємної діяльності, у яких їхні учасники відчують на собі державно-управлінську дію, що відповідає меті держави, визначається економічними та політичними основами суспільного устрою [49, с. 103].

Згідно з статтею 560 Цивільного Кодексу України: «... за гарантією банк, інша фінансова установа, страхова організація (гарант) гарантує перед кредитором (бенефіціаром) виконання боржником (принципалом) свого обов'язку.

Гарант відповідає перед кредитором за порушення зобов'язання боржником.

Забезпечення – це зобов'язання з непередбачуваними тривалістю або розміром;

зобов'язання – це теперішнє зобов'язання суб'єкта господарювання, що виникло внаслідок минулих подій і погашення якого, як очікується, призведе до відтоку ресурсів суб'єкта, що втілюють економічні вигоди;

подія, що зобов'язує, – подія, що створюється юридичним чи конструктивним зобов'язанням, яке призводить до того, що суб'єкт господарювання не має реальної альтернативи погашенню цього зобов'язання;

юридичне зобов'язання – зобов'язання, що виникає внаслідок контракту, законодавства або іншої дії закону» [91].

Управлінське рішення - це певний план розв'язання проблеми, основна форма впливу суб'єкта управління на об'єкт, головний продукт діяльності суб'єкта управління [99].

Якість рішення, що приймається, залежить від комплексного забезпечення цього процесу, яке передбачає:

- правове забезпечення - наявність довготривалих або локальних нормативних актів, що регулюють певні відносини;
- інформаційне забезпечення;
- організаційне забезпечення - сукупність заходів організаційного, технологічного, розпорядчого характеру, що сприяють покращенню використання трудових, матеріальних та фінансових ресурсів;
- технічне забезпечення - наявність необхідних технічних засобів;
- кадрове забезпечення - підбір, підготовка та перепідготовка державних службовців з метою підвищення рівня виконання кожного з етапів підготовки та реалізації управлінського рішення [99].

Судове рішення –це акт судового розгляду справи будь-якого виду провадження [44, с. 4]. Судове рішення також називають актом реалізації судової влади. Метою судового рішення є досягнення юридичної визначеності у спірних правовідносинах, що переконує сторони та суспільство у юрисдикції, дотримання прав людини та уникнення невизначеності у порівнянних ситуаціях [44].

В Україні під цим узагальнювальним терміном розуміються документи багатьох видів: власне рішення, висновок Конституційного Суду, вирок, постанова, ухвала, окрема ухвала тощо [47]. Судові рішення ухвалюються судами іменем України і є обов'язковими до виконання на всій території України.

Таким чином, публічно-управлінське забезпечення примусового виконання судових рішень – це низка дій, що здійснюються виконавцями, державними чи приватними, у межах обов'язків і функцій, встановлених законом, з метою відновлення порушених прав і свобод людини і громадянина, забезпечення відшкодування завданих збитків, виконання судових рішень і рішень інших уповноважених органів.

1.3. Принципи та методи дослідження проблеми публічно-управлінського забезпечення виконання судових рішень

Дослідження ґрунтується на принципах об'єктивності, системності, історизму, сходження від абстрактного до конкретного, єдності теорії та практики.

Принцип об'єктивності зобов'язує нас розглядати публічно-управлінське забезпечення виконання судових рішень, відомості і події у всіх їх складності, багатогранності й суперечливості, та приймати рішення з урахуванням усієї сукупності позитивних і негативних сторін їх змісту, незалежно від того, чи подобаються вони нам чи ні.

Для забезпечення публічно-управлінського забезпечення виконання судових рішень:

- визначено новітні принципи виконавчого провадження, що спрямовані, насамперед, на забезпечення захисту прав, свобод і законних інтересів фізичних та юридичних осіб;
- розширено перелік рішень, що підлягають примусовому виконанню;
- започатковано впровадження відкритого Єдиного реєстру боржників та запроваджено автоматизацію процедур виконання рішень шляхом електронної реєстрації документів, повного фіксування процесуальних рішень та виконавчих дій в автоматизованій системі;
- оптимізовано строки проведення виконавчих дій;
- передбачено посилення відповідальності боржника у виконавчому провадженні, істотне підвищення розмірів штрафів, що накладаються виконавцем.

Разом з тим, ефективне реформування системи виконавчого провадження і самої виконавчої служби з необхідністю вимагає застосування системного підходу до вирішення цих важливих проблем. У третьому розділі особливу увагу приділено розробці новітніх, пріоритетних напрямів реформування виконавчої служби України. Результатом реформування має бути така система виконавчого провадження, яка гарантувала б належне впровадження

управлінських рішень та правових норм, була би прозорою, передбачуваною та клієнтоорієнтованою, спрямованою на стале економічне зростання і сприяла б розвитку підприємництва та інвестицій.

Нами було розроблено й науково обґрунтовано інноваційну модель реформування вітчизняної виконавчої служби України на основі теорії управління змінами. Ця модель базується на підходах, які мають сприяти підвищенню ефективності інституту виконавчої служби і кардинальній зміні детермінант в її діяльності.

Загальною для базових підходів у формуванні зазначеної моделі є проблема відповідності дій державних/приватних виконавців аксіологічним принципам як показникам якості виконавчого провадження, а саме:

- дотримання принципу відповідальності та підвищення правосвідомості (політико-правовий підхід);

- взаємодії держави, виконавчої служби та громадськості в цілому, досягнення професіоналізму, доброчесності та прозорості державних/приватних виконавців в їх діяльності при збереженні таких ціннісних ознак, як моральність і толерантність (публічно-управлінський підхід);

- використання новітніх інформаційних технологій для розширення доступу громадян й інститутів громадянського суспільства до інформації та впливу на органи виконавчої служби (інформаційно-комунікативний підхід).

Дослідження базується на системному підході, методах аналізу та синтезу, що дозволило розглядати систему виконання судових рішень органами державного управління в Україні як цілісну сукупність взаємопов'язаних і взаємозалежних елементів.

За допомогою історико-логічних методів проаналізовано наукові джерела та нормативно-правові акти з метою вивчення стану розвитку проблеми у вітчизняній літературі. Методи абстракції та освіти використовуються для формулювання наукових рішень, вироблення рекомендацій щодо коригування європейських стандартів виконання судових рішень в Україні та визначення

стратегічних напрямків подальшого державного управління виконанням судових рішень в Україні з метою підвищення ефективності виконання судових рішень в Україні.

Формально-юридичний метод необхідний для логічного, грамотного і послідовного аналізу чинного законодавства України та міжнародного права у сфері регулювання діяльності органів, що забезпечують виконання рішень суду та рішень інших органів.

Функціональний метод необхідний для визначення форми взаємодії сторін виконавчого провадження та виконавців, їх роль у таких процесах, відповідність їх діяльності засадам виконавчого провадження.

Інформаційною основою дослідження слугували нормативно-правові акти органів державної влади; наукова та навчальна література; статті вітчизняних вчених у періодичних виданнях та мережі Інтернет.

Враховуючи викладене, можна підсумувати та констатувати, що нами досліджено методологічний аспект дослідження підтримки державного управління при виконанні судових рішень. Ми виявили низку проблем, які заважають органам Державної виконавчої служби України відповідати стандартам, що діють у країнах ЄС.

Показано, що вчені розуміють виконавчу процедуру як адміністративно-правову інстанцію, заключну фазу процесу, як самостійну комплексну галузь права, як законодавчо врегульовану, цілеспрямовану діяльність уповноважених органів, що здійснюється за допомогою спеціальних юридичних прийомів, а також способів впливу для забезпечення виконання судових рішень і рішень в інших органів. На основі вивчення Закону України «Про виконавче провадження» встановлено, що виконавчий процес є завершальною стадією судового розгляду та виконання судових рішень та рішень інших органів (посадових осіб) і розглядається як сукупність дії органів та осіб на виконання рішень та здійснюються відповідно до Конституції України, цього Закону, інших законів і підзаконних актів, що вводяться в дію відповідно до цього

Закону, а також рішень, що підлягають виконанню, у межах повноважень та у спосіб, що здійснюються. рішення відповідно до цього Закону.

Примусове виконання рішень покладається на органи державної виконавчої служби (державних виконавців), а у випадках, передбачених законом, на приватних виконавців.

Також, розкрито суть визначень таких як: «публічне управління», «примусове виконання», «виконаче провадження», «забезпечення», «управлінські рішення», «судові рішення», тощо.

Таким чином, з використанням новітніх дослідницьких підходів, заснованих на теорії управління змінами в науці державного управління, розроблено та науково обґрунтовано інноваційну теоретико-методологічну модель виконавчої служби в державному управлінні України, на відміну від вітчизняних та зарубіжних аналогів на основі: політико-правового, публічно-управлінського, інформаційно-комунікативного, а також системному, структурно-функціональному й технократичному підходах та принципах доступності, добровільності, рівноправності сторін, конфіденційності, незалежності й неупередженості, що сукупно спрямовані, насамперед, на забезпечення реформування українського суспільства, захисту прав, свобод і законних інтересів фізичних та юридичних осіб; здійснено комплексний історіографічний аналіз еволюції інституту виконавчої служби на теренах України в процесі історичного розвитку її державності, на основі якого запропоновано оригінальну періодизацію, що дає можливість виявити історико-ментальні детермінанти сучасного стану цього інституту.

РОЗДІЛ 2

ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ ДОСЛІДЖЕННЯ ПУБЛІЧНО-УПРАВЛІНСЬКОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРИМУСОВОГО ВИКОНАННЯ СУДОВИХ РІШЕНЬ

2.1. Державна виконавча служба у системі органів публічного управління в сфері примусового виконання рішень в Україні

Державна виконавча служба як інституція існувала і перебуває на складному етапі реформування [48; 54; 55; 56; 40; 75; 59].

Так, у 2005 році було створено Департамент державної виконавчої служби. Відповідно до його Положення, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 3 серпня 2005 року № 711, Департамент державної виконавчої служби (Департамент) є урядовим органом державного управління, який діє у складі Мін'юсту та підпорядковується йому. До складу Департаменту входить державна виконавча служба Автономної Республіки Крим, областей, м. Києва і Севастополя, державна виконавча служба у районах, містах (містах обласного значення), районах у містах (далі – органи державної виконавчої служби). Основним завданням Департаменту є участь у реалізації державної політики у сфері примусового виконання рішень судів та інших органів (посадових осіб) (далі – виконання рішень) [54].

Через рік, у 2006 році, постановою Кабінету Міністрів України від 16 листопада 2006 року №1622 Департамент було ліквідовано, а правонаступництво було забезпечено Міністерством юстиції України [75].

Указом Президента України від 06 квітня 2011 року № 385/2011 було затверджено: «...Положення про Державну виконавчу службу України як центральний орган виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра юстиції України, який входить до системи органів виконавчої влади і забезпечує реалізацію державної політики у сфері примусового виконання рішень судів та інших органів (посадових осіб) відповідно до законів» [55].

У 2014 році Положення про Державну виконавчу службу України було затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 02.11.2014 № 229 [56].

З метою оптимізації діяльності центральних органів виконавчої влади системи юстиції, раціонального використання бюджетних коштів та на виконання пункту 9 розділу III «Прикінцеві положення» Закону України від 28 грудня 2014 р. № 76-VIII «Про внесення змін та визнання такими, що втратили чинність, законодавчих актів України» щодо скорочення чисельності працівників державних органів на 20 відсотків, Кабінетом Міністрів України постановою від 21 січня 2015 р. № 17 Державну виконавчу службу було ліквідовано, а її правонаступником визначено Міністерство юстиції України [40].

На сьогодні, відповідно до Положення про Міністерство юстиції України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 2 липня 2014 р. № 228, одним із основних завдань Міністерства є забезпечення формування та реалізація державної політики у сфері організації примусового виконання рішень [59].

До системи органів примусового виконання рішень відносяться органи державної виконавчої служби, утворені Міністерством юстиції України в установленому законодавством порядку.

Відповідно до Інструкції з організації примусового виконання рішень, затвердженої наказом Міністерства юстиції України від 02.04.2012 № 512/5, органами державної виконавчої служби є:

- «...Департамент державної виконавчої служби Міністерства юстиції України;
- відділ примусового виконання рішень Департаменту державної виконавчої служби Міністерства юстиції України;
- управління забезпечення примусового виконання рішень в місті Києві Департаменту державної виконавчої служби Міністерства юстиції України (далі - управління забезпечення примусового виконання рішень в місті Києві);

- відділи примусового виконання рішень в районах міста Києва управління забезпечення примусового виконання рішень в місті Києві;
- управління забезпечення примусового виконання рішень міжрегіональних управлінь Міністерства юстиції України (далі - управління забезпечення примусового виконання рішень);
- відділи примусового виконання рішень управлінь забезпечення примусового виконання рішень;
- районні, районні в містах, міські, міськрайонні, міжрайонні відділи державної виконавчої служби відповідних міжрегіональних управлінь Міністерства юстиції України (далі – відділи державної виконавчої служби)...» [51].

На офіційному веб-сайті Міністерства юстиції України визначено, що: «...основними завданнями Департаменту державної виконавчої служби є:

- забезпечення формування і реалізації державної політики у сфері організації примусового виконання рішень судів та інших органів (посадових осіб);
- забезпечення своєчасного, повного і неупередженого виконання рішень у порядку, встановленому законодавством...» [38].

«...Департамент відповідно до покаледних на нього завдань:

- організовує, забезпечує та контролює примусове виконання рішень у випадках, передбачених законом;
- організовує інформаційне забезпечення виконавчого провадження, зокрема електронного документообігу, забезпечує ведення Єдиного державного реєстру виконавчих проваджень та здійснює контроль за внесенням державними виконавцями відомостей про вчинені виконавчі дії;
- здійснює державний нагляд та контроль за додержанням законодавства про виконавче провадження, правильністю, своєчасністю та повнотою вчинення виконавчих дій державними виконавцями;
- надає державним виконавцям роз'яснення та рекомендації з питань примусового виконання рішень;

– забезпечує контроль за роботою структурних підрозділів територіальних органів Мін'юсту, що забезпечують здійснення повноважень у сфері примусового виконання рішень;

– бере участь у міжнародному співробітництві у сфері примусового виконання рішень, налагоджує і підтримує зв'язки з міжнародними організаціями;

– організовує та контролює роботу державних виконавців, вживає заходів щодо її поліпшення, здійснює керівництво та проводить перевірку діяльності структурних підрозділів територіальних органів Мін'юсту, що забезпечують здійснення повноважень у сфері організації примусового виконання рішень;

– здійснює інші функції в межах повноважень Департаменту...» [38].

«...Структура департаменту Державної виконавчої служби складається з 5 структурних підрозділів, а саме: Відділу примусового виконання рішень, Відділу правового забезпечення, Управління розгляду звернень та організації роботи, Управління контролю за діяльністю органів державної виконавчої служби, Відділу адміністрування...» [38] (додаток А).

Кількість державних виконавців у державній виконавчій службі за роками наведена у таблиці 2.1.

Таблиця 2.1.

Кількість державних виконавців у державній виконавчій службі за роками

Роки	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Кількість державних виконавців	6639	6023	5826	5752	5675	5552

(Складено автором за даними Департаменту державної виконавчої служби Міністерства юстиції України)

Аналіз кількісного складу державних виконавців упродовж 2014–2019 років свідчить, що чисельність державних виконавців була найбільшою у 2014 році (6639) і впродовж п'яти років зменшилась на 1087 осіб до 5552 державних виконавців у 2019 році (на 16% у порівнянні з 2014 роком). Причиною такої

ситуації є реформування державної виконавчої служби упродовж цих років, у тому числі створення інституту приватних виконавців та перехід на змішану систему примусового виконання рішень.

Кількість документів, які підлягали виконанню у державній виконавчій службі за роками наведена у таблиці 2.2.

Таблиця 2.2

Кількість документів, які підлягали виконанню у державній виконавчій службі за роками

Роки	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Кількість документів, які підлягали виконанню	6 544 862	5 212 075	4 956 793	4 217 634	4 012 532	4 347 798

(Складено автором за даними Департаменту державної виконавчої служби Міністерства юстиції України)

За результатами аналізу кількості документів, які підлягали виконанню у державній виконавчій службі за роками можемо зазначити, що найбільша кількість документів була у 2014 році (6 544 862), що на 2197064 менше у порівнянні з 2019 роком (4 347 798), що становить 33,5%. Зі зменшенням чисельності державних виконавців у державній виконавчій службі зменшилась і кількість документів, що фактично свідчить про рівномірне навантаження на державних виконавців. Однак, враховуючи особливості діяльності державного виконавця, необхідно враховувати складність роботи та високе навантаження на одного державного виконавця: у 2014 році воно становило понад 985 документів на одного державного виконавця, у 2019 – понад 783 документи.

Стан виконання виконавчих документів державною виконавчою службою за роками наведена у таблиці 2.3.

Аналіз стану виконання виконавчих документів у державній виконавчій службі за роками свідчить, що кількість виконаних документів у порівнянні 2019 року (1 121 608) з 2014 роком (1 339 148) менша на 217,5 документи.

Таблиця 2.3.

Стан виконання виконавчих документів у державній виконавчій службі за роками

Роки	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Кількість виконаних документів	1 339 148	1 017 986	901 659	823 135	959455	1 121 608

(Складено автором за даними Департаменту державної виконавчої служби Міністерства юстиції України)

Однак, якщо говорити щодо відсотка виконання виконаних документів по відношенню до документів, які були на виконанні, то він збільшився у 2019 році і складає 26% проти 20% у 2014 році. Що вказує на позитивні зміни реформування державної виконавчої служби та залучення приватних виконавців.

Відповідно до Положення про міжрегіональні управління Міністерства юстиції України, затвердженого наказом Міністерства юстиції України від 23 червня 2011 року № 1707/5, «...міжрегіональні управління підпорядковуються Міністерству юстиції України та є його територіальними органами. Одним із основних завдань міжрегіонального управління є забезпечення реалізації державної політики у сферах організації примусового виконання рішень судів та інших органів (посадових осіб)» [60].

Перелік міжрегіональних управлінь Міністерства юстиції надано у додатку А.

«...Територіальним органом державної виконавчої служби є управління забезпечення примусового виконання рішень міжрегіональних управлінь Міністерства юстиції України (далі – Управління), яке входить до системи органів Міністерства юстиції України як структурний підрозділ міжрегіональних управлінь Міністерства юстиції України (далі – міжрегіональне управління юстиції) та є підзвітним і підконтрольним Департаменту державної виконавчої служби Міністерства юстиції України (далі – Департамент). Діяльність Управління регулюється Типовим положенням

про управління забезпечення примусового виконання рішень міжрегіональних управлінь Міністерства юстиції України» [74].

Функції та повноваження територіальних органів примусового виконання рішень зображені у (додатку Б).

«...Управління очолює заступник начальника міжрегіонального управління юстиції з питань державної виконавчої служби – начальник Управління забезпечення примусового виконання рішень (далі – начальник Управління). Начальник Управління та його заступники (у тому числі заступник начальника Управління – начальник відділу примусового виконання рішень) призначаються на посади та звільняються з посад державним секретарем Міністерства юстиції України у встановленому законодавством порядку...» [74].

Зазначимо, що притягнення до дисциплінарної відповідальності керівників, державних виконавців та інших працівників Управління буде порушено, у тому числі за відповідним поданням директора Департаменту державної виконавчої служби, шляхом видання відповідного наказу (розпорядження).

«...Відділ державної виконавчої служби міжрегіональних управлінь Міністерства юстиції України (далі – Відділ) є органом державної виконавчої служби, який входить до системи органів Міністерства юстиції України, є структурним підрозділом та підпорядковується міжрегіональним управлінням Міністерства юстиції України (далі – міжрегіональне управління юстиції) через відповідні управління забезпечення примусового виконання рішень міжрегіональних управлінь Міністерства юстиції України (далі – Управління). У своїй діяльності Відділ керується Типовим положенням про відділ державної виконавчої служби міжрегіональних управлінь Міністерства юстиції України...» [74].

«...Начальник Відділу, заступник начальника Відділу, державні службовці, інші працівники Відділу призначаються на посади та звільняються з посад начальником міжрегіонального управління юстиції у встановленому

законодавством порядку. Призначення на посаду начальника Відділу (крім призначення осіб, які пройшли конкурсний відбір) здійснюється начальником міжрегіонального управління юстиції за погодженням з Міністерством юстиції України. Дисциплінарні провадження щодо заступника начальника Відділу, державних виконавців та інших працівників Відділу порушуються, у тому числі на підставі відповідного подання директора Департаменту державної виконавчої служби або начальника Управління, шляхом видання суб'єктом призначення відповідного наказу (розпорядження)...» [74].

Важливо зазначити, що відповідно до Закону України «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів» [76]:

«...1) Державні виконавці, керівники та спеціалісти органів державної виконавчої служби є державними службовцями, а тому призначаються на посади та звільняються з посад у порядку, встановленому Законом України «Про державну службу» з урахуванням особливостей, визначених законодавством.

Державним виконавцем може бути громадянин України, який має вищу юридичну освіту (для керівників органів державної виконавчої служби та їх заступників – не нижче другого рівня), володіє державною мовою і здатний за своїми особистими і діловими якостями здійснювати повноваження державного виконавця. Відбір державних виконавців здійснюється з урахуванням Спеціальних вимог до рівня професійної компетентності державних виконавців та керівників органів державної виконавчої служби (додаток В).

Працівникам органів державної виконавчої служби видаються посвідчення встановленого зразка.

2) Гарантії незалежності державних виконавців передбачають: особливий порядок фінансування та матеріально-технічне забезпечення органів державної виконавчої служби; дієвий механізм мотивування державних виконавців; прозорість діяльності з примусового виконання рішень; інший спосіб, визначений законом...».

Наприклад, заробітна плата працівника державної виконавчої служби складається з посадового окладу, премії, надбавки за вислугу років та надбавок за вислугу років, надбавки та інших надбавок, передбачених законодавством. При цьому виплата винагороди державним виконавцям та їх розмір, а також розмір основної винагороди приватного виконавця, визначається у відповідному порядку, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 2 вересня 8, 2016 № 643 [62].

Крім того, державні виконавці, які потребують поліпшення житлових умов, забезпечуються службовим житлом у першочерговому порядку на час виконання повноважень відповідно до законодавства за кошти державного чи відповідного місцевого бюджету. За сім'єю загиблого державного виконавця зберігається право на одержання жилої площі. Також, працівники органів державної виконавчої служби забезпечуються безоплатним форменим одягом за встановленими Кабінетом Міністрів України нормами, а також за зразками, знаками розрізнення та правилами носіння форменого одягу, затвердженими Міністерством юстиції України [76] (додаток Г).

Варто відмітити, що фінансування витрат на проведення і організацію виконавчих дій здійснюються за рахунок коштів державного бюджету, а також коштів виконавчого провадження у встановленому порядку [76].

3) Контроль за діяльністю державних виконавців та інших працівників органів державної виконавчої служби здійснюють органи примусового виконання рішень, у встановленому Міністерством юстиції України порядку [76; 66].

Майно органів державної виконавчої служби перебуває у державній власності та використовується виключно для забезпечення виконання завдань державної виконавчої служби. На рахунки органів примусового виконання рішень, відкриті для зарахування коштів виконавчого провадження, обліку депозитних сум і зарахування стягнутих з боржників коштів та їх виплати стягувачам, не може бути накладено арешт або звернено стягнення на підставі виконавчих документів.

Таким чином, до органів, що здійснюють примусове виконання рішень суду та інших органів в Україні, належать Міністерство юстиції України та органи державної виконавчої служби. До осіб, що здійснюють примусове виконання рішень суду та інших органів, належать державні та приватні виконавці.

Повноваження Департаменту державної виконавчої служби Міністерства юстиції України на даний момент остаточно не встановлені, оскільки відсутній нормативно-правовий акт, що визначає його правовий статус, а отже розроблення та затвердження положення про Департамент виконавчої служби є актуальним.

Слід зазначити, що на основі правового аналізу нам необхідно з'ясувати, які дії органів та фізичних осіб спрямовані на виконання судових рішень та рішень інших органів, які рішення підлягають виконанню, хто є учасниками та сторонами виконавчого провадження.

Так, Законом України «Про виконавче провадження» [43] чітко визначено, що: «...примусове виконання рішень покладається на органи державної виконавчої служби (державних виконавців) та у передбачених цим Законом випадках на приватних виконавців. Водночас зауважено, що їх правовий статус та організація діяльності встановлюються Законом України «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів...» [76].

Систему органів примусового виконання рішень згідно із Законом України «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів» становлять:

- «...1) Міністерство юстиції України;
- 2) органи державної виконавчої служби, утворені Міністерством юстиції України в установленому законодавством порядку...» [76].

«...Міністерство юстиції України (Мін'юст) є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України. Мін'юст також є головним органом у системі центральних

органів виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну правову політику, у тому числі державну політику у сфері організації примусового виконання рішень судів та інших органів (посадових осіб) (далі - виконання рішень) через створений у складі Мін'юсту Департамент державної виконавчої служби та територіальні органи державної виконавчої служби, які є структурними підрозділами міжрегіональних управлінь Міністерства юстиції України: Управління забезпечення примусового виконання рішень міжрегіональних управлінь Міністерства юстиції України (далі – Управління) та Відділ державної виконавчої служби міжрегіональних управлінь Міністерства юстиції України (далі – Відділ)...» [76; 59; 51; 60; 74].

Що стосується осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів, то законами України «Про виконавче провадження» [43] та «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів» [76] до них віднесено державних виконавців і приватних виконавців.

Так, згідно із Законом України «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів»:

«...1) Державними виконавцями є керівники органів державної виконавчої служби, їхні заступники, головні державні виконавці, старші державні виконавці, державні виконавці органів державної виконавчої служби. Тобто, державний виконавець є представником влади, діє від імені держави і перебуває під її захистом та уповноважений державою здійснювати діяльність з примусового виконання рішень у порядку, передбаченому законом.

2) Приватним виконавцем може бути громадянин України, уповноважений державою здійснювати діяльність з примусового виконання рішень у порядку, встановленому законом. Водночас слід відмітити, що приватний виконавець є суб'єктом незалежної професійної діяльності.

3) Діяльність державних та приватних виконавців базується на принципах: верховенства права; законності; незалежності; справедливості, неупередженості та об'єктивності; обов'язковості виконання рішень;

диспозитивності; гласності та відкритості виконавчого провадження та його фіксування технічними засобами; розумності строків виконавчого провадження; співмірності заходів примусового виконання рішень та обсягу вимог за рішеннями.

4) Завданням органів державної виконавчої служби та приватних виконавців згідно із Законом є своєчасне, повне і неупереджене виконання рішень, примусове виконання яких передбачено законом. Тобто, державний виконавець та приватний виконавець повинні здійснювати свою професійну діяльність сумлінно, не розголошувати в будь-який спосіб професійну таємницю (інформацію, що стала відома державному виконавцю, приватному виконавцю, помічнику приватного виконавця у зв'язку із здійсненням професійної діяльності), поважати інтереси стягувачів, боржників, третіх осіб, не принижувати їхню гідність, вживати всіх необхідних заходів, спрямованих на запобігання чи усунення конфлікту інтересів. Важливою нормою Закону є і те, що обов'язок зберігати професійну таємницю поширюється на особу і після її звільнення з посади державного виконавця чи припинення діяльності приватного виконавця, помічника приватного виконавця...» [76].

Що стосується забезпечення виконання рішень, то відповідно до Закону України «Про виконавче провадження» рішення на підставі таких виконавчих документів підлягають примусовому виконанню:

«...– виконавчих листів та наказів, що видаються судами у передбачених законом випадках на підставі судових рішень, рішень третейського суду, рішень міжнародного комерційного арбітражу, рішень іноземних судів та на інших підставах, визначених законом або міжнародним договором України;

- судові накази;
- ухвал, постанов судів у цивільних, господарських, адміністративних справах, справах про адміністративні правопорушення, кримінальних провадженнях у випадках, передбачених законом;
- виконавчих написів нотаріусів;

- посвідчень комісій по трудових спорах, що видаються на підставі відповідних рішень таких комісій;
- постанов державних виконавців про стягнення виконавчого збору, постанов державних виконавців чи приватних виконавців про стягнення витрат виконавчого провадження, про накладення штрафу, постанов приватних виконавців про стягнення основної винагороди;
- постанов органів (посадових осіб), уповноважених розглядати справи про адміністративні правопорушення у випадках, передбачених законом;
- рішень інших державних органів та рішень Національного банку України, які законом визнані виконавчими документами;
- рішень Європейського суду з прав людини з урахуванням особливостей, передбачених Законом України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини», а також рішень інших міжнародних юрисдикційних органів у випадках, передбачених міжнародним договором України;
- рішень (постанов) суб'єктів державного фінансового моніторингу (їх уповноважених посадових осіб), якщо їх виконання за законом покладено на органи та осіб, які здійснюють примусове виконання рішень...» [43].

Крім того, Законом визначено вичерпний перелік виконавчих документів (рішень), примусове виконання яких приватний виконавець не може здійснювати, а саме:

- «...– рішень про відібрання і передання дитини, встановлення побачення з нею або усунення перешкод у побаченні з дитиною;
- рішень, за якими боржником є держава, державні органи, Національний банк України, органи місцевого самоврядування, їх посадові особи, державні та комунальні підприємства, установи, організації, юридичні особи, частка держави у статутному капіталі яких перевищує 25 відсотків, та/або які фінансуються виключно за кошти державного або місцевого бюджету;
- рішень, за якими боржником є юридична особа, примусова реалізація майна якої заборонена відповідно до закону;

- рішень, за якими стягувачами є держава, державні органи;
- рішень адміністративних судів та рішень Європейського суду з прав людини;
- рішень, які передбачають вчинення дій щодо майна державної чи комунальної власності;
- рішень про виселення та вселення фізичних осіб;
- рішень, за якими боржниками є діти або фізичні особи, які визнані недієздатними чи цивільна дієздатність яких обмежена;
- рішень про конфіскацію майна;
- рішень, виконання яких віднесено цим Законом безпосередньо до повноважень інших органів, які не є органами примусового виконання;
- інших випадків, передбачених Законом України «Про виконавче провадження» та Законом України «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів»...» [43].

У той же час, Законом [43] встановлено «...обмеження для приватного виконавця протягом першого року зайняття діяльністю приватного виконавця щодо здійснення примусового виконання рішень, у разі, якщо сума стягнення за такими рішеннями становить двадцять та більше мільйонів гривень або еквівалентну суму в іноземній валюті...».

З метою уникнення конфлікту інтересів, Законом України «Про виконавче провадження» передбачено випадки, коли державний виконавець, приватний виконавець не можуть виконувати рішення (п. 4. ст. 5) [43].

Разом з тим, у випадках, передбачених законом [43], «...рішення можуть виконуватися іншими органами. Зокрема, у випадках, передбачених законом, рішення щодо стягнення майна та коштів виконуються податковими органами, а рішення щодо стягнення коштів – банками та іншими фінансовими установами. Рішення про стягнення коштів з державних органів, державного та місцевих бюджетів або бюджетних установ виконуються органами, що здійснюють казначейське обслуговування бюджетних коштів. Водночас варто зауважити, що ці органи не є органами примусового виконання...».

Важливу роль у виконавчому провадженні відіграють учасники виконавчого провадження та особи, які залучаються до проведення виконавчих дій (ст. 14 Закону України «Про виконавче провадження» та сторони виконавчого провадження (ст. 15):

«...1) Учасниками виконавчого провадження є виконавець, сторони, представники сторін, прокурор, експерт, спеціаліст, перекладач, суб'єкт оціночної діяльності – суб'єкт господарювання, особи, права інтелектуальної власності яких порушені, – за виконавчими документами про конфіскацію та знищення майна на підставі статей 176, 177 і 229 Кримінального кодексу України, статті 51-2 Кодексу України про адміністративні правопорушення. Також, передбачено, що за потреби для проведення виконавчих дій виконавець залучає понятих, працівників поліції, представників органів опіки і піклування, інших органів та установ у порядку, встановленому цим Законом.

2) Сторонами виконавчого провадження є стягувач – фізична або юридична особа чи держава, на користь чи в інтересах яких видано виконавчий документ і боржник – визначена виконавчим документом фізична або юридична особа, держава, на яких покладається обов'язок щодо виконання рішення...» [43].

Зокрема, Законом України «Про виконавче провадження» (ст. 7) [43] передбачено, що: «...виконавчий документ про стягнення періодичних платежів може бути самостійно надісланий стягувачем безпосередньо підприємству, установі, організації, фізичній особі-підприємцю, фізичній особі, які виплачують боржнику відповідно заробітну плату, пенсію, стипендію та інші доходи. Підприємства, установи, організації, фізичні особи-підприємці та фізичні особи за заявою стягувача зобов'язані здійснювати відрахування із заробітної плати, пенсії, стипендії та інших доходів боржника у розмірі, визначеному виконавчим документом, з урахуванням положень цього Закону...».

Законом України «Виконавче провадження» передбачено відповідний алгоритм дій у разі, якщо боржник відмовляється виконувати рішення добровільно. Заходами примусового виконання рішень (стаття 10) є:

«...1) звернення стягнення на кошти, цінні папери, інше майно (майнові права), корпоративні права, майнові права інтелектуальної власності, об'єкти інтелектуальної, творчої діяльності, інше майно (майнові права) боржника, у тому числі якщо вони перебувають в інших осіб або належать боржникові від інших осіб, або боржник володіє ними спільно з іншими особами;

2) звернення стягнення на заробітну плату, пенсію, стипендію та інший дохід боржника;

3) вилучення в боржника і передача стягувачу предметів, зазначених у рішенні;

4) заборона боржнику розпоряджатися та/або користуватися майном, яке належить йому на праві власності, у тому числі коштами, або встановлення боржнику обов'язку користуватися таким майном на умовах, визначених виконавцем;

5) інші заходи примусового характеру, передбачені цим Законом...» [43].

При цьому слід звернути увагу на строки у виконавчому провадженні, це відповідні строки, у межах яких особи, які беруть участь у виконавчому провадженні, зобов'язані або уповноважені прийняти рішення чи діяти.

Крім того, строки можуть як встановлюватися законом, так і у разі не визначення у законі – встановлюються виконавцем. Разом з тим, будь-яка дія або сукупність дій під час виконавчого провадження повинна бути виконана не пізніше граничного строку, визначеного цим Законом. У той же час Законом України «Про виконавче провадження» (стаття 11) передбачено, що: «...строки, встановлені цим Законом, обчислюються в робочих днях, місяцях і роках, а також можуть визначатися посиланням на подію, яка повинна неминуче настати...» [43].

У зв'язку з цим, Законом [43] передбачено: «...звернення до суду, який розглядав справу, із заявою про видачу виконавчого листа, написання заяви про

примусове стягнення коштів із боржника та звернення із заявою до державної виконавчої служби або приватного виконавця (який знаходиться або за місцем проживання/перебування або роботи боржника, або за місцем знаходження майна боржника). Слід відмітити, що виконавчий лист може бути пред'явлений до примусового виконання протягом трьох років.

Після стягнення з боржника (у тому числі одержання від реалізації майна боржника) грошові суми зараховуються на відповідний рахунок органу державної виконавчої служби чи рахунок приватного виконавця. За письмовою заявою стягувача – фізичної особи стягнуті грошові суми перераховуються виконавцем на зазначений стягувачем рахунок у банку або іншій фінансовій установі чи надсилаються на адресу стягувача поштовим переказом, що здійснюється за його рахунок, крім переказу аліментних сум...».

Тобто, погоджуючись з Л. Крупною, «...виконавче провадження можна розглядати як: адміністративно-правовий інститут, завершальну стадію судового процесу, самостійну комплексну галузь права. Під виконавчим провадженням слід розуміти урегульовану законодавством цілеспрямовану діяльність уповноважених суб'єктів, яка здійснюється за допомогою спеціальних юридичних прийомів та способів впливу з метою забезпечення примусового виконання судових рішень та рішень інших органів. Сутність виконавчого провадження полягає у адміністративно-правовому впливі на боржника, метою якого є виконання ним приписів, які містяться в ухваленому юрисдикційному рішенні. У зв'язку з цим примусове виконання виступає у якості невід'ємного елемента системи захисту прав та свобод людини і громадянина, яка включає в себе встановлення факту правопорушення, його правову оцінку та забезпечення виконання прийнятого рішення, що сприятиме поновленню порушеного права...» [29].

Таким чином, сьогодні в Україні є правова основа для здійснення виконавчого провадження як завершального етапу судового розгляду та виконання судових рішень і рішень інших органів. Виконавче провадження щодо примусового виконання судових рішень здійснюється органами та

особами з підстав, у межах повноважень та в порядку, визначених Конституцією України [25] та законодавством України, найважливішими з яких є Закони України «Про виконавче провадження» [43] та «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів» [76]. Примусове виконання рішень покладається на органи державної виконавчої служби (державних виконавців), а у випадках, передбачених законом, на приватних виконавців.

Правовою основою діяльності органів державної виконавчої служби та приватних виконавців є Конституція України. Правовою основою діяльності органів державної виконавчої влади та приватних виконавців є Конституція України [25], закони України «Про виконавче провадження» [43], «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів» [76], міжнародні договори України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, інші закони, нормативно-правові акти, прийняті на їх виконання.

У першу чергу слід зазначити, що обов'язок виконання судових рішень визначений Конституцією України. Відповідно до статті 129¹ Основного Закону України: «...Суд ухвалює рішення іменем України. Судове рішення є обов'язковим до виконання, а держава забезпечує виконання судового рішення у визначеному законом порядку. Контроль за виконанням судового рішення здійснює суд. Загальні засади здійснення судочинства та основи судоустрою визначені у Розділі VIII Конституції України...» [25].

«...Реорганізація системи виконання судових рішень та підвищення ефективності виконавчого провадження...» була визначена одним із основних завдань Стратегії реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015-2020 роки, схваленої указом Президента України від 20 травня 2015 р. № 276/2015 [79].

З урахуванням стратегічних напрямів реформування системи примусового виконання судових рішень та підвищення ефективності виконавчих процедур з урахуванням європейських стандартів прийнято два

надзвичайно важливі закони: Закон України «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів» [43] та Закон України «Про виконавче провадження» [76], які закладали правові та організаційні засади як здійснення виконавчого провадження, так і створення інституту приватних виконавців.

Слід зазначити, що для реалізації Закону України «Про виконавче провадження» [43] було схвалено низку підзаконних актів:

1) встановлено «...Порядок реалізації арештованого майна, затверджений наказом Міністерством юстиції України № 2831/5 від 29.09.2016 [69] та Порядок виконання рішень про стягнення коштів державного та місцевих бюджетів або боржників, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 03.08.2011 № 845...» [63];

2) визначено перелік видів доходів, які враховуються при визначенні розміру аліментів на одного з подружжя, дітей, батьків, інших осіб, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 26.02.1993 [77].

Крім того, для реєстрації виконавчих документів, документів виконавчого провадження, фіксування виконавчих дій та приведення нормативно-правових актів у відповідність до вимог чинного законодавства розроблено Інструкцію з організації примусового виконання рішень, затвердженої наказом Міністерства юстиції України від 02.04.2012 № 512/5 [51] та запроваджено автоматизовану систему виконавчого провадження, положення про яку затверджено наказом Міністерства юстиції України від 05 серпня 2016 року № 2432/5 [53; 45].

«...Складовими автоматизованої системи виконавчого провадження є:

- Єдиний державний реєстр виконавчих проваджень;
- Єдиний реєстр боржників;
- Реєстр рішень, виконання яких гарантується державою...».

Положенням про автоматизовану систему виконавчого провадження чітко визначено, що:

«...1) Єдиний державний реєстр виконавчих проваджень – окремий спецрозділ, який є архівною складовою частиною Системи та містить відомості

про виконавчі провадження, зареєстровані до запровадження Системи, відповідно до наказу Міністерства юстиції України від 20 травня 2003 року № 43/5 «Про затвердження Положення про Єдиний державний реєстр виконавчих проваджень», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 21 травня 2003 року за № 388/7709, наказу Міністерства юстиції України від 28 квітня 2015 року № 614/5 «Про затвердження Тимчасового порядку автоматичного розподілу виконавчих документів між державними виконавцями і контролю строків виконання рішень судів та інших органів (посадових осіб)...», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 29 квітня 2015 року за № 478/26923.

2) «...Єдиний реєстр боржників – систематизована база даних про боржників, що є складовою Системи та ведеться з метою оприлюднення в режимі реального часу інформації про невиконані майнові зобов'язання боржників та запобігання відчуженню боржниками майна.

3) Реєстр рішень, виконання яких гарантується державою, – складова частина Системи, в якій здійснюється облік рішень, виконання яких гарантується державою, інвентаризація заборгованості за цими рішеннями та їх передача до органу Казначейства...» [53].

Крім того, «...автоматизована система виконавчого провадження забезпечує автоматизований арешт коштів боржника за виконавчими провадженнями про стягнення аліментів відповідно до Порядку автоматизованого арешту коштів боржників на рахунках у банках за виконавчими провадженнями про стягнення аліментів, затвердженого наказом Міністерства юстиції України від 16 квітня 2019 року № 1203/5 та погодженим з Національним банком України...» [70].

Наступним дуже важливим документом став Закон України «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів», який «...визначає основи організації та діяльності з примусового виконання судових рішень і рішень інших органів (посадових осіб) органами

державної виконавчої служби та приватними виконавцями, їхні завдання та правовий статус...» [76].

З метою організації діяльності органів державної виконавчої служби було розроблено:

«...– Положення про міжрегіональні управління Міністерства юстиції України, затверджене наказом Міністерства юстиції України від 23 червня 2011 року № 1707/5 [60];

– Типове положення про управління забезпечення примусового виконання рішень міжрегіональних управлінь Міністерства юстиції України та Типове положення про відділ державної виконавчої служби міжрегіональних управлінь Міністерства юстиції України, затверджені наказом Міністерства юстиції України від 20 квітня 2016 року № 1183/5 [74].

– Спеціальні вимоги до рівня професійної компетентності державних виконавців та керівників органів державної виконавчої служби, які затверджено наказом Міністерства юстиції України від 21 жовтня 2016 року № 3005/5 [73];

– встановлено Норми забезпечення форменим одягом працівників органів державної виконавчої служби, затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 29 січня 2014 р. № 39 [52];

– визначено Зразки, знаки розрізнення та правила носіння форменого одягу працівників органів державної виконавчої служби, затверджені наказом Міністерства юстиції України 04 грудня 2018 року № 3798/5 [80];

– встановлено Порядок виплати винагород державним виконавцям та їх розміри і розмір основної винагороди приватного виконавця, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 8 вересня 2016 р. № 643 [62];

– Порядок проведення перевірок діяльності органів державної виконавчої служби, приватних виконавців, затверджений наказом Міністерства юстиції України від 22 жовтня 2018 року № 3284/5 [66];

– Порядок складання та подання звітності про діяльність органів державної виконавчої служби та приватних виконавців, затверджений наказом Міністерства юстиції України від 23 червня 2018 року № 1979/5 [68]...».

З урахуванням норм Закону [76], з метою організації діяльності приватних виконавців було затверджено:

«...– Порядок допуску до професії приватного виконавця, затверджений наказом Міністерства юстиції України від 25 жовтня 2016 року № 3053/5 [64];

– Положення про офіс приватного виконавця, затверджений наказом Міністерства юстиції України від 15 листопада 2016 року № 3238/5 [61];

– Положення про Кваліфікаційну комісію приватних виконавців, затверджене наказом Міністерства юстиції України від 27 листопада 2017 року № 3792/5 [58];

– Порядок формування і ведення Єдиного реєстру приватних виконавців України, затверджений наказом Міністерства юстиції України від 05 серпня 2016 року № 2431/5 [71];

– Правила ведення діловодства та архіву в органах державної виконавчої служби та приватними виконавцями, затверджені наказом Міністерства юстиції України від 07 червня 2017 № 1829/5 [72];

– Порядок проведення перевірок діяльності органів державної виконавчої служби, приватних виконавців, затверджений наказом Міністерства юстиції України від 22 жовтня 2018 року № 3284/5 [66];

– Положення про Дисциплінарну комісію приватних виконавців, затверджене наказом Міністерства юстиції України від 27 листопада 2017 року № 3791/5 [57];

– Порядок підвищення кваліфікації приватним виконавцем, затверджений наказом Міністерства юстиції України від 28 січня 2020 року № 297/5 [65];

– Кодекс професійної етики приватних виконавців, який був ухвалений рішенням Першого з'їзду приватних виконавців України 14 листопада 2017 року [24];

– встановлено види та розміри витрат виконавчого провадження, затверджені наказом Міністерства юстиції України від 29 вересня 2016 року № 2830/5 [46];

– розроблено Статут некомерційної професійної організації «Асоціація приватних виконавців України», затверджений Рішенням Першого З'їзду приватних виконавців України № 1 від 14 листопада 2017 р (зі змінами) [87];

– Положення про Раду приватних виконавців України, що затверджено Першим з'їздом приватних виконавців України від 14 листопада 2017 року № 1 [42];

– Порядок проведення установчих з'їздів приватних виконавців регіонів, затверджений наказом Міністерства юстиції України від 06 вересня 2017 року № 2824/5 [67]...».

Гарантії держави щодо виконання судових рішень та виконавчих документів, визначених Законом України «Про виконавче провадження» [43], та особливості їх виконання встановлені Законом України «Про гарантії держави щодо виконання судових рішень» від 05 червня 2012 року № 4901-VI, який набрав чинності з 1 січня 2013 року [47]. Важливо, що саме цим Законом визначені «...особливості надання державою гарантій щодо виконання рішень суду про стягнення коштів та зобов'язання вчинити певні дії щодо майна, боржником за яким є: державний орган; державні підприємство, установа, організація (далі – державне підприємство); юридична особа, примусова реалізація майна якої забороняється відповідно до законодавства (далі – юридична особа). Крім цього, Законом передбачено і примусову реалізацію майна юридичних осіб – відчуження об'єктів нерухомого майна та інших основних засобів виробництва, з використанням яких юридичні особи провадять виробничу діяльність, а також акцій (часток, паїв), що належать державі та передані до їх статутного фонду. Водночас, дія цього Закону не поширюється на рішення суду, стягувачем за якими є державний орган, державне підприємство, орган місцевого самоврядування, підприємство, установа, організація, що належать до комунальної власності...» [47].

Порядок виконання рішень міжнародних судових інстанцій визначений Законом України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» від 22 лютого 2006 р. № 3477- IV, який

«...регулює відносини, що виникають у зв'язку з обов'язком держави виконати рішення Європейського суду з прав людини у справах проти України; з необхідністю усунення причин порушення Україною Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод і протоколів до неї; з впровадженням в українське судочинство та адміністративну практику європейських стандартів прав людини; зі створенням передумов для зменшення числа заяв до Європейського суду з прав людини проти України. Рішення Європейського суду з прав людини у справах проти України є обов'язковим для виконання Україною відповідно до статті 46 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод...» [44].

Слід зазначити, що розгляд судами клопотань про визнання й виконання рішень іноземних судів та арбітражів є особливою формою взаємної правової допомоги, яка надається Україною та іншими державами-учасницями відповідних міжнародних договорів. Про це йдеться у Постанові Пленуму Верховного суду України «Про практику розгляду судами клопотань про визнання виконання рішень іноземних судів та арбітражів і про скасування рішень, постановлених у порядку міжнародного комерційного арбітражу на території України» від 24 грудня 1999 р. № 12, якою також закріплено, що судам необхідно з'ясовувати наявність міжнародних договорів відповідних міжнародних договорів України, які передбачають порядок визнання й виконання рішень іноземних судів та арбітражів [78].

Крім того, у процесі примусового виконання рішень органи державної виконавчої служби керуються Цивільним кодексом України [91], Цивільним процесуальним кодексом України [92], Кодексом адміністративного судочинства України [22], Кодексом про адміністративні правопорушення [23], Кримінальним кодексом України [27], Кримінальним процесуальним кодексом України [28], Господарським кодексом України [12], Господарським процесуальним кодексом України [13], Податковим кодексом [41] та іншими нормативно-правовими актами.

З наведеного можна зробити висновок, що на сьогодні основні правові засади державної виконавчої служби в Україні визначені в Конституції України [25], законах України «Про виконавче провадження» [43], «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів» [76].

2.2. Публічно-управлінське забезпечення інституту приватних виконавців як суб'єктів виконавчого провадження

Створення інституту приватних виконавців було започатковано законами України «Про виконавче провадження» [43] та «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів» [76] з метою запровадження європейських стандартів примусового виконання рішень.

Організаційно-правові засади діяльності приватних виконавців та державне регулювання їх діяльності визначені Законом України «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів» [76].

Саме цим Законом [76] визначені: «...правовий статус приватного виконавця; вимоги до приватного виконавця; процедура визначення рівня професійної підготовленості осіб, які мають намір здійснювати діяльність приватного виконавця, та вирішення питання щодо надання права на здійснення діяльності приватного виконавця; умови щодо здійснення діяльності приватного виконавця, його винагорода та авансування витрат виконавчого провадження; державне регулювання діяльності приватного виконавця тощо...».

Правовий статус приватного виконавця передбачає, що приватний виконавець є суб'єктом професійної діяльності, який є незалежним підприємцем, який є громадянином України та уповноважений державою на здійснення виконавчої діяльності у встановленому законом порядку. Для діяльності приватний виконавець повинен мати посвідчення та печатку,

приватний офіс виконавця у відповідному окрузі та договір страхування цивільно-правової відповідальності приватного виконавця, який має бути внесений до Єдиного реєстру приватних виконавців України.

Законом України «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів» [76] визначено вимоги до громадянства, віку, освіти, досвіду роботи, складення кваліфікаційного іспиту та встановлені відповідні обмеження.

Зокрема, Законом [76] встановлено, що приватним виконавцем може бути громадянин України, який досяг 25 років, має вищу юридичну освіту не нижче другого рівня, володіє державною мовою, має стаж роботи у галузі права після отримання відповідного диплома не менше двох років та склав кваліфікаційний іспит.

Обмеження в отриманні правового статусу приватного виконавця стосуються особи:

«...— яка не відповідає встановленим законом вимогам до посади приватного виконавця;

– визнана судом обмеженою у цивільній дієздатності або недієздатною;

– яка має не зняту або не погашену в установленому законом порядку судимість;

– яка вчинила корупційне правопорушення або порушення, пов'язане з корупцією, – протягом трьох років з дня вчинення;

– якій за порушення вимог законодавства анульовано свідоцтво про право на зайняття нотаріальною чи адвокатською діяльністю або діяльністю арбітражного керуючого (розпорядника майна, керуючого санацією, ліквідатора), яку позбавлено права на здійснення діяльності приватного виконавця, – протягом трьох років з дня прийняття відповідного рішення;

– звільнена з посади судді, прокурора, працівника правоохоронного органу, з державної служби або служби в органах місцевого самоврядування у зв'язку з притягненням до дисциплінарної відповідальності, – протягом трьох років з дня звільнення...» [76].

Також, Законом [76] передбачено, що: «...приватний виконавець під час здійснення своєї діяльності не може займатися іншою оплачуваною (крім викладацької, наукової і творчої діяльності, діяльності арбітражного керуючого (розпорядника майна, керуючого санацією, ліквідатора), інструкторської та суддівської практики із спорту та роботи в органах Асоціації приватних виконавців України) або підприємницькою діяльністю...».

Крім того, Законом України «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів» [76] встановлена: «...складна процедура, як визначення рівня професійної підготовленості осіб, які мають намір здійснювати діяльність приватного виконавця, так і вирішення питання щодо надання права на здійснення діяльності приватного виконавця, що врегульовано Положенням про Кваліфікаційну комісію приватних виконавців [58] та Порядком допуску до професії приватного виконавця...» [64].

Етапи процедури допуску до професії приватного виконавця зображено у додатку Д.

Зокрема:

«...1) Допуск до професії приватного виконавця в Україні здійснюється за умови складення особою кваліфікаційного іспиту. Для визначення рівня професійної підготовленості осіб, які мають намір здійснювати діяльність приватного виконавця, та вирішення питання щодо надання права на здійснення діяльності приватного виконавця при Міністерстві юстиції України утворюється Кваліфікаційна комісія приватних виконавців. До її складу входять дев'ять членів, по чотири з яких призначаються Міністерством юстиції України, у тому числі Міністр або заступник Міністра, та з'їздом приватних виконавців України, один член призначається Радою суддів України, строк повноважень яких становить два роки. Зазначені органи мають право призначати до складу Кваліфікаційної комісії осіб з числа своїх представників, суддів, суддів у відставці, науковців, фахівців у галузі права та приватних

виконавців. Персональний склад Кваліфікаційної комісії затверджується наказом Міністерства юстиції України, а Головою Кваліфікаційної комісії є Міністр юстиції України або заступник Міністра юстиції України. Повноважною вважається Кваліфікаційна комісія у разі призначення не менше семи членів комісії.

До повноважень Кваліфікаційної комісії віднесено: визначення дати складення кваліфікаційних іспитів; розроблення та затвердження переліку питань автоматизованого анонімного тестування; розгляд документів, поданих особами, які мають намір отримати право на здійснення діяльності приватного виконавця, на відповідність вимогам, визначеним цим Законом; проведення кваліфікаційних іспитів та затвердження їх результатів; прийняття рішення про видачу посвідчення приватного виконавця.

2) Першою серйозною вимогою до складення кваліфікаційного іспиту є проходження навчання і стажування приватного виконавця. Тобто, до подання заяви про допуск до складення кваліфікаційного іспиту особа, яка виявила намір здійснювати діяльність приватного виконавця, зобов'язана пройти навчання і стажування приватного виконавця, загальний строк яких не може перевищувати трьох місяців. За результатами проходження навчання, стажування приватного виконавця видається свідоцтво, строк дії якого становить один рік. У той же час, особи, які мають стаж роботи державного чи приватного виконавця, адвоката, нотаріуса, арбітражного керуючого (розпорядника майна, керуючого санацією, ліквідатора) не менше одного року або помічника приватного виконавця не менше двох років від проходження стажування приватного виконавця звільняються.

Після проходження навчання, стажування приватного виконавця особа, яка виявила намір здійснювати діяльність приватного виконавця, подає до Кваліфікаційної комісії заяву про допуск до складення кваліфікаційного іспиту разом із документами, які підтверджують відповідність особи встановленим вимогам, а також декларацію про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру. Кваліфікаційна комісія проводить перевірку

достовірності документів та відомостей, поданих особою, та за результатами розгляду заяви та доданих до неї документів приймає рішення щодо допуску особи до складення кваліфікаційного іспиту. Загальний строк розгляду заяви про допуск до складення кваліфікаційного іспиту не повинен перевищувати 30 днів з дня її надходження.

Протягом трьох місяців з дня надання допуску особі до складення кваліфікаційного іспиту Кваліфікаційна комісія проводить кваліфікаційний іспит шляхом автоматизованого анонімного тестування особи, яка виявила намір здійснювати діяльність приватного виконавця. Після закінчення іспиту Кваліфікаційна комісія повідомляє про його проведення та прізвища, імена, по батькові осіб, щодо яких за результатами проведення іспиту прийнято рішення про видачу (або відмову у видачі) Міністерством юстиції України посвідчення приватного виконавця.

3) На підставі відповідного рішення Кваліфікаційної комісії протягом десяти днів з дня складання кваліфікаційного іспиту особі, яка успішно склала кваліфікаційний іспит, Міністерством юстиції України за підписом Міністра або його заступника видається посвідчення приватного виконавця про що вносяться відомості до Єдиного реєстру приватних виконавців України. Посвідчення про право на здійснення діяльності приватного виконавця видається без обмеження строку його дії. Водночас, Законом передбачена плата за видачу посвідчення приватного виконавця особою, яка склала кваліфікаційний іспит, у розмірі однієї мінімальної заробітної плати.

4) Свою діяльність приватний виконавець може розпочати у разі виконання встановлених Законом зобов'язань:

– визначити виконавчий округ, на території якого приватний виконавець має намір здійснювати діяльність (виконавчим округом є територія Автономної Республіки Крим, області, міста Києва чи Севастополя), та організувати офіс у межах виконавчого округу про що вносяться відомості до Єдиного реєстру приватних виконавців України;

– застрахувати свою цивільно-правову відповідальність перед третіми особами. Мінімальний розмір страхової суми за договором страхування цивільно-правової відповідальності приватного виконавця має становити 10 відсотків загальної суми стягнення за виконавчими документами, що перебувають на виконанні у приватного виконавця протягом року, але не менше 1 тисячі мінімальних розмірів заробітної плати станом на початок відповідного календарного року;

– повідомити про початок діяльності Міністерство юстиції України. У повідомленні про початок діяльності обов'язково зазначаються: виконавчий округ, на території якого приватний виконавець має намір здійснювати діяльність; інформація про офіс приватного виконавця; реквізити договору страхування цивільно-правової відповідальності приватного виконавця, строк дії договору, інформація про страховика та страхову суму; інформація про помічників приватного виконавця (у разі їх наявності);

– розпочати здійснення діяльності не раніше ніж з дня внесення інформації про нього до Єдиного реєстру приватних виконавців України.

5) Серед особливостей здійснення діяльності приватного виконавця слід зазначити право фізичних або юридичних осіб вільного вибору приватного виконавця з числа тих, відомості про яких внесено до Єдиного реєстру приватних виконавців України, з урахуванням суми стягнення та місця виконання рішення, визначеного вказаним Законом...».

Крім того, приватний виконавець:

«...– має право мати помічників, які працюють на підставі трудового договору (контракту), укладеного з приватним виконавцем, а також з метою належного виконання своїх обов'язків залучати працівників поліції для сприяння у вчиненні ним виконавчих дій за мотивованою постановою приватного виконавця, яка подається керівнику територіального органу поліції за місцем проведення відповідної виконавчої дії, яка має бути розглянута по суті не пізніше наступного робочого дня;

– уповноважений зберігати кошти, цінні папери або інші цінності, що вилучаються у боржника за результатами вчинення виконавчих дій, для подальшої передачі їх стягувачу;

– особа не має права здійснювати діяльність приватного виконавця після внесення до Єдиного реєстру приватних виконавців України запису про зупинення або припинення права на здійснення діяльності приватного виконавця;

зобов'язаний:

– для здійснення діяльності відкрити в державному банку окремі рахунки для: обліку депозитних сум і зарахування стягнутих з боржників коштів у національній та іноземній валютах та їх виплати стягувачам; зарахування коштів виконавчого провадження; зарахування винагороди;

– забезпечити зберігання документів діловодства та архіву протягом усього строку здійснення ним діяльності та подавати Міністерству юстиції України інформацію про свою діяльність у порядку, встановленому Міністерством юстиції України;

– постійно підвищувати свою кваліфікацію та кожні п'ять років з дня отримання посвідчення приватного виконавця безоплатно складати іспит шляхом автоматизованого анонімного тестування, а також скласти іспит перед поновленням діяльності;

– бути членом Асоціації приватних виконавців та сплачувати членські внески. У разі несплати приватним виконавцем членських внесків Асоціації приватних виконавців України його діяльність зупиняється до сплати таких внесків (відповідно до ч. 6 п. 1 статті 42 закону України «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів»).

б) З метою фінансової мотивації, за вчинення виконавчих дій приватному виконавцю сплачується винагорода, яка складається з основної та додаткової. Основна винагорода приватного виконавця залежно від виконавчих дій, що підлягають вчиненню у виконавчому провадженні, встановлюється у вигляді:

– фіксованої суми, у разі виконання рішення немайнового характеру та яка стягується після повного виконання рішення;

– відсотка суми, що підлягає стягненню, або вартості майна, що підлягає передачі за виконавчим документом, яка стягується з боржника разом із сумою, що підлягає стягненню за виконавчим документом (крім виконавчих документів про стягнення аліментів).

Розмір основної винагороди приватного виконавця встановлюється Кабінетом Міністрів України. Важливо, що приватний виконавець виносить одночасно з постановою про відкриття виконавчого провадження постанову про стягнення основної винагороди, в якій наводить розрахунок та зазначає порядок стягнення основної винагороди приватного виконавця (крім виконавчих документів про стягнення аліментів). Угодою між приватним виконавцем та стягувачем може бути передбачено додаткове авансування витрат виконавчого провадження та додаткова винагорода приватного виконавця. Розмір та види витрат виконавчого провадження визначаються Міністерством юстиції України...» [76; 62].

Важливою умовою здійснення професійної діяльності приватного виконавця є: «...зобов'язання дотримуватися Кодексу професійної етики приватних виконавців...» [76; 24], за порушення якого приватному виконавцю загрожує дисциплінарна відповідальність.

Кодекс професійної етики [24] був затверджений лише 14 листопада 2017 під час Першого з'їзду приватних виконавців, хоча приватні виконавці в Україні фактично існують з серпня 2017 року. Однак, цей Кодекс довгий час ніде не був опублікований, а також не встановлено дату набрання ним чинності та відсутній визначений законом порядок офіційного опублікування рішень органів самоврядування приватних виконавців.

Крім того, Законом України «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів» [76] визначені випадки, коли діяльність приватного виконавця зупиняється/припиняється (таблиця 2.5).

Таблиця 2.5

Випадки, коли діяльність приватного виконавця зупиняється/припиняється

Випадки зупинення діяльності приватного виконавця	Випадки припинення діяльності приватного виконавця
<p>«...Діяльність приватного виконавця зупиняється у таких випадках:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) за власним бажанням на підставі заяви приватного виконавця про зупинення діяльності; 2) у разі тимчасової відсутності приватного виконавця, що триває понад 10 календарних днів, - на строк такої тимчасової відсутності; 3) якщо приватний виконавець не уклав договору про страхування цивільно-правової відповідальності на належну страхову суму відповідно до вимог частин третьої та четвертої статті 24 цього Закону - на строк до укладення такого договору, але не більш як на один місяць з дня встановлення цих обставин; 4) у разі застосування до приватного виконавця дисциплінарного стягнення у вигляді зупинення діяльності приватного виконавця - на строк, визначений у рішенні Дисциплінарної комісії про застосування до приватного виконавця дисциплінарного стягнення; 5) у разі застосування до приватного виконавця як підозрюваного чи обвинуваченого у кримінальному провадженні запобіжних заходів у вигляді домашнього арешту із заборобою залишати житло цілодобово або у робочий час чи тримання під вартою - на час дії запобіжного заходу, у разі застосування заходу забезпечення кримінального провадження у вигляді тимчасового обмеження у користуванні спеціальним правом - на час дії такого заходу; 6) у разі несплати приватним виконавцем членських внесків Асоціації приватних виконавців України - до сплати таких внесків...». 	<p>«...Діяльність приватного виконавця припиняється шляхом позбавлення права на здійснення діяльності приватного виконавця у разі:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) подання приватним виконавцем заяви про припинення діяльності приватного виконавця; 2) набрання законної сили обвинувальним вироком суду, яким приватний виконавець засуджений за умисний злочин; 3) набрання законної сили рішенням суду, відповідно до якого приватного виконавця притягнуто до відповідальності за адміністративне правопорушення, пов'язане з корупцією; 4) застосування до приватного виконавця дисциплінарного стягнення у вигляді припинення діяльності приватного виконавця; 5) неукладення приватним виконавцем договору страхування цивільно-правової відповідальності протягом одного місяця з дня зупинення діяльності приватного виконавця на підставі пункту 3 частини першої статті 42 цього Закону; 6) нескладення приватним виконавцем у випадках, передбачених цим Законом, іспиту у порядку, визначеному статтею 33 цього Закону; 7) встановлення Міністерством юстиції України факту невідповідності приватного виконавця вимогам, визначеним статтею 18 цього Закону; 8) втрати приватним виконавцем громадянства України або виїзду за межі України на постійне проживання; 9) визнання приватного виконавця безвісно відсутнім або оголошення його померлим; 10) смерті приватного виконавця...».

(Складено автором за джерелом [76]).

Слід зазначити, що поновлення діяльності приватного виконавця здійснюється на підставі наказу Міністерства юстиції України з дня внесення відповідної інформації до Єдиного реєстру приватних виконавців України.

Серед особливостей функціонування інституту приватних виконавців слід відмітити також засади самоврядування приватних виконавців, які ґрунтуються на принципах виборності, гласності, підзвітності та обов'язковості для виконання приватними виконавцями рішень органів самоврядування приватних виконавців. Важливо, що брати участь у роботі органів самоврядування приватних виконавців та бути обраними до їх складу можуть

лише приватні виконавці, відомості про яких внесено до Єдиного реєстру приватних виконавців України.

Так, з метою забезпечення реалізації завдань самоврядування приватних виконавців утворена Асоціація приватних виконавців України [76; 87], яка є некомерційною професійною організацією, що об'єднує всіх приватних виконавців України. Асоціація приватних виконавців України є юридичною особою та діє через організаційні форми самоврядування приватних виконавців, передбачені цим Законом [76] (рис 2.1).

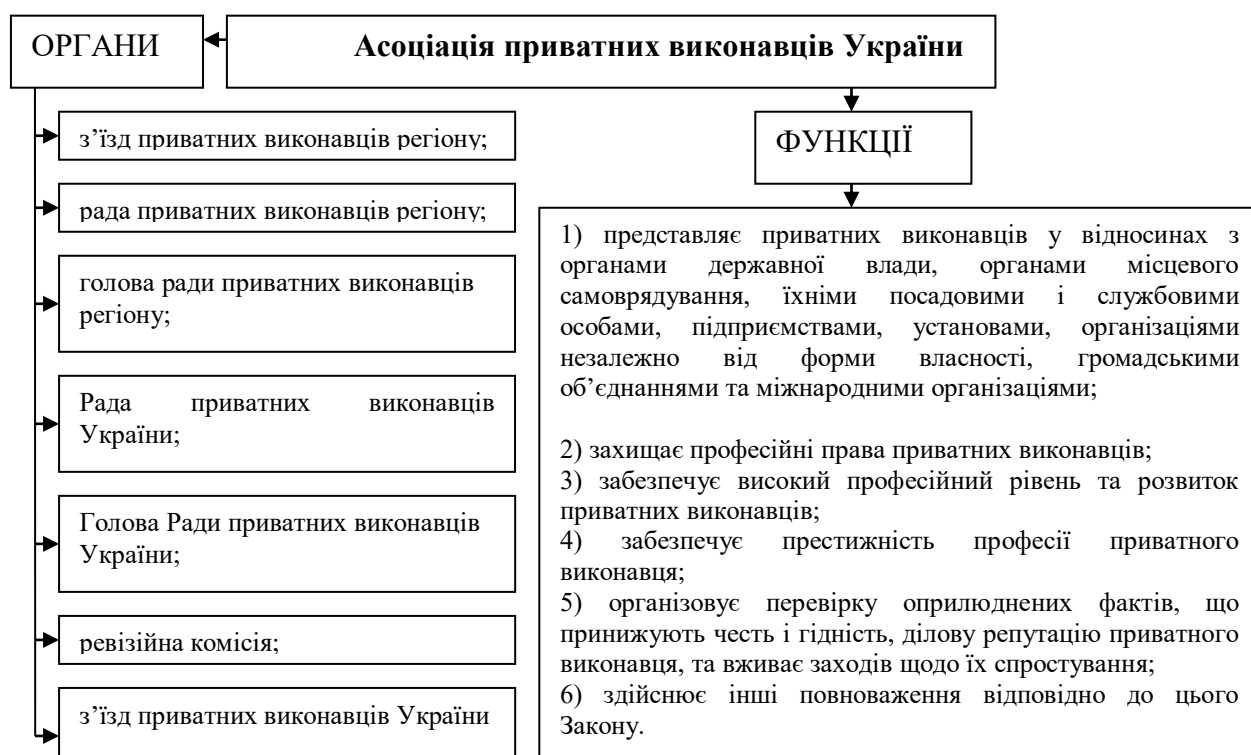

Рис. 2.1. Організаційні форми самоврядування приватних виконавців (Складено автором за джерелом [76; 87]).

«...Асоціація приватних виконавців України утворюється з'їздом приватних виконавців України та не може бути реорганізована, може бути ліквідована лише на підставі закону. Статут Асоціації приватних виконавців України затверджується з'їздом приватних виконавців України та є її установчим документом...» [87].

Водночас, слід звернути увагу, що крім захисту прав приватних виконавців Асоціацією приватних виконавців України здійснюється і контроль за їх діяльністю через Раду приватних виконавців України.

Зокрема, «...Рада приватних виконавців України має право за зверненням учасника виконавчого провадження або за власною ініціативою здійснити перевірку діяльності приватного виконавця на предмет дотримання ним:

- 1) статуту Асоціації приватних виконавців України;
- 2) Кодексу професійної етики приватного виконавця;
- 3) рішень Ради приватних виконавців України та з'їзду приватних виконавців України, пов'язаних із діяльністю приватних виконавців...» [76; 87; 42].

«...Перевірка Радою приватних виконавців України діяльності приватного виконавця здійснюється шляхом надсилання приватному виконавцю письмового запиту в межах предмета перевірки. Протягом 15 календарних днів з дня отримання запиту приватний виконавець зобов'язаний надати Раді приватних виконавців України пояснення та копії відповідних документів. Рішення, дії чи бездіяльність приватного виконавця можуть бути оскаржені у порядку, встановленому законом...» [76].

«...З метою забезпечення державного регулювання Міністерство юстиції України здійснює контроль за діяльністю приватного виконавця шляхом проведення планових і позапланових перевірок у встановленому Міністерством юстиції України порядку. Планові перевірки проводяться не частіше одного разу на два роки з обов'язковим повідомленням приватного виконавця про час і місце проведення перевірки не пізніше як за 10 днів до її початку. Підставами для позапланових перевірок є: заяви приватного виконавця про проведення перевірки; письмові звернення учасників виконавчого провадження щодо рішень, дій або бездіяльності приватного виконавця; неподання приватним виконавцем у встановлені строки звітності чи іншої інформації та/або подання недостовірної інформації...» [76].

Державне регулювання діяльності приватного виконавця зображено на рис. 2.2.

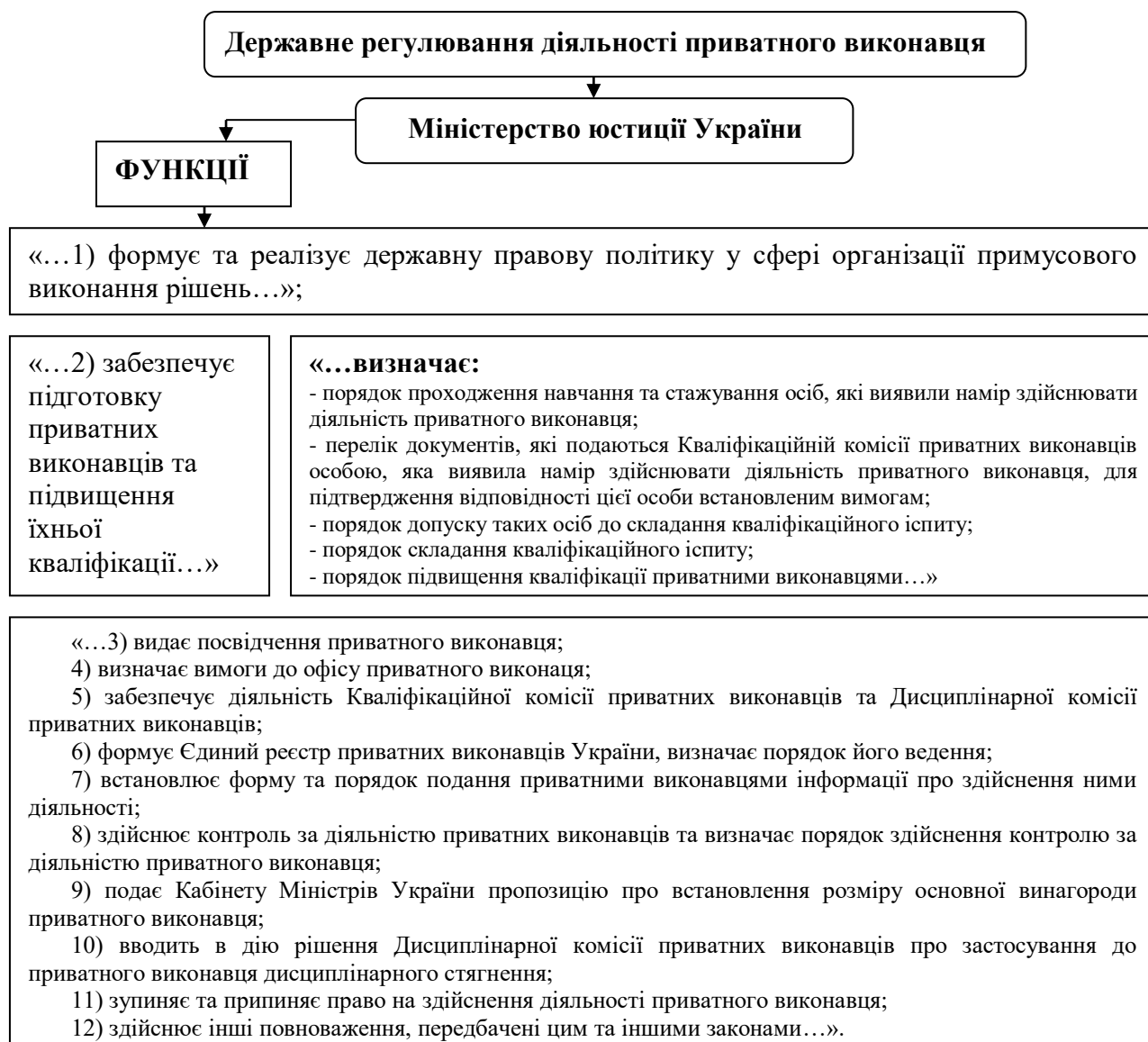

Рис. 2.2. Державне регулювання діяльності приватного виконавця [76].

Таким чином, на сьогодні Законом України «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів» [76] та прийнятими для його реалізації підзаконними актами чітко встановлено правовий статус приватних виконавців; вимоги до приватного виконавця; процедуру визначення рівня професійної підготовленості осіб, які мають намір здійснювати діяльність приватного виконавця, та вирішення питання щодо надання права на здійснення діяльності приватного виконавця; умови щодо здійснення діяльності приватного виконавця, його винагорода та авансування

витрат виконавчого провадження; державне регулювання діяльності приватного виконавця тощо.

2.3. Публічно-правові засади відповідальності посадових осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень

Аналіз відповідальності державних і приватних виконавців показав, що види відповідальності та передумови притягнення до відповідальності дещо відрізняються залежно від їх правового статусу.

Відразу слід зазначити, що види відповідальності державних виконавців (на відміну від приватних виконавців) Законом України «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів» [76] не встановлені.

Водночас, Законом України «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів» [76] визначено, що: «...державні виконавці, керівники та спеціалісти органів державної виконавчої служби є державними службовцями...». Отже, державні виконавці несуть відповідальність, визначену Законом України «Про державну службу» [49] для державних службовців. Так, у главі 2 Закону України «Про державну службу» визначені засади дисциплінарної відповідальності державних службовців, а у главі 3 – матеріальної відповідальності.

Зокрема, відповідно до статті 64 Закону України «Про державну службу»: «... за невиконання або неналежне виконання посадових обов'язків, визначених цим Законом та іншими нормативно-правовими актами у сфері державної служби, посадовою інструкцією, а також порушення правил етичної поведінки та інше порушення службової дисципліни державний службовець притягається до дисциплінарної відповідальності у порядку, встановленому цим Законом. Також визначено, що для державних службовців можуть встановлюватися особливості притягнення до дисциплінарної відповідальності у випадках, визначених законом...» [49].

«...Підставою для притягнення державного службовця до дисциплінарної відповідальності є вчинення ним дисциплінарного проступку, тобто протиправної винної дії або бездіяльності чи прийняття рішення, що полягає у невиконанні або неналежному виконанні державним службовцем своїх посадових обов'язків та інших вимог, встановлених цим Законом та іншими нормативно-правовими актами, за яке до нього може бути застосоване дисциплінарне стягнення...» [49].

«...До дисциплінарних проступків віднесено:

- 1) порушення Присяги державного службовця;
- 2) порушення правил етичної поведінки державних службовців;
- 3) вияв неповаги до держави, державних символів України, Українського народу;
- 4) дії, що шкодять авторитету державної служби;
- 5) невиконання або неналежне виконання посадових обов'язків, актів органів державної влади, наказів (розпоряджень) та доручень керівників, прийнятих у межах їх повноважень;
- 6) недотримання правил внутрішнього службового розпорядку;
- 7) перевищення службових повноважень, якщо воно не містить складу злочину або адміністративного правопорушення;
- 8) невиконання вимог щодо політичної неупередженості державного службовця;
- 9) використання повноважень в особистих (приватних) інтересах або в неправомірних особистих інтересах інших осіб;
- 10) подання під час вступу на державну службу недостовірної інформації про обставини, що перешкоджають реалізації права на державну службу, а також неподання необхідної інформації про такі обставини, що виникли під час проходження служби;
- 11) неповідомлення керівнику державної служби про виникнення відносин прямої підпорядкованості між державним службовцем та близькими особами у 15-денний строк з дня їх виникнення;

12) прогул державного службовця (у тому числі відсутність на службі більше трьох годин протягом робочого дня) без поважних причин;

13) поява державного службовця на службі в нетверезому стані, у стані наркотичного або токсичного сп'яніння;

14) прийняття державним службовцем необґрунтованого рішення, що спричинило порушення цілісності державного або комунального майна, незаконне їх використання або інше заподіяння шкоди державному чи комунальному майну, якщо такі дії не містять складу злочину або адміністративного правопорушення;

15) прийняття державним службовцем рішення, що суперечить закону або висновкам щодо застосування відповідної норми права, викладеним у постановках Верховного Суду, щодо якого судом винесено окрему ухвалу...» [49].

«...У разі допущення державним службовцем дисциплінарного проступку застосовується один із таких видів дисциплінарного стягнення:

- 1) зауваження;
- 2) догана;
- 3) попередження про неповну службову відповідність;
- 4) звільнення з посади державної служби...» [49].

Обставини, що пом'якшують або обтяжують дисциплінарну відповідальність встановлені статтею 67 Закону України «Про державну службу» [49].

«...Для здійснення дисциплінарного провадження з метою визначення ступеня вини, характеру і тяжкості вчиненого дисциплінарного проступку утворюється дисциплінарна комісія з розгляду дисциплінарних справ (далі - дисциплінарна комісія). Дисциплінарне провадження порушується шляхом видання відповідного наказу (розпорядження)...».

Таким чином, державний виконавець за невиконання або неналежне виконання посадових обов'язків, визначених нормативно-правовими актами, посадовою інструкцією, а також порушення правил етичної поведінки та інше

порушення службової дисципліни притягається до дисциплінарної відповідальності у порядку, встановленому Законом України «Про державну службу» [49]. У разі допущення державним виконавцем дисциплінарного проступку застосовується один із таких видів дисциплінарного стягнення як: зауваження; догана; попередження про неповну службову відповідність; звільнення з посади.

Крім того, відповідно до статей 80, 81, 82 Закону України «Про державну службу» [49] «...державні виконавці можуть притягуватися до матеріальної відповідальності (цивільно-правової). Матеріальна та моральна шкода, заподіяна фізичним та юридичним особам незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю державних службовців під час здійснення ними своїх повноважень, відшкодовується за рахунок держави. Держава в особі суб'єкта призначення має право зворотної вимоги (регресу) у розмірі та порядку, визначених законом, до:

- 1) державного службовця, який заподіяв шкоду;
- 2) посадової особи (осіб), винної (винних) у незаконному звільненні, відстороненні або переведенні державного службовця чи іншого працівника на іншу посаду, щодо відшкодування матеріальної та моральної шкоди, заподіяної державному органу у зв'язку з оплатою часу вимушеного прогулу або часу виконання нижчеоплачуваної роботи. У разі застосування зворотної вимоги (регресу) державний службовець несе матеріальну відповідальність тільки за шкоду, умисно заподіяну його протиправними діями або бездіяльністю...».

Відповідальність приватного виконавця встановлена у статті 37 Закону України «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів» [76], відповідно до якої: «...приватний виконавець несе за свої рішення, дії чи бездіяльність та завдану третім особам шкоду цивільно-правову, адміністративну чи кримінальну відповідальність у порядку та обсягах, установлених законом, а також дисциплінарну відповідальність у порядку, встановленому цим Законом...».

Види відповідальності приватного виконавця зображено на рис. 2.3.

Рис. 2.3. Види відповідальності приватного виконавця

(Складено автором за джерелом [76]).

Що стосується цивільно-правової (матеріальної) відповідальності приватного виконавця, слід зазначити, що відповідно до вимог статті 24 Закону України «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів»: «...він зобов'язаний до початку здійснення діяльності застрахувати свою цивільно-правову відповідальність перед третіми особами [76]. Тобто страхування має забезпечувати належні виплати третім особам (боржнику, стягувачу, іншим особам) внаслідок заподіяної шкоди через неправомірні дії приватного виконавця...».

Державний виконавець та приватний виконавець можуть притягуватися до кримінальної відповідальності, визначеної Кримінальним кодексом України за злочини у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг (розділ XVII) [27].

До таких злочинів відносяться:

- «...зловживання владою або службовим становищем (стаття 364);
- зловживання повноваженнями особами, які надають публічні послуги (стаття 365⁻²);
- службове підроблення (стаття 366);
- службова недбалість (стаття 367);
- прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою (стаття 368);
- підкуп особи, яка надає публічні послуги (Стаття 368⁻⁴);
- пропозиція, обіцянка або надання неправомірної вигоди службовій особі (стаття 369);
- провокація підкупу (стаття 370)...» [27].

Варто також зазначити, що згідно зі статтею 51 Кримінального кодексу України [27] «...до осіб, визнаних винними у вчиненні злочину, судом можуть бути застосовані такі види покарань: штраф; позбавлення військового, спеціального звання, рангу, чину або кваліфікаційного класу; позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю; громадські роботи; виправні роботи; конфіскація майна; арешт; обмеження волі; позбавлення волі на певний строк тощо...».

Відповідно до глави 15 «Адміністративні правопорушення, що посягають на встановлений порядок управління» Кодексу України про адміністративні правопорушення: «...державні та приватні виконавці можуть притягуватися до адміністративної відповідальності за статтями 184⁻¹ «Неправомірне використання державного майна», 186 «Самоуправство», 212⁻³ «Порушення права на інформацію та права на звернення»...» [23]. Однак, як свідчить судова практика, до адміністративної відповідальності ні державні виконавці, ні приватні виконавці не притягувались.

Підставою для притягнення приватного виконавця до дисциплінарної відповідальності відповідно до статті 38 Закону України «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів» [76] є вчинення ним дисциплінарного проступку.

«...Дисциплінарним проступком приватного виконавця є:

- 1) факт зайняття діяльністю, несумісною з діяльністю приватного виконавця;
- 2) порушення правил професійної етики приватного виконавця;
- 3) розголошення професійної таємниці або вчинення дій, що призвели до її розголошення;
- 4) невиконання або неналежне виконання своїх обов'язків;
- 5) невиконання статуту Асоціації приватних виконавців України, рішень Ради приватних виконавців України та з'їзду приватних виконавців України...» [76].

За вчинення дисциплінарного проступку відповідно до статті 41 Закону: «...до приватного виконавця може бути застосовано одне з таких дисциплінарних стягнень:

- 1) попередження;
- 2) догана;
- 3) зупинення діяльності приватного виконавця на термін до шести місяців;
- 4) припинення діяльності приватного виконавця...» [76].

«...Для розгляду питань притягнення приватних виконавців до дисциплінарної відповідальності за вчинення дисциплінарних проступків при Міністерстві юстиції України утворюється Дисциплінарна комісія приватних виконавців (далі – Дисциплінарна комісія) (стаття 39 Закону), положення про яку затверджується Міністерством юстиції України...» [76; 57].

«...До складу Дисциплінарної комісії входять дев'ять членів, по чотири члени із яких призначаються Міністерством юстиції України, у тому числі Міністр або заступник Міністра, та з'їздом приватних виконавців України, один член призначається Радою суддів України. Зазначені органи мають право призначати до складу Дисциплінарної комісії осіб із числа своїх представників, суддів, суддів у відставці, науковців, фахівців у галузі права та приватних виконавців. Персональний склад Дисциплінарної комісії затверджується

наказом Міністерства юстиції України. Важливо, що Головою Дисциплінарної комісії є Міністр юстиції України або заступник Міністра юстиції України. Строк повноважень членів Дисциплінарної комісії становить два роки...» [76; 57].

«...До повноважень Дисциплінарної комісії віднесено:

1) розгляд подання Міністерства юстиції України, Ради приватних виконавців України про притягнення приватного виконавця до дисциплінарної відповідальності;

2) у разі надходження скарг на діяльність приватних виконавців направлення їх на перевірку Міністерству юстиції України чи Раді приватних виконавців України;

3) прийняття рішення на підставі подання Міністерства юстиції України чи Ради приватних виконавців України про застосування до приватного виконавця дисциплінарного стягнення...» [76; 57].

«...Дисциплінарна комісія вважається повноважною у разі призначення не менше семи членів комісії. Рішення Дисциплінарної комісії приймаються на її засіданні, за умови присутності не менше п'яти членів комісії, шляхом голосування простою більшістю голосів від кількості присутніх на засіданні членів комісії. На засіданні Дисциплінарної комісії мають право бути присутніми представники Асоціації приватних виконавців України, громадських об'єднань та засобів масової інформації...» [76; 57].

Варто зазначити, що відповідно до статті 40 Закону України «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів» Дисциплінарна комісія розглядає подання про притягнення приватного виконавця до дисциплінарної відповідальності та приймає рішення про застосування до приватного виконавця дисциплінарного стягнення протягом двох місяців з дня виявлення дисциплінарного проступку, але не пізніше двох років з дня його вчинення [76].

Розглядаючи подання про притягнення приватного виконавця до дисциплінарної відповідальності, Дисциплінарна комісія приймає одне з таких

рішень: задовольнити подання та застосувати до приватного виконавця дисциплінарне стягнення; відхилити подання та направити матеріали для повторної перевірки діяльності приватного виконавця; відхилити подання та відмовити в застосуванні до приватного виконавця дисциплінарного стягнення [76].

Важливо, що рішення Дисциплінарної комісії про задоволення відповідного подання Міністерства юстиції України чи Ради приватних виконавців України та застосування до приватного виконавця дисциплінарного стягнення вводиться в дію наказом Міністерства юстиції України, а також робиться відповідний запис у Єдиному реєстрі приватних виконавців України. Разом з тим, рішення про застосування до приватного виконавця дисциплінарного стягнення, введене в дію наказом Міністерства юстиції України, може бути оскаржено до суду.

Таким чином, державний та приватний виконавці відповідно до законодавства несуть за свої рішення, дії чи бездіяльність та завдану третім особам шкоду цивільно-правову, адміністративну чи кримінальну відповідальність у порядку та обсягах, установлених законом, а також дисциплінарну відповідальність.

Дослідивши теоретичний аспект дослідження публічно-управлінського забезпечення примусового виконання судових рішень, ми дійшли до висновку що аналіз категорії “публічного управління” дав можливість з’ясувати публічно-управлінський зміст категорії “інститут виконавчої служби” як сукупності суспільних відносин, через які реалізується державна політика у сфері організації примусового виконання рішень судів та інших органів (посадових осіб) відповідно до законів на основі діяльності свідомо-вольового та організаційного характеру. Категорія “інститут виконавчого провадження” ідентифікується як сукупність дій спеціально уповноважених державних органів, спрямованих на примусове виконання судових рішень, що ґрунтується на принципах: верховенства права, законності, доброчесності, поваги до честі

та гідності громадян, презумпції правомірності дій та вимог особи. Виконавче провадження здійснюють виконавці:

– державні – представники влади, які діють від імені держави, перебувають під її захистом та уповноважені державою здійснювати діяльність з примусового виконання рішень у порядку, передбаченому законом;

– приватні – суб'єкти незалежної професійної діяльності, уповноважені державою на здійснення діяльності з примусового виконання рішень, визначених законом та у спосіб і порядок, встановлений законом.

Визначено, що публічно-управлінське забезпечення примусового виконання судових рішень виступає гарантом забезпечення виконання волі держави яка виражена в рішеннях суду та інших органів, зокрема, державна виконавча служба на сьогодні, відіграє важливу роль у забезпеченні перспективи кожної людини, яка стає стороною або учасником виконавчого провадження, реалізувати, відповідно до чинного законодавства України, свої права.

Досліджено, що державна виконавча служба як інститут пройшла і проходить донині складний етап реформування. З метою оптимізації діяльності центральних органів виконавчої влади системи юстиції, Державну виконавчу службу України було ліквідовано, а її правонаступником визначено Міністерство юстиції України. До системи органів примусового виконання рішень відносяться органи державної виконавчої служби, утворені Міністерством юстиції України в установленому законодавством порядку. Встановлено, що органами державної виконавчої служби є: Департамент державної виконавчої служби Міністерства юстиції України; відділ примусового виконання рішень Департаменту державної виконавчої служби Міністерства юстиції України; управління забезпечення примусового виконання рішень в місті Києві Департаменту державної виконавчої служби Міністерства юстиції України; відділи примусового виконання рішень в районах міста Києва управління забезпечення примусового виконання рішень в місті Києві; управління забезпечення примусового виконання рішень

міжрегіональних управлінь Міністерства юстиції України; відділи примусового виконання рішень управлінь забезпечення примусового виконання рішень; районні, районні в містах, міські, міськрайонні, міжрайонні відділи державної виконавчої служби відповідних міжрегіональних управлінь Міністерства юстиції України. Акцентовано увагу, що основними завданнями Департаменту державної виконавчої служби є: забезпечення формування і реалізації державної політики у сфері організації примусового виконання рішень судів та інших органів (посадових осіб); забезпечення своєчасного, повного і неупередженого виконання рішень у порядку, встановленому законодавством.

З'ясовано, що з метою запровадження європейських стандартів примусового виконання рішень створення інституту приватних виконавців було започатковано законами України «Про виконавче провадження» та «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів». Встановлено, що приватний виконавець є суб'єктом незалежної професійної діяльності, який є громадянином України, уповноваженим державою здійснювати діяльність з примусового виконання рішень у порядку, встановленому законом. Для здійснення діяльності приватний виконавець повинен мати відповідне посвідчення і печатку, офіс приватного виконавця у відповідному окрузі та укласти договір страхування цивільно-правової відповідальності приватного виконавця, про що мають бути внесені відомості до Єдиного реєстру приватних виконавців України. Для забезпечення реалізації завдань самоврядування приватних виконавців утворена Асоціація приватних виконавців України, яка є некомерційною професійною організацією, що об'єднує всіх приватних виконавців України та діє через організаційні форми самоврядування. З метою забезпечення державного регулювання Міністерство юстиції України здійснює контроль за діяльністю приватного виконавця шляхом проведення планових і позапланових перевірок у встановленому Міністерством юстиції України порядку.

Встановлено, що правовою основою діяльності органів державної виконавчої служби та приватних виконавців є Конституція України, закони

України «Про виконавче провадження», «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів», міжнародні договори України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, інші закони, нормативно-правові акти, прийняті на їх виконання. Порядок виконання рішень міжнародних судових інстанцій визначений Законом України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини».

Визначено правові засади відповідальності осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів. Аналіз відповідальності державних виконавців і приватних виконавців засвідчив, що види відповідальності та умови притягнення їх до відповідальності дещо різняться, залежно від їх правового статусу. Досліджено, що відповідальність приватного виконавця встановлена у статті 37 Закону України «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів», відповідно до якої приватний виконавець несе за свої рішення, дії чи бездіяльність та завдану третім особам шкоду цивільно-правову, адміністративну чи кримінальну відповідальність у порядку та обсягах, установлених законом, а також дисциплінарну відповідальність у порядку, встановленому цим Законом. Встановлено, що види відповідальності державних виконавців (на відміну від приватних виконавців) Законом України «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів» не визначені. Доведено, що державні виконавці, керівники та спеціалісти органів державної виконавчої служби як державні службовці несуть відповідальність, визначену Законом України «Про державну службу» для державних службовців: дисциплінарну та матеріальну відповідальність у порядку, встановленому Законом. Обґрунтовано, що державний виконавець та приватний виконавець можуть притягуватися до кримінальної відповідальності, визначеної Кримінальним кодексом України за злочини у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг (розділ XVII). Відповідно до глави 15

«Адміністративні правопорушення, що посягають на встановлений порядок управління» Кодексу України про адміністративні правопорушення державні та приватні виконавці можуть притягуватися до адміністративної відповідальності (за статтями 184⁻¹, 186, 212⁻³).

РОЗДІЛ 3

ПРАКСЕОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ ДОСЛІДЖЕННЯ ПУБЛІЧНО-УПРАВЛІНСЬКОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРИМУСОВОГО ВИКОНАННЯ СУДОВИХ РІШЕНЬ

3.1. Шляхи удосконалення вітчизняної системи публічно-управлінського забезпечення примусового виконання судових рішень

Запорукою ефективного правосуддя в Україні є виконання рішення суду як заключної стадії виконавчого провадження. Незважаючи на значні позитивні зміни, які відбулися у системі виконавчого провадження України останнім часом шляхом її реформування відповідно до європейських стандартів, однак, до сьогодні, на жаль, вона ще не стала ефективною інституцією, спроможною реалізувати поставлені ЄС перед Україною цілі щодо забезпечення дієвості, результативності та зміцнення законності у цій сфері.

На основі проведеного дослідження нами визначено шляхи удосконалення системи публічно-управлінського забезпечення примусового виконання судових рішень в Україні (рис. 3.1).

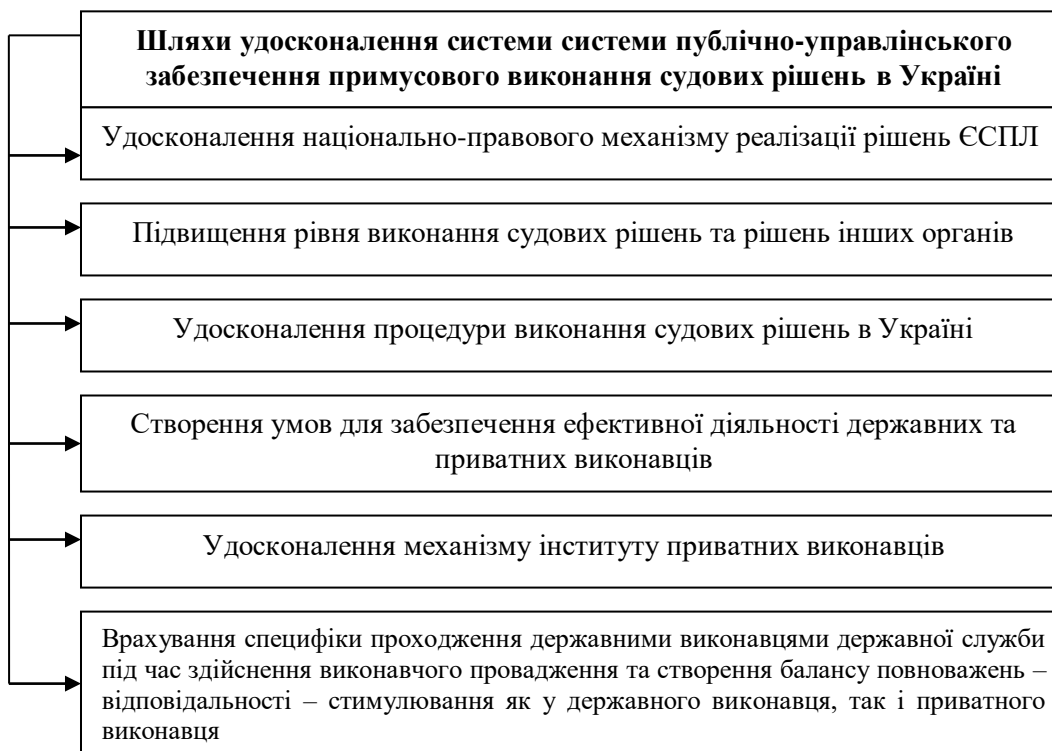

Рис. 3.1. Шляхи удосконалення системи публічно-управлінського забезпечення примусового виконання судових рішень в Україні (Складено автором).

Зокрема, як показує наш аналіз, удосконалення системи підтримки публічно-управлінського забезпечення примусового виконання судових рішень в Україні має відбуватися шляхом:

1. Удосконалення національно-правового механізму реалізації рішень ЄСПЛ шляхом реформування конституційної бази реалізації міжнародно-правових зобов'язань України (закріплення не лише статусу норм міжнародного договору, а й взаємозв'язку та взаємодії національного права України та міжнародного права), у тому числі шляхом внесення змін до Конституції України, так і Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського Суду з прав людини». Ці зміни мають передбачати запровадження більших строків попередження та оприлюднення інформації про остаточне рішення ЄСПЛ у провадженні проти України, а також нові строки повідомлення особи про подання позову про відшкодування збитків тощо, що призведе до у тривалішому виконанні рішень ЄСПЛ [6; 8].

Як зазначає О. Буткевич [6], «...станом на липень 2017 р. в ЄСПЛ було зареєстровано 19166 заяв проти України, що становить 20% заяв проти всіх держав-членів Ради Європи. Ця наявна тенденція зростання заяв проти України, починаючи з 2013 року, на її думку, пояснюється такими чинниками як: невиконання чи неналежне виконання рішень національних судів, в яких боржником насамперед є держава чи державні підприємства; системні недоліки законодавства, що вже є джерелом пілотних рішень проти України; велика кількість заяв (понад 3500) зумовлена окупацією Донбасу та порушенням ЄСПЛ окупаційним режимом (багато з заяв подано проти РФ і України); багато заяв є наслідком утисків попереднього режиму і порушень прав людини проти учасників євро майданів і авто майданів, щодо порушень прав та свобод ЗМІ, правопорушень щодо журналістів тощо...» [6].

«...Основною причиною збільшення кількості заяв залишається системне невиконання рішень національних судів, в яких боржником держава чи державні підприємства, а також неврахування при прийнятті нових нормативних актів та при зміні адміністративної практики висновків та зауважень Суду, висловлених у відповідних рішеннях проти України, внаслідок чого існуюча системна та/або комплексна проблема не вирішується по суті, а відтак і кількість заяв, поданих з приводу аналогічних порушень не зменшується, адже першопричина цих порушень не була усунута...» [6, с. 20], «...вкрай рідко вітчизняні правозастосовчі органи звертають належну увагу на загальні стандарти, принципи, засади захисту прав людини, які містяться у подібних рішеннях...» [6, с. 22].

2. Збільшення виконання судових рішень та рішень інших органів в Україні шляхом:

- сприяти добровільному виконанню судових рішень;
- врегулювання питань щодо виконання рішень, де боржником є держава та державні органи, вніши відповідні законодавчі зміни, які передбачатимуть, що рішення у немайнових спорах мають виконуватися державними органами та їх посадовими особами без примусу, негайно після отримання копії рішення, а не після відкриття виконавчого провадження; судові оскарження дій виконавця слід врегулювати таким чином, аби боржник за рішенням, що набрало законної сили, не міг би ініціювати судовий процес, з якого він вийде переможцем настільки, що зможе не виконувати судові рішення, або на невизначений час затягнути його виконання; у процесуальних кодексах слід прямо заборонити суду забезпечувати позов зупиненням виконання судового рішення, яке набрало законної сили;
- заохочування добровільного виконання судових рішень, а також вдосконалення механізму виконання рішень, за якими боржник зобов'язаний вчинити певні дії або утриматися від їх вчинення, аби їх невиконання стало фінансово не вигідним, запровадивши так званий астрент (від французького

«l'astreinte» – примус) – спеціальний вид штрафу за несвоєчасне виконання немайнового судового рішення [1; 2; 83; 33].

Адже вітчизняна статистика за останні п'ять років засвідчувала реалізацію виконавчих документів лише в межах від 50 % до 65 %, а за сумами, що підлягали стягненню, – від 18 % до 40%. У 2016 р. зазначена тенденція продовжилась. Так, із 4 967 425 документів, що знаходились на виконанні у ДВС, на загальну суму 684 958 627 661 грн. було виконано 848 714 на загальну суму 271 918 169 296 грн., що склало 18,1 % від загальної кількості виконавчих документів і 39,69 % від запланованих сум. Такі показники виконання рішень значно відстають від показників країн Західної Європи [33].

Що стосується виконання рішень у цивільних справах, то у різні роки рівень виконання судових рішень був різним, однак ніколи не перевищував 40-45%, а в окремі роки знижувався до критичних позначень 5-10%. Як наслідок, згідно з офіційними урядовими джерелами, до початку реформи державної виконавчої служби, задекларованої в Україні Урядом В. Гройсмана після 2014р., рівень виконання судових рішень у цивільних справах становив лише близько 6%, а загальна вартість невиконаних рішень у цій сфері склала близько 400 млрд. грн., що стало одним з головних бар'єрів на шляху до утвердження верховенства права в державі та ефективної роботи судів і суддів [84]. Причиною такої ситуації, на нашу думку, є відсутність поваги до суду та правової культури виконання судових рішень, адже гарантії виконання судових рішень мають неухильно дотримуватися, та недостатньому асигнуванні державою видатків для виконання таких рішень.

3. Удосконалення процедури виконання судових рішень в Україні через перегляд і скасування на законодавчому рівні мораторіїв на примусову реалізацію майна державних підприємств, запроваджених державою, або ж здійснення бюджетування в необхідному обсязі; переведення виконавчого провадження, як і судового, в електронну форму.

Оскільки на сьогодні є чинні мораторії, які забороняють виконання рішень стосовно певних категорій боржників; законодавство з питань

виконання судових рішень переважно стоїть на боці боржника, однак реальних важелів впливу на боржника, механізмів притягнення його до відповідальності в разі невиконання зазначених обов'язків боржника у державного чи, тим більше, приватного виконавця практично немає або ж існують значні складнощі у їх застосуванні. [1; 2; 82; 83; 84; 33; 14]

4) Створення умов для забезпечення ефективної діяльності державних та приватних виконавців через створення реєстру рахунків боржників–фізичних осіб, запровадження автоматизованого арешту коштів, запровадження електронного документообігу між виконавцями та банківськими установами, забезпечення органами поліції належного пошуку автотранспортних засобів, на які виконавцями накладено арешт, та які оголошено в розшук, посилення відповідальності за невиконання судового рішення та перешкоджання його виконання тощо.

Як зазначає кандидат юридичних наук А. Авторгов, який працює приватним виконавцем і оцінює цю ситуацію у тому числі із практичного досвіду [1], державні та приватні виконавці мають безпосередній доступ лише до Державного реєстру речових прав на нерухоме майно та Державного реєстру обтяжень рухомого майна; електронний обмін між ПФУ, ДФС, Державної прикордонної служби, МВС та виконавцями обмежений лише певними видами запитів, з яких не завжди можна отримати всю інформацію, яка може допомогти виявити рахунки або майно боржника; інформативність реєстрів залишає бажати кращого. Крім того, А. Авторгов вказує, що: «...в Україні відсутній реєстр рахунків боржників–фізичних осіб, так і не був запроваджений автоматизований арешт коштів, відсутній навіть електронний документообіг між виконавцями та банківськими установами. Пошук автотранспортних засобів, на які виконавцями накладено арешт, та які оголошено в розшук, органами поліції фактично не здійснюється. Відповідальність за невиконання судового рішення та перешкоджання його виконання є декларативною...» [1].

5) Удосконалення механізму приватного виконавчого інституту шляхом спрощення доступу до професії приватного виконавця, підвищення його прозорості, перенесення процедур доступу до професії та притягнення до дисциплінарної відповідальності приватних виконавців до професійної спільноти одразу після її формування.

Це пов'язано з тим, що доступ до професії приватного виконавця сьогодні є складним і непрозорим. Приватні виконавці створили професійну організацію з обов'язковим членством і внесками, але вона так і не стала організацією, що захищала їх права та інтереси. Формально на юридичному рівні участь цієї організації та її згода у прийнятті статутів для діяльності приватних виконавців закріплено, але в реальному житті регулятор в особі Міністерства юстиції України приймає всі рішення індивідуально та самостійно, «контроль та моніторинг» після діяльності приватних виконавців це фактично було зведено до тиску та розправи з боку незалежних професійних представників. Дисциплінарна комісія приватних виконавців має 30% скасованих судових рішень, що досить передбачувано з огляду на її втручання в процесуальну діяльність приватних виконавців [1].

б). Врахування особливостей діяльності виконавців державної державної служби під час примусового процесу та створення балансу повноважень – відповідальності – стимулювання як державних виконавців, так і приватних виконавців шляхом розробки та впровадження:

– Кодексу виконавчої служби, єдиного нормативно-правового акту, що встановлює принципи, правові та організаційні засади державної, професійної, політично неупередженої, ефективної та орієнтованої на громадян виконавчої служби в Україні, а також порядок реалізації права рівного доступу до виконавчої служби, вимоги до професії державного виконавця та приватного виконавця, проходження та припинення виконавчої служби, притягнення до відповідальності виконавців, забезпечення їх професійного розвитку та оцінювання результатів службової діяльності, встановлення принципів етичної поведінки та доброчесності державних і приватних виконавців, захист їхніх

прав, вирішення конфлікту інтересів, мотивація та сприяння професійній діяльності тощо.

– Дисциплінарний кодекс виконавчої служби, який встановлює правові основи формування правової культури працівників виконавчої служби, у тому числі державних і приватних виконавців, забезпечує їх добросовісність, визначає види заохочень та дисциплінарних стягнень, право на застосування, а також подання та розгляд заяв, пропозицій і скарг (наприклад, є Дисциплінарний статут Збройних Сил України).

– Кодекс професійної етики працівників служби управління - як сукупність правил, морально-професійно-етичних принципів і вимог, що регулюють принципи поведінки працівників служби управління при виконанні ними службових обов'язків. Цей кодекс має прописувати характеристики етики поведінки, у тому числі для державних і приватних виконавців.

Це пов'язано з тим, що специфіка та особливості діяльності виконавців за публічним правом нині регулюються окремими статутами та суттєво відрізняються від умов для приватних виконавців. Крім того, процес відбору приватних виконавців відрізняється від процесу відбору державних виконавців, хоча ролі, функції та повноваження майже однакові.

Між державними виконавцями і приватними виконавцями існують різні вимоги щодо їх професійного розвитку, оцінювання результатів службової діяльності, притягнення до відповідальності, оплати праці, стимулювання, етики поведінки тощо. Більшість державних виконавців обирають найбільш комфортний шлях – виконання насамперед простих судових рішень, які не несуть ризиків, або можуть вплинути на показники роботи та відповідно винагороду, і тих, щодо яких отримують відповідні доручення керівництва [2].

Таким чином, впровадження визначених шляхів удосконалення системи виконавчого провадження в Україні сприятиме, на нашу думку, її результативності та ефективності.

3.2. Адаптація європейських стандартів виконання судових рішень та рішень інших органів в Україні

Реалізація Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом (ЄС) спрямована на адаптацію законодавства України до законодавства ЄС і вимагає впровадження в Україні європейських цінностей та європейських стандартів демократичного врядування: верховенства права, законності, справедливості, дотримання прав і свобод людини, демократичності [90].

У сфері судочинства до таких стандартів відносяться і стандарти виконання судових рішень та рішень інших органів.

Як правильно зазначає С. Щербак, «у широкому розумінні стандарт – це зразок, еталон, модель, що є первісними для порівняння з ними подібних об'єктів. Загальні стандарти виконавчого процесу засновані на ст. 6 Конвенції з прав людини та основоположних свобод та рішеннях Європейського суду з прав людини. Серед найбільш значущих міжнародних актів, що визначають стандарти примусового виконання, слід назвати Рекомендації Rec (2003) 17 Комітету міністрів Ради Європи «Про примусове виконання» разом з Керівними принципами примусового виконання, Рекомендації Ради Європи по примусовому виконанню: керівництво до застосування (GuideLines on Enforcement CEPJ 2009), а також проект Глобального кодексу примусового виконання, розроблений Міжнародним союзом судових виконавців, що викладений широкому загалу у 2015 році [97, с. 4].

На основі дослідження та аналізу європейських стандартів виконання судових рішень у ЄС [35; 4; 15; 30; 33; 93; 94] слід зазначити, що система примусового виконання рішень і в державах Європейського Союзу класифікується на: державну, приватну і змішану (рис. 3.2).

Так, державна система примусового виконання рішень запроваджена у Німеччині, Данії, Фінляндії, Швеції, Австрії, Греції.

Серед її особливостей відмітимо:

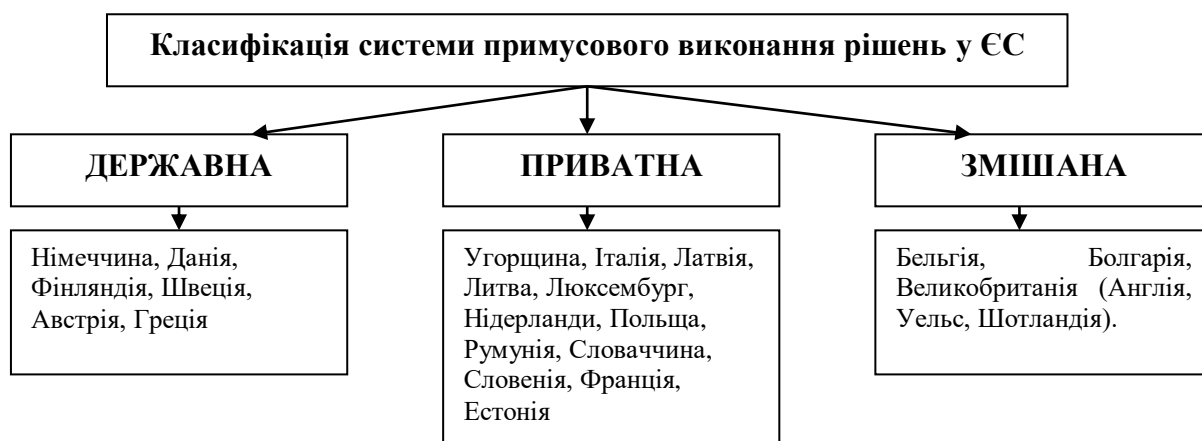

Рис. 3.2. Класифікація системи примусового виконання рішень у ЄС
(Складено автором за джерелом [35]).

Класифікація системи примусового виконання рішень у ЄС та особливості їх здійснення відображені у таблицях 3.1., 3.2., 3.3.

Таблиця 3.1

Державна система примусового виконання рішень у ЄС

Країни	Особливості
Німеччина, Данія, Фінляндія, Швеція, Австрія, Греція	<ul style="list-style-type: none"> – функції з примусового виконання, як правило, покладаються на посадових осіб, які працюють в органах судової влади, є посадовими особами судової системи, або виконавчої влади, як правило, при органах юстиції, які наділені публічною владою і владними повноваженнями, мають доступ до закритої інформації, а також взаємодіють в процесі роботи з іншими державними органами; – у Швеції примусове виконання здійснюється державним органом – Управлінням примусового виконання рішень судів (Enforcement Office), а безпосередня відповідальність покладена на судового пристава; – у Німеччині – на посадових осіб, які перебувають при судах, тобто реєстраторів суду, які мають для цього спеціальний сертифікат; – в Австрії та Німеччині судові виконавці обмежені виконанням ухвал і постанов суду; – у Греції органами виконавчого провадження є виконавець і нотаріус (клерк публічного аукціону), до функцій якого входить виконання судових актів про стягнення грошових коштів.

(Складено автором за джерелом [35; 4; 93; 94; 15]).

«...– функції з примусового виконання, як правило, покладаються на посадових осіб, які працюють в органах судової влади, є посадовими особами судової системи, або виконавчої влади, як правило, при органах юстиції, які наділені публічною владою і владними повноваженнями, мають доступ до

закритої інформації, а також взаємодіють в процесі роботи з іншими державними органами;

Таблиця 3.2

Приватна система примусового виконання рішень у ЄС

Країни	Особливості
Угорщина, Італія, Латвія, Литва, Люксембург, Нідерланди, Польща, Румунія, Словаччина, Словенія, Франція, Естонія	<ul style="list-style-type: none"> – судовий виконавець є вільним професіоналом і самостійно організовує свою діяльність і несе при цьому повну майнову відповідальність за результати своєї роботи, є приватною особою, яка працює за ліцензією, наділяється повноваженнями від імені держави, призначається на посаду міністром юстиції і діє в рамках законодавства; – судовий виконавець перебуває під контролем суду (спеціального судді з виконання), прокуратури; – управління судовими виконавцями здійснюють регіональні та національні палати як органи самоврядування – професійні організації (об'єднання) судових виконавців; – у Франції виконавче провадження реалізується не тільки судовими виконавцями, а й генеральними прокурорами, командирами і офіцерами поліції, хоча основна роль належить судовим виконавцям; – у Нідерландах судовий пристав несе подвійне функціональне навантаження і поєднує в собі з одного боку як приватного, так і державного судового пристава-виконавця. Приватною практикою по поверненню боргів за згодою сторони судовий пристав здійснює на основі затвердженого бізнес-плану; – у Нідерландах навчання судових виконавців організоване у вигляді отримання рівня юридичної освіти бакалавра і триває чотири роки, з яких протягом трьох – здійснюється юридичне навчання і один рік – практичне навчання; – передбачено формування кадрового резерву для служби судових виконавців, переважно поповнюється із кола чиновників середнього рівня публічної служби (фахівці у сфері юстиції), які впродовж 2,5 років набувають потрібний рівень юридичної освіти, а також мають проявити себе з позитивного боку в практичній діяльності у сфері юстиції. Крім цього, додаткове навчання судових виконавців для таких кандидатів становить подальші 18 місяців і завершується складанням відповідного іспиту.

(Складено автором за джерелом [35; 4; 93; 94; 15]).

– у Швеції примусове виконання здійснюється державним органом – Управлінням примусового виконання рішень судів (Enforcement Office), а безпосередня відповідальність покладена на судового пристава;

– у Німеччині – на посадових осіб, які перебувають при судах тобто реєстраторів суду, які мають для цього спеціальний сертифікат;

– в Австрії та Німеччині судові виконавці обмежені виконанням ухвал і постанов суду;

– у Греції органами виконавчого провадження є виконавець і нотаріус (клерк публічного аукціону), до функцій якого входить виконання судових актів про стягнення грошових коштів.

До країн, у яких запроваджена приватна система, належать Угорщина, Італія, Латвія, Литва, Люксембург, Нідерланди, Польща, Румунія, Словаччина, Словенія, Франція, Естонія...» (таблиця 3.2).

Особливостями приватної системи є те, що:

«...– судовий виконавець є вільним професіоналом і самостійно організовує свою діяльність і несе при цьому повну майнову відповідальність за результати своєї роботи, є приватною особою, яка працює за ліцензією, наділяється повноваженнями від імені держави, призначається на посаду міністром юстиції і діє в рамках законодавства;

– судовий виконавець перебуває під контролем суду (спеціального судді з виконання), прокуратури;

– управління судовими виконавцями здійснюють регіональні та національні палати як органи самоврядування – професійні організації (об'єднання) судових виконавців;

– у Франції виконавче провадження реалізується не тільки судовими виконавцями, а й генеральними прокурорами, командирами і офіцерами поліції, хоча основна роль належить судовим виконавцям;

– у Нідерландах судовий пристав несе подвійне функціональне навантаження і поєднує в собі з одного боку як приватного, так і державного судового пристава-виконавця. Приватною практикою по поверненню боргів за згодою сторони судовий пристав здійснює на основі затвердженого бізнес-плану;

– у Нідерландах навчання судових виконавців організоване у вигляді отримання рівня юридичної освіти бакалавра і триває чотири роки, з яких протягом трьох – здійснюється юридичне навчання і один рік – практичне навчання;

– передбачено формування кадрового резерву для служби судових виконавців переважно поповнюється із кола чиновників середнього рівня публічної служби (фахівці у сфері юстиції), які впродовж 2,5 років набувають потрібний рівень юридичної освіти, а також мають проявити себе з позитивного боку в практичній діяльності у сфері юстиції. Крім цього, додаткове навчання судових виконавців для таких кандидатів становить подальші 18 місяців і завершується складанням відповідного іспиту...»

Змішана система примусового виконання рішень у ЄС зображена у таблиці 3.3.

Таблиця 3.3

Змішана система примусового виконання рішень у ЄС

Країни	Особливості
Бельгія, Болгарія, Великобританія (Англія, Уельс, Шотландія)	<ul style="list-style-type: none"> – високий рівень правової культури та повага до закону; – у Великобританії, Бельгії виконанням рішень суду займається служба, іменована «бейліфа» (є три види «бейліфів»: сертифікований пристав-виконавець, призначений судом пристав-виконавець, цивільний пристав-виконавець), які є державними службовцями, а у разі завантаженості можуть вдаватися до допомоги приватних осіб; – у Великобританії управління діяльністю бейліфів з багатьох питань здійснює старший клерк суду графства, до якого вони прикріплені; – судові виконавці Великобританії об'єднані в Асоціацію Судових Виконавців Високого Суду Англії та Уельсу, членство в якій не обов'язково; – у Бельгії судовий виконавець не може діяти вільно, оскільки Міністерство юстиції визначає територію роботи виконавця і висуває умову про наявність офісу на даній території. – у Болгарії є державні і приватні судові виконавці та «публічні виконавці», на яких покладено стягування податкових заборгованостей, штрафів та інших стягнень на користь держави. Приватні судові виконавці щорічно подають до Міністерства правосуддя звіт про свою діяльність. Судовий контроль над приватними судовими виконавцями здійснює відповідний окружний суд, який розглядає справи про оскарження дій приватного судового виконавця. Адміністративний контроль за діяльністю приватних судових виконавців з боку держави здійснюється Міністерством правосуддя.

(Складено автором за джерелом [35; 4; 93; 94; 15]).

Змішана система виконання рішень запроваджена у Бельгії, Болгарії, Великобританії (Англія, Уельс, Шотландія). Її особливостями є:

– високий рівень правової культури та повага до закону;

– у Великобританії, Бельгії виконанням рішень суду займається служба, іменована «бейліфа» (є три види «бейліфів»: сертифікований пристав-виконавець, призначений судом пристав-виконавець, цивільний пристав-виконавець), які є державними службовцями, а у разі завантаженості можуть вдаватися до допомоги приватних осіб;

– у Великобританії управління діяльністю бейліфів з багатьох питань здійснює старший клерк суду графства, до якого вони прикріплені;

– судові виконавці Великобританії об'єднані в Асоціацію Судових Виконавців Високого Суду Англії та Уельсу, членство в якій не обов'язково;

– у Бельгії судовий виконавець не може діяти вільно, оскільки Міністерство юстиції визначає територію роботи виконавця і висуває умову про наявність офісу на даній території.

– у Болгарії є державні і приватні судові виконавці та «публічні виконавці», на яких покладено стягування податкових заборгованостей, штрафів та інших стягнень на користь держави. Приватні судові виконавці щорічно подають до Міністерства правосуддя звіт про свою діяльність. Судовий контроль над приватними судовими виконавцями здійснює відповідний окружний суд, який розглядає справи про оскарження дій приватного судового виконавця. Адміністративний контроль за діяльністю приватних судових виконавців з боку держави здійснюється Міністерством правосуддя.

Таким чином, з урахуванням європейського досвіду та запровадженням інституту приватних виконавців на сьогодні в Україні відбувся перехід від державної системи примусового виконання рішень до змішаної системи. Однак, ця реформа є ще не завершеною. Для підвищення ефективності виконання судових рішень в Україні мають бути ще реалізовані визначені Урядом стратегічні напрями подальшого реформування органів державної виконавчої служби.

3.3. Стратегічні напрями реформування органів державної виконавчої служби в Україні для підвищення ефективності виконання судових рішень

Стратегією реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015-2020 роки [79] було визначено одним із основних її завдань: «... – реорганізацію системи виконання судових рішень та підвищення ефективності виконавчого провадження, яка передбачає:

- створення єдиного механізму функціонування системи органів примусового виконання рішень;

- розвиток інституту приватних виконавців, зокрема, завдяки поступовому створенню системи самоврядування, механізму допуску до професії; впровадженню системи контролю за діяльністю приватних виконавців та позбавлення дозволу на здійснення ними професійної діяльності, а також впровадженню страхування професійної цивільної відповідальності приватних виконавців;

- забезпечення рівноцінної конкуренції між державними та приватними виконавцями судових рішень; дотримання балансу повноважень приватних і державних виконавців;

- перегляд механізму визначення винагороди виконавців з метою стимулювання зростання рівня реального виконання судових рішень;

- впровадження якісної системи постійно діючої підготовки і підвищення кваліфікації виконавців відповідно до чітко визначених і належно систематизованих цілей і завдань, перегляд вимог до виконавців; вдосконалення етичних і дисциплінарних правил щодо виконавців;

- зниження формалізації, оптимізація стадій виконавчого провадження та строків проведення виконавчих дій;

- досягнення справедливого балансу інтересів між захистом прав стягувачів і боржників, у тому числі через надання виконавцям практичного доступу до активів боржників і водночас забезпечення гарантій від зловживань,

впровадження дієвих стимулів для добровільного виконання судових рішень, заходів впливу щодо боржників;

– посилення управління інформаційними системами для кращого надання виконавцями послуг електронного правосуддя...».

Тому, Кабінет Міністрів України визначив, що: «...ключовою метою реформи виконання судових рішень є забезпеченість і захищеність суспільства шляхом впровадження обов'язковості виконання судових рішень, модернізація служби державних виконавців та створення інституту приватних виконавців задля впровадження «змішаної» системи виконання судових рішень...» [84].

Слід відмітити, що як свідчать результати проведеного нами дослідження, на сьогодні багато із поставлених завдань вдалося реалізувати, а саме:

– єдиний механізм функціонування системи органів примусового виконання рішень створено та врегульовано законами України «Про виконавче провадження» [43] та «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів» [76]. Крім того, створено інтегровану інформаційну систему у виконавчому процесі, впроваджено Єдиний реєстр боржників та забезпечено належне виконання судових рішень про стягнення аліментів та заробітної плати;

– запроваджено інститут приватних виконавців та створено засади його самоврядування через Асоціацію приватних виконавців та її органи, до яких відносяться: з'їзд приватних виконавців регіону (Автономної Республіки Крим, області, міст Києва та Севастополя); рада приватних виконавців регіону (Автономної Республіки Крим, області, міст Києва та Севастополя); голова ради приватних виконавців регіону; Рада приватних виконавців України; Голова Ради приватних виконавців України; ревізійна комісія; з'їзд приватних виконавців України. Крім того, розроблено та запущено механізм допуску до професії приватного виконавця; запроваджено систему контролю за діяльністю приватних виконавців та впроваджено страхування професійної цивільної відповідальності приватних виконавців;

- розроблено новий механізм визначення винагороди виконавців з метою стимулювання зростання рівня реального виконання судових рішень;
- запроваджено систему підвищення рівня професійної компетентності виконавців та умов їх професійного розвитку; визначено вимоги до виконавців; вдосконалено етичні і дисциплінарні правила щодо виконавців.

Водночас, маємо зазначити, що у процесі реформування ще не вдалося на належному рівні знизити формалізацію та забезпечити оптимізацію стадій виконавчого провадження і строків проведення виконавчих дій; не вдалося досягти справедливого балансу інтересів між захистом прав стягувачів і боржників, у тому числі через надання виконавцям практичного доступу до активів боржників і водночас забезпечення гарантій від зловживань, впровадження дієвих стимулів для добровільного виконання судових рішень, заходів впливу щодо боржників; не вдалося забезпечити електронний документообіг, що не сприяє кращому наданню виконавцями послуг електронного правосуддя; не вдалося забезпечити рівноцінну конкуренцію між державними та приватними виконавцями судових рішень, а також дотримання балансу повноважень приватних і державних виконавців.

Тому однією з головних цілей в рамках реформи Урядом визначено – впровадження нової соціально-орієнтованої моделі Державної виконавчої служби. Заплановано продовжити реалізацію дієвих заходів впливу на боржників та формування спеціальних знань, умінь та навичок для виконавців, працівників органів Державної виконавчої служби.

Очікуваним результатом реформи має стати можливість застосування до боржників найбільш ефективних заходів впливу; підвищення ефективності виконання рішень щодо стягнення заробітної плати, стягнення аліментів. У фокусі залишається і подальший розвиток інституту приватних виконавців судових рішень. Результатом впровадження такого інституту стане зменшення навантаження на державних виконавців, зростання кількості фактично виконаних судових рішень [84].

У зв'язку з цим, для подальшої реалізації реформи Урядом визначено низку цілей та завдань (рис. 3.3).

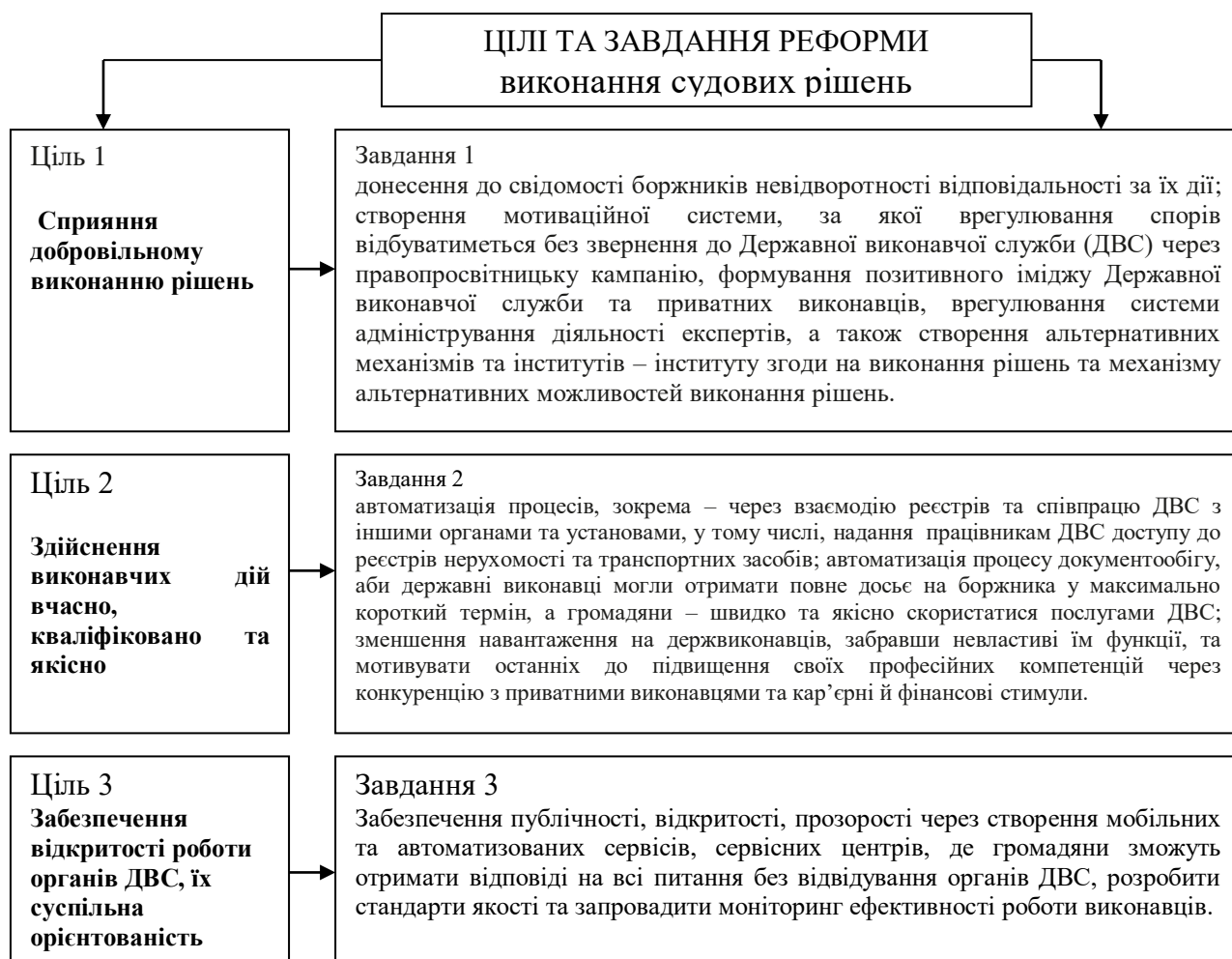

Рис. 3.3. Цілі та завдання подальшої реформи виконання судових рішень (Складено автором за джерелом [84]).

Таким чином, враховуючи результати проведеного дослідження, а також визначені цілі і завдання подальшого реформування системи примусового виконання рішень, можемо визначити напрями реформування органів державної виконавчої служби в Україні:

1) удосконалення нормативно-правового забезпечення діяльності державної виконавчої служби, визначивши правовий статус її органів, а саме, розробивши Кодекс виконавчої служби, Дисциплінарний статут виконавчої служби, Кодекс професійної етики працівників державної виконавчої служби, а також визначивши правовий статус Департаменту державної виконавчої

служби Міністерства юстиції України, розробивши та затвердивши відповідне положення про Департамент;

2) оптимізувати та частково реформувати структуру органів державної виконавчої служби, а саме її територіальних органів шляхом розвантаження державних виконавців від виконання невластивих за їх посадою функціональних обов'язків;

3) впровадити електронний документообіг в органах державної виконавчої служби та електронну систему контролю за виконавчими провадженнями, створити додаткові сервіси для виконавчого провадження (які на сьогодні використовуються більшістю державних органів – вхід через «особистий кабінет», самоідентифікацію особи, застосування цифрового підпису тощо);

4) впровадити єдині стандарти допуску до професії державного виконавця і приватного виконавця; складання кваліфікаційного іспиту; впровадження ключових показників діяльності органів державної виконавчої служби (за аналогом KPI) та оцінювання результатів службової діяльності; оплати праці, винагороди та мотивації; забезпечення їх безперервного професійного розвитку шляхом формального, неформального та інформального навчання, створивши портал управління знаннями для виконавців;

5) передбачити підготовку державних виконавців та приватних виконавців у вищих навчальних закладах за програмою освітнього рівня бакалавр;

6) впровадити для державних і приватних виконавців систему наставництва та навчання на робочому місці, а також формування кадрового резерву виконавчої служби;

7) передбачити внесення законодавчих змін щодо удосконалення процедури виконавчого провадження шляхом використання медіації у виконавчому процесі.

Досліджено праксеологічний аспект дослідження публічно-управлінського забезпечення примусового виконання судових рішень, за

результатами якого визначено шляхи законодавчого удосконалення вітчизняної системи публічно-управлінського забезпечення примусового виконання судових рішень. Запропоновано, з метою врахування специфіки проходження державної виконавчої служби під час здійснення виконавчого провадження, розробити та прийняти:

- Кодекс виконавчої служби, єдиний нормативно-правовий акт, який визначатиме принципи, правові та організаційні засади публічної, професійної, політично неупередженої, ефективної, орієнтованої на громадян виконавчої служби в Україні, а також порядок реалізації громадянами України права рівного доступу до виконавчої служби, вимоги до професії державного виконавця та приватного виконавця, проходження та припинення виконавчої служби, притягнення до відповідальності державних виконавців і приватних виконавців, забезпечення їх професійного розвитку та оцінювання результатів службової діяльності, встановить засади етики поведінки та доброчесності державних виконавців і приватних виконавців, захисту їх прав, врегулювання конфлікту інтересів, мотивації та стимулювання професійної діяльності тощо;

- Дисциплінарний кодекс виконавчої служби, який визначатиме правові засади формування правової культури працівників виконавчої служби, у тому числі державних виконавців та приватних виконавців, забезпечення їх доброчесності, визначення видів заохочень та дисциплінарних стягнень, права щодо їх застосування, а також порядок подання і розгляду заяв, пропозицій та скарг;

- Кодекс професійної етики працівників виконавчої служби – як збір правил, моральних та професійно-етичних принципів та вимог, які регулюють засади поведінки працівників виконавчої служби під час виконання ними своїх службових повноважень. У зазначеному Кодексі прописати особливості етики поведінки, у тому числі для державних виконавців і приватних виконавців.

Обґрунтовано впровадження європейських стандартів виконання судових рішень та рішень інших органів в Україні та визначено стратегічні напрями реформування органів державної виконавчої служби в Україні для підвищення

ефективності виконання судових рішень. На основі дослідження та аналізу європейських стандартів виконання судових рішень у ЄС встановлено, що система примусового виконання рішень в державах Європейського Союзу класифікується на: державну, приватну і змішану. Зроблено висновок, що з урахуванням європейського досвіду та запровадження інституту приватних виконавців на сьогодні в Україні відбувся перехід від державної системи примусового виконання рішень до змішаної системи, однак ця реформа є ще не завершеною. Для підвищення ефективності виконання судових рішень в Україні з урахуванням європейських стандартів мають бути реалізовані визначені Урядом стратегічні напрями реформування органів державної виконавчої служби. Акцентовано увагу, що однією з головних цілей подальшої реформи Урядом визначено впровадження нової соціально-орієнтованої моделі Державної виконавчої служби. Для цього заплановано продовжити реалізацію дієвих заходів впливу на боржників та формування спеціальних знань, умінь та навичок для виконавців, працівників органів Державної виконавчої служби.

Для подальшого реформування публічно-управлінського забезпечення примусового виконання судових рішень в Україні запропоновано:

1) удосконалити нормативно-правове забезпечення діяльності державної виконавчої служби, визначивши правовий статус її органів, а саме: розробити Кодекс виконавчої служби, Дисциплінарний статут виконавчої служби, Кодекс професійної етики працівників державної виконавчої служби;

2) оптимізувати та частково реформувати структури органів державної виконавчої служби, а саме її територіальних органів шляхом розвантаження державних виконавців від виконання невластивих за їх посадою функціональних обов'язків;

3) впровадити електронний документообіг в органах державної виконавчої служби та електронну систему контролю за виконавчими провадженнями, створити додаткові сервіси для виконавчого провадження (які на сьогодні використовуються більшістю державних органів – вхід через

«особистий кабінет», самоідентифікацію особи, застосування цифрового підпису тощо);

4) впровадити єдині стандарти допуску до професії державного виконавця і приватного виконавця; складання кваліфікаційного іспиту; впровадження ключових показників діяльності органів державної виконавчої служби (за аналогом KPI) та оцінювання результатів службової діяльності; оплати праці, винагороди та мотивації; забезпечити їх безперервний професійний розвиток шляхом формального, неформального та інформального навчання, створивши портал управління знаннями для виконавців;

5) забезпечити підготовку державних виконавців та приватних виконавців у вищих навчальних закладах за програмою освітнього рівня бакалавр;

6) впровадити для державних і приватних виконавців системи наставництва та навчання на робочому місці, а також формування кадрового резерву виконавчої служби;

7) внести законодавчі зміни щодо удосконалення процедури виконавчого провадження шляхом використання медіації у виконавчому процесі.

ВИСНОВКИ

Проведене у магістерській роботі комплексне дослідження проблеми удосконалення публічно-управлінського забезпечення виконання судових рішень дало змогу сформулювати такі висновки та пропозиції.

На наш погляд, враховуючи порушені питання та шляхи їх вирішення, гіпотеза магістерської роботи підтвердилася.

У результаті аналізу наукової та навчальної літератури за проблематикою дослідження, нормативно-правових актів та інших джерел розкрито теоретико-методологічний аспект дослідження публічно-управлінського забезпечення примусового виконання судових рішень та визначено шляхи оптимізації розвитку публічно-управлінського забезпечення примусового виконання судових рішень відповідно до європейських стандартів.

1. Досліджено методологічний аспект дослідження публічно-управлінського забезпечення примусового виконання судових рішень. Розкрили цілу низку проблем, які заважають органам державної виконавчої служби України відповідати стандартам, прийнятим у державах – членах ЄС. Показано, що науковці розглядають виконавче провадження як адміністративно-правовий інститут, завершальну стадію судового процесу, самостійну комплексну галузь права, розуміють його як урегульовану законодавством цілеспрямовану діяльність уповноважених суб'єктів, яка здійснюється за допомогою спеціальних юридичних прийомів та способів впливу з метою забезпечення примусового виконання судових рішень та рішень інших органів. На основі вивчення Закону України «Про виконавче провадження» встановлено, що виконавче провадження є завершальною стадією судового провадження і примусового виконання судових рішень та рішень інших органів (посадових осіб) і розглядається як сукупність дій визначених у цьому Законі органів і осіб, що спрямовані на примусове виконання рішень і проводяться на підставах, у межах повноважень та у спосіб, що визначені Конституцією України, цим Законом, іншими законами та нормативно-правовими актами, прийнятими відповідно до цього Закону, а

також рішеннями, які відповідно до цього Закону підлягають примусовому виконанню. Примусове виконання рішень покладається на органи державної виконавчої служби (державних виконавців) та у передбачених законодавством випадках на приватних виконавців.

Також, здійснено теоретичну ідентифікацію визначень таких як: «публічне управління», «примусове виконання», «виконаче провадження», «забезпечення», «управлінські рішення», «судові рішення», тощо.

Таким чином, з використанням новітніх підходів до дослідження, на основі теорії управління змінами в галузі науки державного управління, розроблено та науково доведено інноваційну теоретико-методологічну модель розвитку виконавчої служби в системі публічного управління України, що, на відміну від вітчизняних та зарубіжних аналогів, базується на: політико-правовому, публічно-управлінському, інформаційно-комунікативному, а також системному, структурно-функціональному й технократичному підходах та принципах доступності, добровільності, рівноправності сторін, конфіденційності, незалежності й неупередженості, що сукупно спрямовані, насамперед, на забезпечення реформування українського суспільства, захисту прав, свобод і законних інтересів фізичних та юридичних осіб; здійснено комплексний історіографічний аналіз еволюції інституту виконавчої служби на теренах України в процесі історичного розвитку її державності, на основі якого запропоновано оригінальну періодизацію, що дає можливість виявити історико-ментальні детермінанти сучасного стану цього інституту.

2. Дослідивши теоретичний аспект дослідження публічно-управлінського забезпечення примусового виконання судових рішень, ми дійшли до висновку що аналіз категорії “публічного управління” дав можливість з’ясувати публічно-управлінський зміст категорії “інститут виконавчої служби” як сукупності суспільних відносин, через які реалізується державна політика у сфері організації примусового виконання рішень судів та інших органів (посадових осіб) відповідно до законів на основі діяльності свідомо-вольового та організаційного характеру. Категорія “інститут виконавчого провадження”

ідентифікується як сукупність дій спеціально уповноважених державних органів, спрямованих на примусове виконання судових рішень, що ґрунтується на принципах: верховенства права, законності, добросовісності, поваги до честі та гідності громадян, презумпції правомірності дій та вимог особи. Виконавче провадження здійснюють виконавці:

– державні – представники влади, які діють від імені держави, перебувають під її захистом та уповноважені державою здійснювати діяльність з примусового виконання рішень у порядку, передбаченому законом;

– приватні – суб'єкти незалежної професійної діяльності, уповноважені державою на здійснення діяльності з примусового виконання рішень, визначених законом та у спосіб і порядок, встановлений законом.

Визначено, що публічно-управлінське забезпечення примусового виконання судових рішень виступає гарантом забезпечення виконання волі держави яка виражена в рішеннях суду та інших органів, зокрема, державна виконавча служба на сьогодні, відіграє важливу роль у забезпеченні перспективи кожної людини, яка стає стороною або учасником виконавчого провадження, реалізувати, відповідно до чинного законодавства України, свої права.

Досліджено, що державна виконавча служба як інститут пройшла і проходить донині складний етап реформування. З метою оптимізації діяльності центральних органів виконавчої влади системи юстиції, Державну виконавчу службу України було ліквідовано, а її правонаступником визначено Міністерство юстиції України. До системи органів примусового виконання рішень відносяться органи державної виконавчої служби, утворені Міністерством юстиції України в установленому законодавством порядку. Встановлено, що органами державної виконавчої служби є: Департамент державної виконавчої служби Міністерства юстиції України; відділ примусового виконання рішень Департаменту державної виконавчої служби Міністерства юстиції України; управління забезпечення примусового виконання рішень в місті Києві Департаменту державної виконавчої служби

Міністерства юстиції України; відділи примусового виконання рішень в районах міста Києва управління забезпечення примусового виконання рішень в місті Києві; управління забезпечення примусового виконання рішень міжрегіональних управлінь Міністерства юстиції України; відділи примусового виконання рішень управлінь забезпечення примусового виконання рішень; районні, районні в містах, міські, міськрайонні, міжрайонні відділи державної виконавчої служби відповідних міжрегіональних управлінь Міністерства юстиції України. Акцентовано увагу, що основними завданнями Департаменту державної виконавчої служби є: забезпечення формування і реалізації державної політики у сфері організації примусового виконання рішень судів та інших органів (посадових осіб); забезпечення своєчасного, повного і неупередженого виконання рішень у порядку, встановленому законодавством.

З'ясовано, що з метою запровадження європейських стандартів примусового виконання рішень створення інституту приватних виконавців було започатковано законами України «Про виконавче провадження» та «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів». Встановлено, що приватний виконавець є суб'єктом незалежної професійної діяльності, який є громадянином України, уповноваженим державою здійснювати діяльність з примусового виконання рішень у порядку, встановленому законом. Для здійснення діяльності приватний виконавець повинен мати відповідне посвідчення і печатку, офіс приватного виконавця у відповідному окрузі та укласти договір страхування цивільно-правової відповідальності приватного виконавця, про що мають бути внесені відомості до Єдиного реєстру приватних виконавців України. Для забезпечення реалізації завдань самоврядування приватних виконавців утворена Асоціація приватних виконавців України, яка є некомерційною професійною організацією, що об'єднує всіх приватних виконавців України та діє через організаційні форми самоврядування. З метою забезпечення державного регулювання Міністерство юстиції України здійснює контроль за діяльністю приватного виконавця

шляхом проведення планових і позапланових перевірок у встановленому Міністерством юстиції України порядку.

Встановлено, що правовою основою діяльності органів державної виконавчої служби та приватних виконавців є Конституція України, закони України «Про виконавче провадження», «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів», міжнародні договори України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, інші закони, нормативно-правові акти, прийняті на їх виконання. Порядок виконання рішень міжнародних судових інстанцій визначений Законом України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини».

Визначено правові засади відповідальності осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів. Аналіз відповідальності державних виконавців і приватних виконавців засвідчив, що види відповідальності та умови притягнення їх до відповідальності дещо різняться, залежно від їх правового статусу. Досліджено, що відповідальність приватного виконавця встановлена у статті 37 Закону України «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів», відповідно до якої приватний виконавець несе за свої рішення, дії чи бездіяльність та завдану третім особам шкоду цивільно-правову, адміністративну чи кримінальну відповідальність у порядку та обсягах, установлених законом, а також дисциплінарну відповідальність у порядку, встановленому цим Законом. Встановлено, що види відповідальності державних виконавців (на відміну від приватних виконавців) Законом України «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів» не визначені. Доведено, що державні виконавці, керівники та спеціалісти органів державної виконавчої служби як державні службовці несуть відповідальність, визначену Законом України «Про державну службу» для державних службовців: дисциплінарну та матеріальну відповідальність у порядку, встановленому Законом. Обґрунтовано, що

державний виконавець та приватний виконавець можуть притягуватися до кримінальної відповідальності, визначеної Кримінальним кодексом України за злочини у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг (розділ XVII). Відповідно до глави 15 «Адміністративні правопорушення, що посягають на встановлений порядок управління» Кодексу України про адміністративні правопорушення державні та приватні виконавці можуть притягуватися до адміністративної відповідальності (за статтями 184⁻¹, 186, 212⁻³).

3. Досліджено праксеологічний аспект дослідження публічно-управлінського забезпечення примусового виконання судових рішень, за результатами якого визначено шляхи законодавчого удосконалення вітчизняної системи публічно-управлінського забезпечення примусового виконання судових рішень. Запропоновано, з метою врахування специфіки проходження державної виконавчої служби під час здійснення виконавчого провадження, розробити та прийняти:

- Кодекс виконавчої служби, єдиний нормативно-правовий акт, який визначатиме принципи, правові та організаційні засади публічної, професійної, політично неупередженої, ефективної, орієнтованої на громадян виконавчої служби в Україні, а також порядок реалізації громадянами України права рівного доступу до виконавчої служби, вимоги до професії державного виконавця та приватного виконавця, проходження та припинення виконавчої служби, притягнення до відповідальності державних виконавців і приватних виконавців, забезпечення їх професійного розвитку та оцінювання результатів службової діяльності, встановить засади етики поведінки та доброчесності державних виконавців і приватних виконавців, захисту їх прав, врегулювання конфлікту інтересів, мотивації та стимулювання професійної діяльності тощо;

- Дисциплінарний кодекс виконавчої служби, який визначатиме правові засади формування правової культури працівників виконавчої служби, у тому числі державних виконавців та приватних виконавців, забезпечення їх доброчесності, визначення видів заохочень та дисциплінарних стягнень, права

щодо їх застосування, а також порядок подання і розгляду заяв, пропозицій та скарг;

– Кодекс професійної етики працівників виконавчої служби – як звід правил, моральних та професійно-етичних принципів та вимог, які регулюють засади поведінки працівників виконавчої служби під час виконання ними своїх службових повноважень. У зазначеному Кодексі прописати особливості етики поведінки, у тому числі для державних виконавців і приватних виконавців.

Обґрунтовано впровадження європейських стандартів виконання судових рішень та рішень інших органів в Україні та визначено стратегічні напрями реформування органів державної виконавчої служби в Україні для підвищення ефективності виконання судових рішень. На основі дослідження та аналізу європейських стандартів виконання судових рішень у ЄС встановлено, що система примусового виконання рішень в державах Європейського Союзу класифікується на: державну, приватну і змішану. Зроблено висновок, що з урахуванням європейського досвіду та запровадження інституту приватних виконавців на сьогодні в Україні відбувся перехід від державної системи примусового виконання рішень до змішаної системи, однак ця реформа є ще не завершеною. Для підвищення ефективності виконання судових рішень в Україні з урахуванням європейських стандартів мають бути реалізовані визначені Урядом стратегічні напрями реформування органів державної виконавчої служби. Акцентовано увагу, що однією з головних цілей подальшої реформи Урядом визначено впровадження нової соціально-орієнтованої моделі Державної виконавчої служби. Для цього заплановано продовжити реалізацію дієвих заходів впливу на боржників та формування спеціальних знань, умінь та навичок для виконавців, працівників органів Державної виконавчої служби.

Для подальшого реформування публічно-управлінського забезпечення примусового виконання судових рішень в Україні запропоновано:

1) удосконалити нормативно-правове забезпечення діяльності державної виконавчої служби, визначивши правовий статус її органів, а саме: розробити

Кодекс виконавчої служби, Дисциплінарний статут виконавчої служби, Кодекс професійної етики працівників державної виконавчої служби;

2) оптимізувати та частково реформувати структури органів державної виконавчої служби, а саме її територіальних органів шляхом розвантаження державних виконавців від виконання невластивих за їх посадою функціональних обов'язків;

3) впровадити електронний документообіг в органах державної виконавчої служби та електронну систему контролю за виконавчими провадженнями, створити додаткові сервіси для виконавчого провадження (які на сьогодні використовуються більшістю державних органів – вхід через «особистий кабінет», самоідентифікацію особи, застосування цифрового підпису тощо);

4) впровадити єдині стандарти допуску до професії державного виконавця і приватного виконавця; складання кваліфікаційного іспиту; впровадження ключових показників діяльності органів державної виконавчої служби (за аналогом KPI) та оцінювання результатів службової діяльності; оплати праці, винагороди та мотивації; забезпечити їх безперервний професійний розвиток шляхом формального, неформального та інформального навчання, створивши портал управління знаннями для виконавців;

5) забезпечити підготовку державних виконавців та приватних виконавців у вищих навчальних закладах за програмою освітнього рівня бакалавр;

6) впровадити для державних і приватних виконавців системи наставництва та навчання на робочому місці, а також формування кадрового резерву виконавчої служби;

7) внести законодавчі зміни щодо удосконалення процедури виконавчого провадження шляхом використання медіації у виконавчому процесі.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Авторгов А. Исполнение судебных решений: пути реформирования законодательства и институций. URL: https://jurliga.ligazakon.net/analitycs/189227_ispolnenie-sudebnykh-resheniy-puti-reformirovaniya-zakonodatelstva-i-institutsiy. (дата звернення: 12.10.2021).
2. Аналіз національного законодавства, що регулює відповідальність держави перед позивачами. *Національна безпека і оборона*. 2019. № 3–4 (179–180). С. 20–31.
3. Бадалова О. С. Шляхи реалізації діяльності державної виконавчої служби України в короткостроковій перспективі. *Наукові праці*. 2014. Т. 239. Вип. 237. С. 13–20. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npchdu_2014_239_237_4 (дата звернення: 12.10.2021).
4. Бартельс Г.О. Статус судових виконавців згідно з німецьким правом. *Національна безпека і оборона*. 2019. № 3–4 (179–180). С. 41–44.
5. Бортняк Ф. В. *Форми та методи діяльності державної виконавчої служби: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07*. Київ, 2008. 207 с.
6. Буткевич О. Застосування практики та виконання Україною рішень Європейського Суду з прав людини (Policy Paper). URL: https://parlament.org.ua/wpcontent/uploads/2017/11/Propozicii_Politiki_ECHR.pdf (дата звернення: 18.10.2021).
7. Верба-Сидор О. Б. Воробель У. Б. Інститут приватних виконавців в Україні: пропозиції щодо вдосконалення правового регулювання. *Науковий вісник Львів ДУВС*. 2016. № 1. С. 86–94.
8. Виконання судових рішень в Україні: стан, проблеми, міжнародні аспекти. *Національна безпека і оборона* 2019. № 3–4 (179–180). С. 3–6.
9. Вінциславська М.В. Суб'єкти виконавчого процесу та їх класифікації: проблемні питання. *Вісник Вищої ради юстиції*. № 3 (11). 2012. С. 7–16.
10. Гончаренко Є. Переваги та недоліки запровадження інституту приватних виконавців в Україні. *Юридична газета*. 2016. № 16. С. 14–15.

11. Горбач О. В., Шевченко Л. В. Інститут приватних виконавців: питання теорії та практики. *Держава та регіони*. 2017. № 1 (55). С. 51–55.
12. Господарський кодекс України: закон України від 16 січня 2003 р. № 436-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 18-22. Ст. 144.
13. Господарський процесуальний кодекс України: закон України від 06 листопада 1991 р. № 1798-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 6. Ст. 56.
14. Гришко О.М. Адміністративно-правовий статус органів та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Київ. 2018. 21 с.
15. Гришко О.М. Гармонізація законодавства України у сфері примусового виконання судових рішень та рішень інших органів з законодавством Європейського Союзу. *Наука і правоохорона*. 2017. № 4. С.30–36.
16. Гук Б.В. Проблеми дефініції поняття виконавчого провадження. *Університетські наукові записки*. 2009. № 1 (29), с. 101–106.
17. Гук Б. М. Особливості адміністративно-правового статусу Державної виконавчої служби України в умовах адміністративної реформи. *Публічне право*. 2011. № 13. С. 86–92.
18. Дерев'янко Б. Періодизація правового регулювання виконання рішень господарських та інших судів. *Університетські наукові записки*. 2014. № 2. С. 192–198.
19. Ігонін Р.В. Організаційно-правові засади діяльності суб'єктів виконавчого провадження : автореф. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Ірпінськ. 2007. 22 с.
20. Калінін Р. С. Контрольні та наглядові процедури виконавчого провадження. *Держава та регіони. Серія «Право»*. 2012. № 1. С. 45–49.
21. Клименко О. С. Адміністративно-правове регулювання діяльності державної виконавчої служби щодо примусового виконання рішення

майнового характеру: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Дніпропетровськ, 2010. 193 с.

22. Кодекс адміністративного судочинства України: закон України від 06 липня 2005 р. № 2747-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2005. № 35-37. стор. 1358. Ст. 446.

23. Кодекс України про адміністративні правопорушення: закон України від 7 грудня 1984 р. № 8073-X. *Відомості Верховної Ради Української РСР*. 1984. № 51. Ст. 1122.

24. Кодекс професійної етики приватних виконавців : ухвалений рішенням Першого з'їзду приватних виконавців України 14 листопада 2017 року. URL: <http://www.ae.org.ua/wp-content/uploads/2016/12/>

25. Конституція України : Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>

26. Корнейчук С. П. Адміністративний примус у діяльності органів примусового виконання рішень судів та інших органів публічної адміністрації: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Запоріжжя, 2016. 17 с.

27. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.

28. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 № 4651-VI. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.

29. Крупнова Л. Система виконавчого провадження в Україні: теоретико-правові та праксеологічні аспекти. дис. ... докт. юрид. наук: 12.00.07. Київ, 2018. 455 с.

30. Кузьміна І. С. Зарубіжний досвід побудови виконавчих систем: порівняльна характеристика та перспективи застосування в Україні. *Вісник Запорізького нац. ун-ту*. 2015. № 1 (11). С. 139–145.

31. Купін А. П. Історія виникнення та розвитку інституту виконавчого провадження. *Право та державне управління: збірник наукових праць*. Запоріжжя: Класичний приватний університет, 2012. № 3. С. 21–25.
32. Ляшенко Р. Проблемні питання правонаступництва у виконавчому процесі: теорія, практики та законодавча регламентація. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки*. 2012. Вип. 93. С. 102–104.
33. Макушев П.В. Державна виконавча служба в Україні: адміністративно-правове дослідження : автореф. дис. ... докт. юрид. наук : 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право». Запоріжжя. Запорізький національний університет Міністерства освіти і науки України, 2017. 34 с.
34. Миронюк Р. В. Зарубежный опыт принудительного исполнения решений судов и других органов публичной администрации и направления его внедрения в Украине. *Leges et Viata*. 2015. №4/2. С. 52–55.
35. Налуцишин В. В. Організація та здійснення виконання рішень судів в окремих державах Європейського Союзу. Проблеми теорії і практики виконання рішень судів та інших органів : зб. наук. пр. 2019. С. 78–83
36. Науменко О. Загальні принципи примусового виконання рішень господарських судів. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки*. 2010. Вип. 85. С. 97–101.
37. Науменко О. Історія виникнення та становлення інституту виконавчого провадження. *Вісник Київського національного університету ім. Тараса Шевченка*. 2007. № 77–78. С. 49–53
38. Офіційний веб-сайт Міністерства юстиції України. URL: <https://minjust.gov.ua/>(дата звернення: 12.11.2021).
39. Петренко П.Д. Виконання рішень Європейського суду з прав людини в Україні. Офіційний веб-сайт Міністерства юстиції України. URL: <http://old.minjust.gov.ua/4905> (дата звернення: 15.10.2021).

40. Питання оптимізації діяльності центральних органів виконавчої влади системи юстиції : постанова Кабінету Міністрів України від 21 січня 2015 р. № 17. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/17-2015-%D0%BF> (дата звернення: 26.10.2021).

41. Податковий кодекс України: Закон України від 2 грудня 2010 р. № 2755-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 13–17. стор. 556. Ст. 112.

42. Положення про Раду приватних виконавців України : затверджено Першим з'їздом приватних виконавців України від 14 листопада 2017 року №1 URL: <http://www.ae.org.ua/wp-content/uploads/2016/12/> (дата звернення: 12.10.2021).

43. Про виконавче провадження: Закон України від 2 червня 2016 р. № 1404-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 30. стор. 5. Ст. 542.

44. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини : Закон України 23 лютого 2006 року № 3477-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3477-15>. (дата звернення: 15.11.2021).

45. Про встановлення розміру плати за користування автоматизованою системою виконавчого провадження: наказ Міністерства юстиції України від 24 березня 2017 р. № 954/5. *Офіційний вісник України*. 2016. № 64. стор. 130. Ст. 805.

46. Про встановлення Видів та розмірів витрат виконавчого провадження : наказ Міністерства юстиції України від 29 вересня 2016 року № 2830/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1300-16> (дата звернення: 22.11.2021).

47. Про гарантії держави щодо виконання судових рішень: Закон України від 5 червня 2012 р. № 4901-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 17. стор. 940. Ст. 158.

48. Про державну виконавчу службу: Закон України від 24 березня 1998 р. № 202/98-ВР. (втратив чинність 5 жовтня 2016 р. на підставі Закону

№ 1403-VII від 2 червня 2016 р.). *Відомості Верховної Ради України*. 1998. № 36–37. Ст. 243.

49. Про державну службу: Закон України від 10 грудня 2015 р. № 889-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 4. стор. 60. Ст. 43.

50. Про запобігання корупції: Закон України від 14 жовтня 2014 р. № 1700-VII. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 49. стор. 6. Ст. 2056.

51. Про затвердження Інструкції з організації примусового виконання рішень: наказ Міністерства юстиції України від 2 квітня 2012 р. № 512/5. *Офіційний вісник України*. 2012. № 27. стор. 23. Ст. 1018.

52. Про затвердження норм забезпечення форменим одягом працівників органів державної виконавчої служби : постанова Кабінету Міністрів України від 29 січня 2014 р. № 39. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/39-2014-%D0%BF> (дата звернення: 17.10.2021).

53. Про затвердження Положення про автоматизовану систему виконавчого провадження: наказ Міністерства юстиції України від 05 серпня 2016 р. № 2432/5. *Офіційний вісник України*. 2016. № 64. стор. 454. Ст. 2182.

54. Про затвердження Положення про Департамент державної виконавчої служби: постанова Кабінету Міністрів України від 03 серпня 2005 р. № 711. (втратила чинність 16 січня 2007 р. на підставі Постанови № 1622 від 16 листопада 2006 р.). *Офіційний вісник України*. 2005. № 32.

55. Про затвердження Положення про державну виконавчу службу України : указ Президента України від 06 квітня 2011 р. № 385/2011. *Офіційний вісник України*. 2011. № 28. стор. 32. Ст. 1159.

56. Про затвердження Положення про Державну виконавчу службу України : постанова Кабінету Міністрів України від 02 листопада 2014 року № 229 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/229-2014-%D0%BF> (дата звернення: 14.10.2021).

57. Про затвердження Положення про Дисциплінарну комісію приватних виконавців : наказ Міністерства юстиції України від 27 листопада 2017 року № 3791/5 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1442-17>(дата звернення: 16.10.2021).

58. Про затвердження Положення про Кваліфікаційну комісію приватних виконавців : наказ Міністерства юстиції України від 27 листопада 2017 року № 3792/5 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1443-17>(дата звернення: 23.10.2021).

59. Про затвердження Положення про Міністерство юстиції України: постанова Кабінету Міністрів України від 2 липня 2014 р. № 228. Урядовий кур'єр України. 2014. № 19. стор. 88. Ст. 1485.

60. Про затвердження Положення про міжрегіональні управління Міністерства юстиції України : наказ Міністерства юстиції України від 23 червня 2011 року № 1707/5 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0759-11> (дата звернення: 19.10.2021).

61. Про затвердження Положення про офіс приватного виконавця : наказ Міністерства юстиції України від 15 листопада 2016 року № 3238/5 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1487-16> (дата звернення: 23.10.2021).

62. Про затвердження Порядку виплати винагород державним виконавцям та їх розмірів і розміру основної винагороди приватного виконавця: постанова Кабінету Міністрів України від 08 вересня 2016 р. № 643. Урядовий кур'єр. 2016. № 180.

63. Про затвердження Порядку виконання рішень про стягнення коштів державного та місцевих бюджетів або боржників Постанова Кабінету Міністрів України від 3 серпня 2011 р. № 845 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/845-2011-%D0%BF> (дата звернення: 11.11.2021).

64. Про затвердження порядку допуску до професії приватного виконавця: наказ Міністерства юстиції України від 25 жовтня 2016 р. № 3053/5. Офіційний вісник України. 2016. № 64. стор. 407. Ст. 2873.

65. Про затвердження Порядку підвищення кваліфікації приватним виконавцем : наказ Міністерства юстиції України від 28 січня 2020 року № 297/5 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0100-20> (дата звернення: 25.10.2021).

66. Про затвердження Порядку проведення перевірок діяльності органів державної виконавчої служби, приватних виконавців : наказ Міністерства юстиції України від 22 жовтня 2018 року № 3284/5 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1195-18> (дата звернення: 15.10.2021).

67. Про затвердження Порядку проведення установчих з'їздів приватних виконавців регіонів : наказ Міністерства юстиції України від 06 вересня 2017 року № 2824/5 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1102-17> (дата звернення: 05.10.2021).

68. Про затвердження Порядку складання та подання звітності про діяльність органів державної виконавчої служби та приватних виконавців : наказ Міністерства юстиції України від 23 червня 2018 року № 1979/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0756-18> (дата звернення: 15.10.2021).

69. Про затвердження Порядку реалізації арештованого майна наказ Міністерством юстиції України від 29.09.2016 № 2831/5 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1301-16> (дата звернення: 07.10.2021).

70. Про затвердження Порядку автоматизованого арешту коштів боржників на рахунках у банках за виконавчими провадженнями про стягнення аліментів : наказ Міністерства юстиції України від 16 квітня 2019 року № 1203/5 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0399-19>. (дата звернення: 15.10.2021).

71. Про затвердження Порядку формування і ведення Єдиного реєстру приватних виконавців України: наказ Міністерства юстиції України від 05 серпня 2016 р. № 2431/5. *Офіційний вісник України*. 2016. № 87. стор. 450. Ст. 2181.

72. Про затвердження Правил ведення діловодства та архіву в органах державної виконавчої служби та приватними виконавцями : наказ Міністерства

юстиції України від 07 червня 2017 № 1829/5 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0699-17> (дата звернення: 15.10.2021).

73. Про затвердження Спеціальних вимог до рівня професійної компетентності державних виконавців та керівників органів державної виконавчої служби: наказ Міністерства юстиції України від 21 жовтня 2016 р. № 3005/5. *Офіційний вісник України*. 2016. № 87. стор. 384. Ст. 2872.

74. Про затвердження Типового положення про управління забезпечення примусового виконання рішень міжрегіональних управлінь Міністерства юстиції України, Типового положення про відділ державної виконавчої служби міжрегіональних управлінь Міністерства юстиції України : наказ Міністерства юстиції України від 20 квітня 2016 року № 1183/5 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0617-16> (дата звернення: 26.09.2021).

75. Про ліквідацію Департаменту державної виконавчої служби : постанова Кабінету Міністрів України від 16 листопада 2006 р. № 1622 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1622-2006-%D0%BF> (дата звернення: 15.09.2021).

76. Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень та рішень інших органів: Закон України від 2 червня 2016 р. № 1403-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 29. стор. 5. Ст. 535.

77. Про перелік видів доходів, які враховуються при визначенні розміру аліментів на одного з подружжя, дітей, батьків, інших осіб» : постанова Кабінету Міністрів України від 26 лютого 1993 р. № 146 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/146-93-%D0%BF> (дата звернення: 25.09.2021).

78. Про практику розгляду судами клопотань про визнання виконання рішень іноземних судів та арбітражів і про скасування рішень, постановлених у порядку міжнародного комерційного арбітражу на території України : Постанова Пленуму Верховного суду України від 24 грудня 1999 р. № 12. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0012700-99> (дата звернення: 18.09.2021).

79. Про Стратегію реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015-2020 роки: указ Президента України від 20 травня 2015 р. № 276/2015. *Офіційний вісник України*. 2015. № 41. стор. 38. Ст. 1267.

80. Про формений одяг працівників органів державної виконавчої служби : наказ Міністерства юстиції України 04 грудня 2018 року № 3798/5 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1380-18> (дата звернення: 25.09.2021).

81. Професія судового виконавця в Польщі. Електронний вебпортал Приватних виконавців України. URL: <http://ispolnitel.com/publications/67-rubrika-obzor-zarubezhnogo-opyta-polsha> (дата звернення: 11.09.2021).

82. П'ятницький, А.В. Адміністративно-правове забезпечення реалізації заходів примусового виконання судових рішень в Україні [Текст]: дисертація ... канд. юрид. наук, спец.: 12.00.07 - адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право / А.В. П'ятницький; наук. кер. О.М. Музичук. - Суми: Сумський державний університет, 2018. – 225 с.

83. П'ятницький А. В. Пропозиції щодо розвитку органів державної виконавчої служби. 2019. Дніпро. URL: [http://udvs-dp.gov.ua/public/uploads/redactor/text%20\(1\)_\(1\).pdf](http://udvs-dp.gov.ua/public/uploads/redactor/text%20(1)_(1).pdf) (дата звернення: 22.09.2021).

84. Реформування системи виконання судових рішень. Урядовий портал. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/diyalnist/reformi/verhovenstvo-pravotaborotba-z-korupciyeyu/reformuvannya-sistemi-vikonannya-sudovih-rishen> (дата звернення: 22.09.2021).

85. Сіверін Д. В. Зарубіжний досвід діяльності органів, що здійснюють повноваження, пов'язані із виконанням судових рішень, та його адаптація до вітчизняної правової системи. *Європейські перспективи*. 2014. № 3. С. 81–87.

86. Солонар А. В., Васильєва В. В. До питання запровадження інституту приватних виконавців в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2016. № 1. С. 65–68. URL: <http://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/44373> (дата звернення: 14.09.2021).

87. Статут некомерційної професійної організації «Асоціація приватних виконавців України», затверджений Рішенням Першого З'їзду приватних виконавців України № 1 від 14 листопада 2017 р URL: <https://www.apvu.com.ua/index.php?item=news&type=apvu&page=1&id=199> (дата звернення: 22.09.2021).

88. Француз І. Г. Становлення засад правового регулювання суб'єктів примусового виконання судових рішень в Україні: від витоків до 1917 року. Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України. 2017. № 1. С. 12–18.

89. Фурса С. Проблеми виконання рішень господарський судів: нові механізми та відповідальність. Право України. 2011. № 6. С. 67–72.

90. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державам членами – з іншої сторони від 30 листоп. 2015 р. № 72/14612/1-2980 URL: [http:// zakon2.rada.gov.ua/laws/show/984_011](http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/984_011) (дата звернення: 01.09.2021).

91. Цивільний кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 р. № 435-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 40. Ст. 365.

92. Цивільний процесуальний кодекс України: закон України від 18 березня 2004 р. № 1618-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 40–42. стор. 1530. Ст. 492.

93. Чумак О. О. Зарубіжний досвід правового регулювання окремих питань примусового виконання рішень юрисдикційних органів. Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції. 2016. № 4. С. 136–140.556.

94. Чумак О. О. Практика організації діяльності органів примусового виконання рішень іноземних держав. Форум права. 2011. № 4. С. 813–817 URL: http://www.nbu.gov.ua/old_jrn/e-journals/FP/2011-4/11hoorid.pdf (дата звернення: 02.09.2021).

95. Шандрук С. Системи примусового виконання рішень суду. Світовий досвід. URL: [http://www.nbu.gov.ua/e-journals/DeVr/2010_5 /fail/Shandruk.pdf](http://www.nbu.gov.ua/e-journals/DeVr/2010_5/fail/Shandruk.pdf). (дата звернення: 17.09.2021).

96. Шелевер Н. В. Особливості виконавчого провадження в країнах Європейського Союзу. *Форум права*. 2016. № 1. С. 262–266.

97. Щербак С.В. Щодо стандартів справедливості у виконавчому процесі України Проблеми теорії і практики виконання рішень судів та інших органів : зб. наук. пр. / за ред. Ю. В. Білоусова. Хмельницький : ФОП Мельник А. А., 2019. 296 с

ДОДАТКИ

Додаток А

СТРУКТУРА
ДЕПАРТАМЕНТУ ВИКОНАВЧОЇ СЛУЖБИ
МІНІСТЕРСТВА ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ

1 Відділ примусового виконання рішень

Сектор обліку депозитних сум

2 Відділ правового забезпечення**3 Управління розгляду звернень та організації роботи**

Відділ розгляду звернень громадян та та надання публічної інформації

Відділ розгляду запитів і звернень народних депутатів, органів державної влади та юридичних осіб

4 Управління контролю за діяльністю органів державної виконавчої служби

Відділ контролю

Відділ аналітично-статистичного забезпечення та контролю за реалізацією арештованого майна

5 Відділ адміністрування

Перелік міжрегіональних управлінь Міністерства юстиції

Назва міжрегіональних управлінь	Охоплення областей
Західне міжрегіональне управління Міністерства юстиції (м. Львів)	Рівненська, Волинська, Львівська області;
Південно-західне міжрегіональне управління Міністерства юстиції (м. Івано-Франківськ)	Івано-Франківська, Тернопільська, Чернівецька та Закарпатська області;
Центрально-західне міжрегіональне управління Міністерства юстиції (м. Хмельницький)	Вінницька, Житомирська та Хмельницька області;
Центральне міжрегіональне управління Міністерства юстиції (м. Київ)	м. Київ, Київська та Черкаська області;
Північно-східне міжрегіональне управління Міністерства юстиції (м. Суми)	Сумська, Полтавська та Чернігівська області;
Південно-східне міжрегіональне управління Міністерства юстиції (м. Дніпро)	Дніпропетровська, Запорізька та Кіровоградська області;
Південне міжрегіональне управління Міністерства юстиції (м. Одеса)	Одеська, Миколаївська та Херсонська області;
Східне міжрегіональне управління Міністерства юстиції (м. Харків)	Донецька, Луганська та Харківська області.

(Джерело [38]).

Етапи процедури допуску до професії приватного виконавця

НАВЧАННЯ
<p>Навчання осіб, які мають намір здійснювати діяльність приватного виконавця проходить за навчальним планом проведення навчальних курсів з отримання знань у сфері примусового виконання судових рішень і рішень інших органів (далі – курси). План складається з навчальних програм і містить конкретний зміст навчальної дисципліни, послідовність, організаційні форми її вивчення, їх обсяг та викладачів, які будуть залучені до проведення вивчення дисципліни. Навчання відбувається у навчальних закладах (установах), визначених Міністерством юстиції України з урахуванням встановленим до таких закладів вимог. За результатами успішного навчання видається свідоцтво про проходження навчання, термін дії якого 1 рік.</p>
СТАЖУВАННЯ
<p>З метою закріплення отриманих під час навчання знань та набуття практичних навичок у сфері примусового виконання судових рішень і рішень інших органів проводиться стажування особи в органі державної виконавчої служби, яке забезпечується міжрегіональними управліннями Міністерства юстиції України (далі – міжрегіональне управління) та у приватного виконавця.</p> <p>Стажування особи у приватного виконавця забезпечується Радою приватних виконавців регіону, а у разі, якщо у виконавчому окрузі Раду приватних виконавців регіону не сформовано, – Радою приватних виконавців України (далі – Рада приватних виконавців). Строк проходження стажування становить 1 місяць. Для проходження стажування керівник стажування визначається міжрегіональним управлінням, а у разі проходження стажування у приватного виконавця – Радою приватних виконавців. Про проходження особою стажування міжрегіональне управління видає наказ, а проходження стажування у приватного виконавця здійснюється на підставі рішення Ради приватних виконавців. Особою складається план проходження стажування, який затверджується керівником стажування. За результатами проходження особою стажування складається відповідна довідка, яка повинна містити інформацію про: дату початку та закінчення стажування; перелік виконаних особою завдань згідно з планом стажування; дотримання норм поведінки; особисті якості (працездатність, уміння навчатися, прагнення до підвищення професійного рівня, почуття відповідальності, комунікативні навички, стресостійкість, лідерські якості тощо), яка складається та підписується керівником стажування і скріплюється печаткою. Про проходження стажування міжрегіональне управління не пізніше ніж у п'ятиденний строк з дня отримання довідки видає особі свідоцтво про проходження стажування. У разі проходження стажування у приватного виконавця свідоцтво про проходження стажування за поданням Ради приватних виконавців видається міжрегіональним управлінням за місцезнаходженням виконавчого округу приватного виконавця, у якого особа пройшла стажування.</p>
ДОПУСК
<p>Особа, яка виявила намір здійснювати діяльність приватного виконавця, після проходження навчання, стажування приватного виконавця подає до Кваліфікаційної комісії заяву про допуск до складення кваліфікаційного іспиту разом із документами, які підтверджують відповідність особи встановленим вимогам, а також декларацію про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру. Кваліфікаційна комісія проводить перевірку достовірності документів та відомостей, поданих особою. Строк розгляду заяви про допуск до складення кваліфікаційного іспиту не повинен перевищувати 30 днів з дня її надходження. За результатами розгляду заяви та доданих до неї документів Кваліфікаційна комісія приймає рішення щодо допуску особи до складення кваліфікаційного іспиту.</p>
КВАЛІФІКАЦІЙНИЙ ІСПИТ
<p>Повідомлення про проведення кваліфікаційного іспиту розміщує структурний підрозділ Міністерства на офіційному веб-сайті Міністерства юстиції України не пізніше як за сім днів до дня його проведення. Графік проведення кваліфікаційного іспиту із зазначенням дати та часу його складання затверджується Кваліфікаційною комісією. До складання кваліфікаційного іспиту запрошуються лише особи, які мають відповідний допуск до його складання. Тестові завдання (перелік тестових питань теоретичної частини, ситуаційні завдання та практичні завдання) для кваліфікаційного іспиту затверджуються Кваліфікаційною комісією. Для складання кваліфікаційного іспиту використовується електронна система для проведення автоматизованого анонімного тестування осіб, які виявили намір здійснювати діяльність приватного виконавця.</p> <p>Автоматизоване анонімне тестування складається з теоретичної частини, ситуаційних завдань та практичного завдання і проводиться одночасно для всіх осіб, допущених до іспиту. Теоретична частина автоматизованого анонімного тестування складається зі ста тестових питань, які обираються для кожного учасника тестування Системою тестування автоматично із загального переліку питань, до кожного питання пропонується чотири варіанти відповідей, один з яких є правильним. На виконання теоретичної частини автоматизованого анонімного тестування відводиться дві години. Кожна правильна відповідь оцінюється Системою тестування в 0,5 бала. Результати виконання теоретичної частини автоматизованого анонімного тестування формуються Системою тестування у вигляді відповідного повідомлення. Ситуаційні завдання автоматизованого анонімного тестування (далі – ситуаційні завдання) включають у себе п'ять завдань по п'ять питань кожне. До кожного питання ситуаційного завдання пропонується чотири варіанти відповідей, один з яких є правильним та оцінюється Системою тестування в один бал. На виконання ситуаційних завдань відводиться одна година. Ситуаційні завдання вважаються виконаними, якщо за результатами їх виконання набрано не менше двадцяти балів. У цьому випадку особа автоматично допускається Системою тестування до виконання практичного завдання. Виконання практичного завдання полягає у вирішенні особою запропонованої їй Системою тестування практичної ситуації, що виникає під час примусового виконання судових рішень і рішень інших органів, шляхом надання ґрунтовної відповіді та за необхідності складання проекту процесуального документа. На виконання практичного завдання відводиться одна година.</p> <p>Оцінювання виконаного особою практичного завдання здійснюється Кваліфікаційною комісією без присутності осіб, що виконували практичне завдання, та за відсутності у Кваліфікаційній комісії інформації про те, якою саме особою виконано практичне завдання. Показник успішності вирішення практичного завдання визначається Кваліфікаційною комісією відповідно до трьох критеріїв: законність прийнятого рішення; обґрунтованість прийнятого рішення; відповідність проекту процесуального документа формі і змісту згідно з вимогами законодавства. Дотримання вимог кожного критерію оцінюється Кваліфікаційною комісією у п'ять балів. Загальний бал враховується шляхом складання балів кожного критерію оцінювання. Практичне завдання вважається виконаним, якщо за результатами його виконання набрано не менше дев'яти балів.</p> <p>Після закінчення виконання автоматизованого анонімного тестування всіма особами або часу, відведеного для його виконання, секретар Кваліфікаційної комісії формує в Системі тестування та роздруковує екземапліарну відомість. Кваліфікаційна комісія на підставі рішення про затвердження результатів складання кваліфікаційного іспиту приймає рішення про видачу Міністерством юстиції України особам, які склали кваліфікаційний іспит, посвідчення приватного виконавця. Кваліфікаційний іспит вважається складеним, якщо особою набрано прохідний бал за кожним тестовим завданням. Після закінчення іспиту Кваліфікаційна комісія повідомляє про його проведення та прізвища, імена, по батькові осіб, щодо яких за результатами проведення іспиту прийнято рішення про видачу (або відмову у видачі) Міністерством юстиції України посвідчення приватного виконавця. Повідомлення про результати проведення іспиту розміщуються на офіційному веб-сайті Міністерства юстиції України не пізніше наступного дня після ухвалення Кваліфікаційною комісією відповідного рішення.</p>

Складено автором за джерелом [64].

Додаток В

**Спеціальні вимоги до рівня професійної компетентності
державних виконавців та керівників органів державної виконавчої служби**

	Вимоги до осіб, які претендують на зайняття посади директора Департаменту державної виконавчої служби Міністерства юстиції України (категорія «Б»)	Вимоги до осіб, які претендують на зайняття посади заступника директора Департаменту державної виконавчої служби Міністерства юстиції України (категорія «Б»)	Вимоги до осіб, які претендують на зайняття посади заступника директора департаменту – начальника відділу примусового виконання рішень Департаменту державної виконавчої служби Міністерства юстиції України (категорія «Б»)	Вимоги до осіб, які претендують на зайняття посади заступника начальника відділу примусового виконання рішень Департаменту державної виконавчої служби Міністерства юстиції України (категорія «Б»)
I. ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ				
Освіта	Вища	Вища	Вища	Вища
Ступінь вищої освіти	Магістр	Магістр	Магістр	Магістр
Стаж роботи (тривалість у роках, у тому числі на посадах певної категорії)	Досвід роботи на посадах державної служби категорії «Б» чи «В», або досвід служби в органах місцевого самоврядування, або досвід роботи на керівних посадах підприємств, установ та організацій незалежно від форми власності не менше двох років	Досвід роботи на посадах державної служби категорії «Б» чи «В», або досвід служби в органах місцевого самоврядування, або досвід роботи на керівних посадах підприємств, установ та організацій незалежно від форми власності не менше двох років	Досвід роботи на посадах державної служби категорії «Б» чи «В», або досвід служби в органах місцевого самоврядування, або досвід роботи на керівних посадах підприємств, установ та організацій незалежно від форми власності не менше двох років	досвід роботи на посадах державної служби категорії «Б» чи «В», або досвід служби в органах місцевого самоврядування, або досвід роботи на керівних посадах підприємств, установ та організацій незалежно від форми власності не менше двох років
Володіння мовами	Вільне володіння державною мовою	Вільне володіння державною мовою	Вільне володіння державною мовою	Вільне володіння державною мовою
II. СПЕЦІАЛЬНІ ВИМОГИ				
Галузь знань (спеціальність), за	Спеціальність «Правознавство»,	Спеціальність «Правознавство», «Міжнародне право»	Спеціальність «Правознавство», «Міжнародне право»	Спеціальність «Правознавство»,

якою здобуто вищу освіту	«Міжнародне право»			«Міжнародне право»
Досвід роботи у конкретній сфері	Досвід роботи у сфері права не менше двох років	Досвід роботи у сфері права не менше двох років	Досвід роботи у сфері права не менше двох років	Досвід роботи у сфері права не менше двох років
Знання законодавства	Цивільний кодекс України, Цивільний процесуальний кодекс України, Закон України «Про виконавче провадження», Закон України «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів», Закон України «Про гарантії держави щодо виконання судових рішень»	Цивільний кодекс України, Цивільний процесуальний кодекс України, Закон України «Про виконавче провадження», Закон України «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів», Закон України «Про гарантії держави щодо виконання судових рішень»	Цивільний кодекс України, Цивільний процесуальний кодекс України, Закон України «Про виконавче провадження», Закон України «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів», Закон України «Про гарантії держави щодо виконання судових рішень»	Цивільний кодекс України, Цивільний процесуальний кодекс України, Закон України «Про виконавче провадження», Закон України «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів», Закон України «Про гарантії держави щодо виконання судових рішень»
Професійні знання	Основи державного управління, фінансів, менеджменту організацій; технологія адміністративної роботи, правила ділового етикету та ділової мови; основи психології; впевнений користувач ПК (MS Office, Outlook Express, Internet), вільне користування законодавчою базою «ЛІГА»	Основи державного управління, фінансів, менеджменту організацій; технологія адміністративної роботи, правила ділового етикету та ділової мови; основи психології; впевнений користувач ПК (MS Office, Outlook Express, Internet), вільне користування законодавчою базою «ЛІГА»	Основи державного управління, фінансів, менеджменту організацій; технологія адміністративної роботи, правила ділового етикету та ділової мови; основи психології; впевнений користувач ПК (MS Office, Outlook Express, Internet), вільне користування законодавчою базою «ЛІГА»	Основи державного управління, фінансів, менеджменту організацій; технологія адміністративної роботи, правила ділового етикету та ділової мови; основи психології; впевнений користувач ПК (MS Office, Outlook Express, Internet), вільне користування законодавчою базою «ЛІГА»
Лідерство	Ведення ділових переговорів; вміння обґрунтовувати власну позицію; досягнення кінцевих результатів	Ведення ділових переговорів; вміння обґрунтовувати власну позицію; досягнення кінцевих результатів	Ведення ділових переговорів; вміння обґрунтовувати власну позицію; досягнення кінцевих результатів	Ведення ділових переговорів; вміння обґрунтовувати власну позицію; досягнення кінцевих результатів
Прийняття ефективних	Вміння вирішувати комплексні завдання;	Вміння вирішувати комплексні завдання;	Вміння вирішувати комплексні завдання;	Вміння вирішувати комплексні завдання;

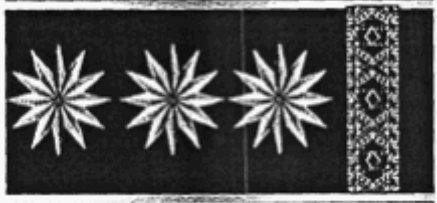

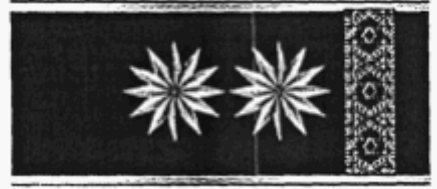

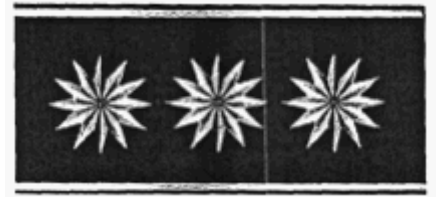

рішень	ефективно використовувати ресурси (у тому числі трудові і матеріальні); аналіз діяльності та планування заходів щодо її реалізації; вміння працювати з великими масивами інформації; вміння працювати при багатозадачності; встановлення цілей, пріоритетів та орієнтирів	ефективно використовувати ресурси (у тому числі трудові і матеріальні); аналіз діяльності та планування заходів щодо її реалізації; вміння працювати з великими масивами інформації; вміння працювати при багатозадачності; встановлення цілей, пріоритетів та орієнтирів	ефективно використовувати ресурси (у тому числі трудові і матеріальні); аналіз діяльності та планування заходів щодо її реалізації; вміння працювати з великими масивами інформації; вміння працювати при багатозадачності; встановлення цілей, пріоритетів та орієнтирів	ефективно використовувати ресурси (у тому числі трудові і матеріальні); аналіз діяльності та планування заходів щодо її реалізації; вміння працювати з великими масивами інформації; вміння працювати при багатозадачності; встановлення цілей, пріоритетів та орієнтирів
Комунікації та взаємодія	Вміння ефективної комунікації та публічних виступів; співпраця та налагодження партнерської взаємодії; відкритість	Вміння ефективної комунікації та публічних виступів; співпраця та налагодження партнерської взаємодії; відкритість	Вміння ефективної комунікації та публічних виступів; співпраця та налагодження партнерської взаємодії; відкритість	Вміння ефективної комунікації та публічних виступів; співпраця та налагодження партнерської взаємодії; відкритість
Впровадження змін	Реалізація плану змін; здатність підтримувати зміни та працювати з реакцією на них; оцінка ефективності здійснених змін	Реалізація плану змін; здатність підтримувати зміни та працювати з реакцією на них; оцінка ефективності здійснених змін	Реалізація плану змін; здатність підтримувати зміни та працювати з реакцією на них; оцінка ефективності здійснених змін	Реалізація плану змін; здатність підтримувати зміни та працювати з реакцією на них; оцінка ефективності здійснених змін
Управління організацією роботи та персоналом	Організація і контроль роботи; вміння працювати в команді та керувати командою; мотивування; оцінка і розвиток підлеглих; вміння розв'язання конфліктів	Організація і контроль роботи; вміння працювати в команді та керувати командою; мотивування; оцінка і розвиток підлеглих; вміння розв'язання конфліктів	Організація і контроль роботи; вміння працювати в команді та керувати командою; мотивування; оцінка і розвиток підлеглих; вміння розв'язання конфліктів	Організація і контроль роботи; вміння працювати в команді та керувати командою; мотивування; оцінка і розвиток підлеглих; вміння розв'язання конфліктів

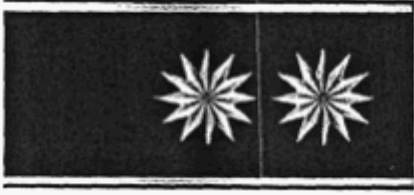

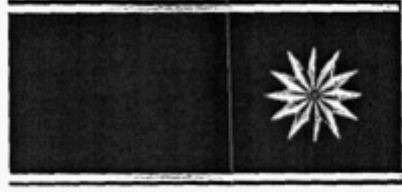

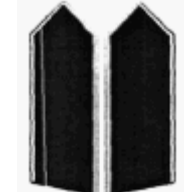
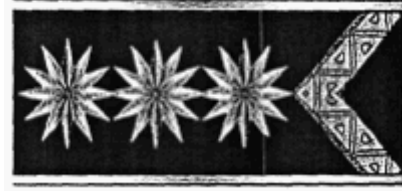

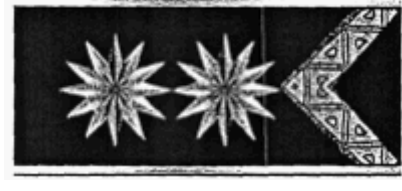

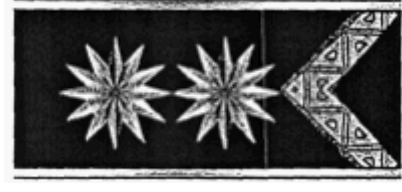

Особистісні компетенції	Аналітичні здібності, дисциплінованість, інноваційність, самоорганізація та орієнтація на розвиток, дипломатичність, відповідальність, сумлінність, стресостійкість, комунікабельність	Аналітичні здібності, дисциплінованість, інноваційність, самоорганізація та орієнтація на розвиток, дипломатичність, відповідальність, сумлінність, стресостійкість, комунікабельність	Аналітичні здібності, дисциплінованість, інноваційність, самоорганізація та орієнтація на розвиток, дипломатичність, відповідальність, сумлінність, стресостійкість, комунікабельність	Аналітичні здібності, дисциплінованість, інноваційність, самоорганізація та орієнтація на розвиток, дипломатичність, відповідальність, сумлінність, стресостійкість, комунікабельність
--------------------------------	--	--	--	--

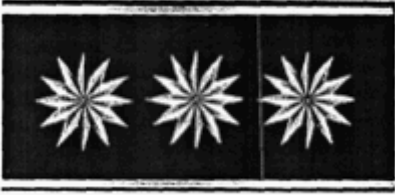

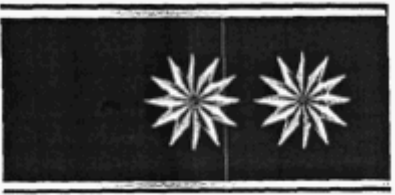

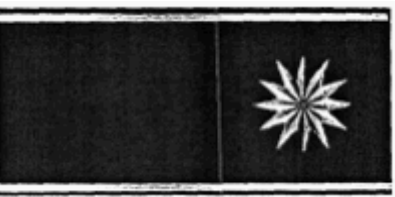

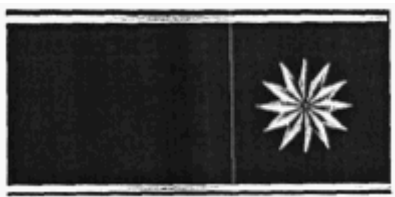

Складено автором за джерелом [73].

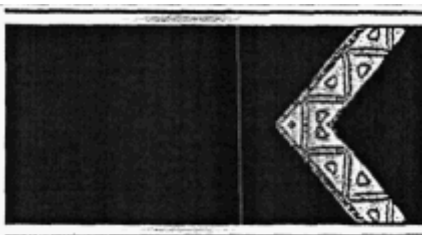

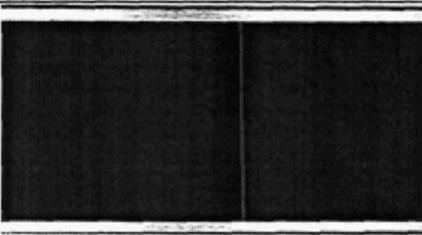
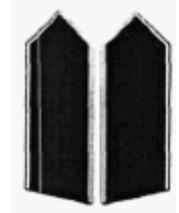
Додаток Г

Додаток до Зразків, знаків розрізнення
та правил носіння форменого одягу
працівників органів державної
виконавчої служби [80].

№ з/п	Найменування посади	Нагрудна нашивка	Петлиці
1	Департамент державної виконавчої служби Міністерства юстиції України		
1.1	Директор		
1.2	Заступник директора / заступник директора - начальник управління		
1.3	Начальник управління		
1.4	Заступник начальника управління / начальник відділу		
1.5	Заступник начальника відділу / завідувач сектору		

1.6	Головний спеціаліст / головний державний виконавець		
1.7	Провідний спеціаліст / старший державний виконавець		
1.8	Спеціаліст / державний виконавець		
1.9	Інші працівники		
2	Управління забезпечення примусового виконання рішень в місті Києві, управління забезпечення примусового виконання рішень		
2.1	Начальник управління		
2.2	Заступник начальника управління / заступник начальника управління - начальник відділу		
2.3	Начальник відділу		

2.4	Заступник начальника управління		
2.5	Головний спеціаліст / головний державний виконавець		
2.6	Провідний спеціаліст / старший державний виконавець		
2.7	Спеціаліст / державний виконавець		
2.8	Інші працівники		
3	Відділ примусового виконання рішень управління забезпечення примусового виконання рішень в місті Києві, відділ державної виконавчої служби міжрегіонального управління Міністерства юстиції України		
3.1	Начальник відділу		
3.2	Заступник начальника відділу		

3.3	Головний спеціаліст / головний державний виконавець		
3.4	Провідний спеціаліст / старший державний виконавець		
3.5	Спеціаліст / державний виконавець		
3.6	Інші працівники		

Етапи процедури допуску до професії приватного виконавця

НАВЧАННЯ
<p>Навчання осіб, які мають намір здійснювати діяльність приватного виконавця проходить за навчальним планом проведення навчальних курсів з отримання знань у сфері примусового виконання судових рішень і рішень інших органів (далі – курси). План складається з навчальних програм і містить конкретний зміст навчальної дисципліни, послідовність, організаційні форми її вивчення, їх обсяг та викладачів, які будуть залучені до проведення вивчення дисципліни. Навчання відбувається у навчальних закладах (установах), визначених Міністерством юстиції України з урахуванням встановленим до таких закладів вимог. За результатами успішного навчання видається свідоцтво про проходження навчання, термін дії якого 1 рік.</p>
СТАЖУВАННЯ
<p>З метою закріплення отриманих під час навчання знань та набуття практичних навичок у сфері примусового виконання судових рішень і рішень інших органів проводиться стажування особи в органі державної виконавчої служби, яке забезпечується міжрегіональними управліннями Міністерства юстиції України (далі – міжрегіональне управління) та у приватного виконавця.</p> <p>Стажування особи у приватного виконавця забезпечується Радою приватних виконавців регіону, а у разі, якщо у виконавчому окрузі Рада приватних виконавців регіону не сформовано, – Радою приватних виконавців України (далі – Рада приватних виконавців). Строк проходження стажування становить 1 місяць. Для проходження стажування керівник стажування визначається міжрегіональним управлінням, а у разі проходження стажування у приватного виконавця – Радою приватних виконавців. Про проходження особою стажування міжрегіональне управління видає наказ, а проходження стажування у приватного виконавця здійснюється на підставі рішення Ради приватних виконавців. Особою складається план проходження стажування, який затверджується керівником стажування. За результатами проходження особою стажування складається відповідна довідка, яка повинна містити інформацію про: дату початку та закінчення стажування; перелік виконаних особою завдань згідно з планом стажування; дотримання норм поведінки; особисті якості (працездатність, уміння навчатися, прагнення до підвищення професійного рівня, почуття відповідальності, комунікативні навички, стресостійкість, лідерські якості тощо), яка складається та підписується керівником стажування і скріплюється печаткою. Про проходження стажування міжрегіональне управління не пізніше ніж у п'ятиденний строк з дня отримання довідки видає особі свідоцтво про проходження стажування. У разі проходження стажування у приватного виконавця свідоцтво про проходження стажування за поданням Ради приватних виконавців видається міжрегіональним управлінням за місцезнаходженням виконавчого округу приватного виконавця, у якого особа пройшла стажування.</p>
ДОПУСК
<p>Особа, яка виявила намір здійснювати діяльність приватного виконавця, після проходження навчання, стажування приватного виконавця подає до Кваліфікаційної комісії заяву про допуск до складення кваліфікаційного іспиту разом із документами, які підтверджують відповідність особи встановленим вимогам, а також декларацію про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру. Кваліфікаційна комісія проводить перевірку достовірності документів та відомостей, поданих особою. Строк розгляду заяви про допуск до складення кваліфікаційного іспиту не повинен перевищувати 30 днів з дня її надходження. За результатами розгляду заяви та доданих до неї документів Кваліфікаційна комісія приймає рішення щодо допуску особи до складення кваліфікаційного іспиту.</p>
КВАЛІФІКАЦІЙНИЙ ІСПИТ
<p>Повідомлення про проведення кваліфікаційного іспиту розміщує структурний підрозділ Міністерства на офіційному веб-сайті Міністерства юстиції України не пізніше як за сім днів до дня його проведення. Графік проведення кваліфікаційного іспиту із зазначенням дати та часу його складання затверджується Кваліфікаційною комісією. До складання кваліфікаційного іспиту запрошуються лише особи, які мають відповідний допуск до його складання. Тестові завдання (перелік тестових питань теоретичної частини, ситуаційні завдання та практичні завдання) для кваліфікаційного іспиту затверджуються Кваліфікаційною комісією. Для складання кваліфікаційного іспиту використовується електронна система для проведення автоматизованого анонімного тестування осіб, які виявили намір здійснювати діяльність приватного виконавця.</p> <p>Автоматизоване анонімне тестування складається з теоретичної частини, ситуаційних завдань та практичного завдання і проводиться одночасно для всіх осіб, допущених до іспиту. Теоретична частина автоматизованого анонімного тестування складається зі ста тестових питань, які обираються для кожного учасника тестування Системою тестування автоматично із загального переліку питань, до кожного питання пропонується чотири варіанти відповідей, один з яких є правильним. На виконання теоретичної частини автоматизованого анонімного тестування відводиться дві години. Кожна правильна відповідь оцінюється Системою тестування в 0,5 бала. Результати виконання теоретичної частини автоматизованого анонімного тестування формуються Системою тестування у вигляді відповідного повідомлення. Ситуаційні завдання автоматизованого анонімного тестування (далі – ситуаційні завдання) включають в себе п'ять завдань по п'ять питань кожне. До кожного питання ситуаційного завдання пропонується чотири варіанти відповідей, один з яких є правильним та оцінюється Системою тестування в один бал. На виконання ситуаційних завдань відводиться одна година. Ситуаційні завдання вважаються виконаними, якщо за результатами їх виконання набрано не менше двадцяти балів. У цьому випадку особа автоматично допускається Системою тестування до виконання практичного завдання. Виконання практичного завдання полягає у вирішенні особою запропонованої їй Системою тестування практичної ситуації, що виникає під час примусового виконання судових рішень і рішень інших органів, шляхом надання ґрунтовної відповіді та за необхідності складання проекту процесуального документа. На виконання практичного завдання відводиться одна година.</p> <p>Оцінювання виконаною особою практичного завдання здійснюється Кваліфікаційною комісією без присутності осіб, що виконували практичне завдання, та за відсутності у Кваліфікаційній комісії інформації про те, якою саме особою виконано практичне завдання. Показник успішності вирішення практичного завдання визначається Кваліфікаційною комісією відповідно до трьох критеріїв: законність прийнятого рішення; обґрунтованість прийнятого рішення; відповідність проекту процесуального документа формі і змісту згідно з вимогами законодавства. Дотримання вимог кожного критерію оцінюється Кваліфікаційною комісією у п'ять балів. Загальний бал вираховується шляхом складання балів кожного критерію оцінювання. Практичне завдання вважається виконаним, якщо за результатами його виконання набрано не менше дев'яти балів.</p> <p>Після закінчення виконання автоматизованого анонімного тестування всіма особами або часу, відведеного для його виконання, секретар Кваліфікаційної комісії формує в Системі тестування та роздруковує екзаменаційну відомість. Кваліфікаційна комісія на підставі рішення про затвердження результатів складання кваліфікаційного іспиту приймає рішення про видачу Міністерством юстиції України особам, які склали кваліфікаційний іспит, посвідчення приватного виконавця. Кваліфікаційний іспит вважається складеним, якщо особою набрано прохідний бал за кожним тестовим завданням. Після закінчення іспиту Кваліфікаційна комісія повідомляє про його проведення та прізвища, імена, по батькові осіб, щодо яких за результатами проведення іспиту прийнято рішення про видачу (або відмову у видачі) Міністерством юстиції України посвідчення приватного виконавця. Повідомлення про результати проведення іспиту розміщуються на офіційному веб-сайті Міністерства юстиції України не пізніше наступного дня після ухвалення Кваліфікаційною комісією відповідного рішення.</p>

Складено автором за джерелом [64].